

Møte onsdag den 1. desember kl. 10

President: Gunnar Breimo

Dagsorden (nr. 20):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 6)
2. Referat

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Thorbjørn Jagland (A): Jeg foreslår Aud Blattmann og Oddbjørg Ausdal Starrfelt.

Presidenten: Aud Blattmann og Oddbjørg Ausdal Starrfelt er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Aud Blattmann og Oddbjørg Ausdal Starrfelt er enstemmig valgt som settepresidenter for dagens møte.

Representanten Terje Knudsen vil fremsette et privat forslag.

Terje Knudsen (Frp): På vegne av representantene Jørn L. Stang, Vidar Kleppe, Harald T. Nesvik og meg selv fremmes forslag om erstatning til norske statsborgere som satt i japansk fangenskap under den andre verdenskrigen.

Presidenten: Det fremsatte forslag vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Kjell Magne Bondevik og følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Gudmund Restad
- statsråd Eldbjørg Løwer

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representantene som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Thorbjørn Jagland.

Thorbjørn Jagland (A): Norge har nok en gang opplevd en alvorlig ulykke til sjøs. Vi er glad for den

medfølelse og omtanke som statsministeren har vist på vegne av oss alle. Når en slik dramatisk og tragisk ulykke skjer, minner det oss om at vi må sette sikkerheten til sjøs på dagsordenen igjen og igjen.

Det var derfor viktig at Arbeiderpartiet og sentrums-partiene i høstens budsjettforhandlinger ble enige om en ekstrabevilgning til fyr og farleier, ettersom det i det framlagte budsjettet ikke engang var lagt opp til en prisjustering. Men etterslepet er stort, og det er behov for en oppfølging. Jeg vil spørre statsministeren om hva Regjeringen vil gjøre.

Like viktig er det å få klarlagt hva som skjedde med båten. Dette er en båttype som er mye brukt langs kysten. Det er derfor viktig å få hevet båten, slik at man kan finne ut mest mulig om hva som skjedde, og om båtens egenskaper. Hva vil Regjeringen gjøre med det?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Ja, vi har dessverre igjen opplevd en tragisk ulykke på sjøen, som vi har hatt flere av tidligere, også i moderne historie.

Fra Regjeringens side så vi det slik at først måtte en konsentrere seg om å gjøre redningsarbeidet så effektivt som mulig, også det videre letearbeidet etter fortsatt savnede. Så – og det vil sannsynligvis skje i denne uken – vil det bli nedsatt en undersøkelseskomisjon som skal gå gjennom alle forhold og finne ut av hva som måtte være årsaken til denne ulykken, så langt som det er mulig å bringe disse forhold på det rene.

På grunn av det urene farvann vi har langs kysten vår, er det riktig at vi har et stort behov for merking, både i form av fyrlykter og annet. Vi har i dag over 4 000 fyrlykter og over 15 000 andre merker, men fortsatt er det et behov, bl.a. i farvannet hvor denne ulykken skjedde. Dette vil Regjeringen fortsette arbeidet med en systematisk gjennomgang av, få kartlagt og følge opp med bevilgninger. Det er riktig, som Jagland gav uttrykk for, at det i budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene er lagt inn noe økning av bevilgningen til dette formål også for år 2000.

Når det gjelder båten, er det ikke blitt tatt stilling til det spørsmålet ennå. Hva som skal skje, eventuelt en heving av den, tror jeg det er riktig at en har noe mer tid på å vurdere, men Regjeringen er innstilt på å gjøre alt som er praktisk mulig for å bringe alle omstendigheter rundt ulykken på det rene.

Thorbjørn Jagland (A): Jeg er glad for det statsministeren nå sier, at man vil fortsette kartleggingen og følge opp med bevilgninger. Det er også i samsvar med det som en enstemmig stortingskomite formulerte for et år siden på bakgrunn av det departementet hadde skrevet i budsjettet, der man advarte mot forfallet når det gjelder fyr, fyrlykter og lanterner og også merkesystemet langs kysten. Kan jeg da forstå det slik at Regjeringen vil følge opp den ekstrabevilgningen som kom i høst, i revidert budsjett til våren?

Jeg er også glad for at statsministeren nå sier at spørsmålet om heving av båten blir vurdert. Jeg tror at det er viktig for å få klarlagt hvorfor båten ikke holdt.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det er naturlig at en også får en økt takt i merkingen, det gjelder både fyrlykter og annen form for merking på de delene av kysten hvor slikt gjenstår, og jeg synes det er naturlig at vi kan komme tilbake til det spørsmålet i revidert nasjonalbudsjett og i en enda mer langsiktig plan på et annet tidspunkt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Grete Knudsen.

Grete Knudsen (A): Det er betryggende at Regjeringen vil sikre at alle sider ved den tragiske ulykken blir kartlagt, både av hensyn til de omkomne og på grunn av at vi er et samfunn som er meget avhengig av havet.

Katamaraner og hurtigbåter blir nå konstruert – ikke minst her i Norge har vi jo drevet frem denne teknologien – og er i fart både i Norge og i andre land. Vi ser at denne typen bare har økt. Ut fra det vil det være avgjørende at skroget blir hevet, for da vil vi også få vite hvorfor en båt som man trodde ikke kunne synke, har gjort det, og samtidig vil man kunne få vite hvorfor livbåtene ikke ble utløst da ulykken skjedde.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg merker meg det som representanten Grete Knudsen her sier. Jeg tror likevel det er riktig å avvende uttalelser og rapport fra den undersøkelseskommissjonen som nå skal nedsettes, og at vi derfor selvsagt må være forsiktig med å trekke konklusjoner før vi får rapporten på bordet. Men det spørsmålet som Jagland og Grete Knudsen nå har satt fingeren på, vil selvsagt være viktig i den videre vurdering og oppfølging.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har også et spørsmål til statsministeren.

Det er jo slik at ulykker ofte setter søkelyset også på andre forhold i samfunnet, bl.a. beredskapen og muligheten for det norske helsevesen, særlig sykehusene, til å tilby den nødvendige tjeneste.

I Dagsavisen for i dag er det en artikkel hvor det vises til en artikkel i noe som heter Krankenhaus Aktuell i Tyskland. Det er et tidsskrift for den tyske sykehusforeningen DKG, som består av 2 269 tyske sykehus. Her fremgår det at man bruker Norge som skrekkeeksempel på dårlig sykehusvesen og tilbud til befolkningen. Synes statsministeren det nå er på tide med et krafttak, f.eks. ved å tilleggsbevilge de nødvendige beløp på 1999-budsjettet slik at vi får topp moderne utstyr ved våre sykehus, da det ikke påvirker innenlandsøkonomien, annet enn å bedre sykehusstilbudet?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nå har jeg for det første ikke hatt anledning til å vurdere gehalten i disse uttalelsene i et tysk medium. Det gjenstår mye når det gjelder norsk helsevesen og norsk sykehusdrift. Mye skal og må forbedres. En må likevel peke på at det nå i den

senere tid er tatt krafttak, og at betydelige opptrappingsplaner som skal bedre situasjonen, er under gjennomføring. Det gjelder som kjent spesielt psykiatri, kreftomsorg og for det tredje, med relevans til det Carl I. Hagen spurte om, utstyrsanskaffelse til norske sykehus. De tre opptrappingsplanene er noe av det kraftigste løft vi noen gang har hatt i norsk helsevesen.

Når det så gjelder driften av våre sykehus, hvor vi også i den senere tid har fått avdekket mangler, har helseministeren i samarbeid med Kommunenes Sentralforbund tatt initiativ til en gjennomgang av sykehusenes økonomi. Stortinget skal få seg forelagt denne i tilknytning til revidert nasjonalbudsjett og kommuneøkonomiproposisjonen til våren. Det ble i den sammenheng, etter hva jeg vet, avholdt et møte med Kommunenes Sentralforbund i går. Det skal være et møte med alle fylkene i dag, og det skal også være et møte med de fylker som eier regionsykehus, om en uke.

Sykehusene har hatt stor aktivitetsvekst etter at den innsatsstyrte finansieringsordningen ble innført i 1997. Antall innleggelser av pasienter er økt med 5 pst. fra 1996 til 1998. Prognosene for 1999 tyder på at veksten fortsetter. Bruddene på ventelistegarantien har sunket vesentlig i samme periode.

Når det gjelder 1999, kan jeg vise til at Regjeringen allerede har foreslått for Stortinget en økning av de vedtatte bevilgninger til sykehusene på til sammen 433 mill. kr for å dekke opp økt aktivitet ved innleggelser og poliklinisk behandling, og jeg regner med at Stortinget vil vurdere 1999-situasjonen i forbindelse med den proposisjonen.

Carl I. Hagen (Frp): Retorisk er statsministeren i mange sammenhenger flink til å påpeke at Norge er et av verdens rikeste land, sannsynligvis Europas rikeste land. Vi har nå ca. 275 000 som står i sykehuskø, vi har 12 000 brudd på ventelistegarantien, som egentlig ikke er noen garanti, og samtidig leser det norske folk om betydelige milliardbeløp i ekstraordinære inntekter. Det har lenge vært klart – det er ikke nødvendig med alle de møtene statsministeren snakker om – at vi har stor kapasitetsmangel ved norske sykehus. Vi har et etterslep på over 2 milliarder kr når det gjelder moderne utstyr som ville bedre kapasiteten, effektiviteten og diagnosesikkerheten for pasienter. Kan statsministeren fortelle det norske folk hvorfor ikke noen av disse ekstraintektene kan brukes til å kjøpe utstyr i utlandet, slik at alle norske sykehus får topp moderne utstyr av tilstrekkelig kvalitet og kvantitet, når det ikke påvirker (presidenten klubber) innenriksøkonomien? Hvorfor kan ikke noen av de ekstraordinære inntektene brukes (presidenten klubber igjen) til ekstraordinære utstyrsinnkjøp for sykehusene?

Presidenten: Presidenten ber om at taletiden blir respektert.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder utstyr spesielt, har Stortinget sluttet seg til en kraftig opptrappingsplan for anskaffelse av utstyr til norske

sykehus – uansett hvor mye Carl I. Hagen rister på hodet er det et faktum, det har Stortinget gjort. Dette er en av de største innsatsøkningene i norsk helsevesen på lang tid. Den vil Regjeringen følge opp. Stortinget har også gjennom de ulike budsjetter som er vedtatt siden denne planen ble introdusert, fulgt dette opp.

Nå sier representanten Hagen at det ikke er nødvendig med de møtene statsministeren refererer til. Jo, jeg tror det kan være svært nyttig å ha en direkte kontakt på den måten, både med dem som driver sykehusene til daglig, og med eierne. Dette er et spørsmål om både økonomi og organisering. En bør bl.a. også drøfte den rapport som SINTEF nettopp la fram, og som viste at antall behandlinger ved våre sykehus dessverre ikke har økt på samme måten som bevilgningene har gjort. Det kan også tyde på at det kan være organisatoriske grep man må gjøre for ytterligere å redusere de køene vi dessverre fortsatt har ved våre sykehus.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – John I. Alvheim.

John I. Alvheim (Frp): Endringene av regelverket for den innsatsbaserte finansieringen for år 2000 betyr faktisk langt på vei en tilbakegang til rammefinansiering. Endringene i regelverket med kutt i enhetsprisene vil naturlig nok spare staten for penger, men gå ut over pasientbehandlingen. Jeg personlig er meget bekymret for at hvis en ikke gjør noe ekstraordinært nå, går vi mot en helsepolitisk krise i 2000, noe som vel ingen av oss ønsker.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Når man nå har endret regelverket for å spare staten for utgifter – det må koste å redusere køene – er motivet for denne endringen at Regjeringen ikke vil bruke mer penger på helse i vårt eget land?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Svaret på det spørsmålet er selvsagt nei. Regjeringen vil bruke, har brukt og kommer til å bruke mer penger på helsevesenet i vårt land. Også den innsatsstyrte finansieringen har økt med ca. 1,8 milliarder kr. Jeg regner med at det vil bli ytterligere økning i tiden framover, fordi denne ordningen er ganske vellykket. Og det er vi glad for. Den bidrar til å redusere køene.

Dermed skal en ikke underslå alvoret. Vi har store problemer, og vi har fortsatt køer. Men jeg syns ikke en, når en påpeker det, skal unnlate å få fram fakta, nemlig at vi aldri har behandlet så mange pasienter som i dag, at den innsatsstyrte finansieringen bidrar til at køene blir kortere, at de fortsatt er for lange og at vi derfor skal fortsette opptrappingen. Og nettopp utformingen av ISF-ordningen er av de temaer en skal stå i kontinuerlig kontakt med sykehusene om. Hensikten er ikke å redusere innsatsen i helsevesenet, tvert om.

Presidenten: Gunhild Øyangen – til oppfølgings-spørsmål.

Gunhild Øyangen (A): Gjennom budsjettforliket ble situasjonen for sykehusene noe bedret, men det har i et-

tertid kommet fram at regionsykehusene mener de mangler en halv milliard kroner for neste år. Det er en ganske alvorlig situasjon, da Stortinget ble forespeilet en aktivitetsvekst på om lag 2 pst.

Nå er jeg glad for å høre at helseministeren etter påtrykk vil ha møter med KS og med fylkeskommunene, fordi det er stor uenighet om prising av tjenestene. Vil Regjeringen nå sørge for at det i forkant av budsjettene blir tatt kontakt slik at en får en omforent forståelse av prisingen av tjenestene og Stortinget dermed slipper å behandle uklare spørsmål omkring en så viktig sektor i vårt samfunn som pasientbehandling?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Regjeringen legger stor vekt på å ha kontakt både med sykehusenes ledelse og eiere. Det har en for så vidt også hatt tidligere. Det eliminerer ikke enhver uenighet om forståelsen av dette systemet og om pengebehovet, men jeg er enig med representanten Øyangen i at det er en fordel dess større klarhet en kan komme fram til i det tallmaterialet Stortinget baserer seg på.

Regjeringen slipper ikke saken når det gjelder år 2000, i og med det inngåtte budsjettforliket med Arbeiderpartiet. Som jeg har redegjort for i svaret til Carl I. Hagen, er Regjeringen inne i en aktiv dialog med sykehusenes ledelse og eiere – og ikke minst med regionsykehusene, som nå er satt spesielt i fokus – for å få en gjennomgang og for å søke å få en enighet om tallmaterialet. Vi vil komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett og i kommuneøkonomiproposisjonen med en eventuell oppfølging av dette.

Presidenten: Sonja Irene Sjøli – siste oppfølgings-spørsmål.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg har et spørsmål til statsministeren om regionsykehusenes økonomi.

Det er jo regionsykehusene som behandler de mest kompliserte sykdommene, og som har de mest kostbare behandlingene. De får det samme for behandlingene som de andre sykehusene, men de får altså ikke gjennom denne innsatsstyrte finansieringen dekket sine reelle kostnader. Det er selvfølgelig et problem, og det har vi sett nå i de siste dagene, når regionsykehusene opererer med store underskudd i sine budsjetter.

Høyre har nå et forslag i forbindelse med budsjettet om å gå inn og se på dette med differensierte priser, slik at de mest kostbare operasjonene eller behandlingene får en annen pris enn de enklere. Jeg vil spørre statsministeren om han kunne tenke seg å se på dette forslaget fra Høyre om å differensiere enhetsprisene.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg regner med at helseministeren, og i annen omgang selvsagt Regjeringen, i den dialogen vi nå har med regionsykehusene og eierne, også vil vurdere et slikt spørsmål som det representanten Sjøli peker på. Vi er glad for ethvert konstruktivt innspill som måtte komme for å forbedre situa-

sjonen, og vi skal notere oss det med tanke på den gjennomgangen som skal foretas.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jan Petersen (H): Også mitt spørsmål går til statsministeren. Det dreier seg om de forhandlingene som nå er påbegynt i Seattle om en friere verdenshandel. Her er det en god del å hente for Norge, ikke minst når det gjelder å utløse enda mer av det potensialet som er i Kyst-Norge. Det gjelder både våre tradisjonelle fiskerier og oppdrettsnæringene. Det er mye å hente ved en friere verdenshandel på det området.

Nå er det imidlertid slik at Norge har plassert seg i en meget tilbakeholdt gruppe når det gjelder et av de mest sentrale punktene, nemlig landbruksforhandlingene – en gruppe som endog betegnes som «firerbanden», og som fremla et forslag til mandat som gjør at man påbegynte forhandlingene uten noe fast grunnlag for forhandlingene før man kom i gang.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Er det virkelig klokt å plassere seg i en slik helt spesiell gruppe i ytterkant av forhandlingene?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Før jeg går inn på det mer materielle innholdet når det gjelder WTO og landbruk, vil jeg klart reservere meg mot den fremstilling og den språkbruk som Høyres leder her benytter seg av. At Norge skulle tilhøre en slags «firerbande», og at de øvrige land i den grupperingen også skulle akseptere en slik betegnelse, vil jeg nokså klart ta avstand fra.

Dette er til dels store og meget seriøse land, som også ser seriøst på landbrukets stilling både i eget land og i verden totalt sett. Jeg vil også klart reservere meg mot den fremstilling noen har forsøkt å gi, at det var disse landenes holdning i Genève som gjorde at en ikke kom lenger før en møttes i Seattle enn det som er tilfellet. Det har bl.a. vår utenriksminister klart tilbakevist.

Når det gjelder WTO og landbruket, er det ingen grunn til å legge skjul på at det er et problematisk område. Norge har en del offensive interesser i WTO-runden i Seattle, f.eks. på fiskerisektoren, og det er viktig. Som en kystnasjon skal vi ivareta dem. Vi har også defensive interesser å ivareta, f.eks. når det gjelder landbruket. Så dersom vi er opptatt av at vi skal opprettholde en betydelig matproduksjon her i Norge, og ha en matvareberedskap, kan vi heller ikke se bort fra disse mer defensive interessene. Og det er i balansen mellom dem at Regjeringen har lagt sin strategi. Den har utenriksministeren redegjort ganske detaljert for her i Stortinget for bare få dager tilbake, og det var, så vidt jeg kunne registrere, bred tilslutning i Stortinget fra alle – i hvert fall fra de fleste partiene – til den strategien. Det vi nå reiser til Seattle med, bygger på Stortingets behandling av utenriksministerens redegjørelse.

Norge er innforstått med at det vil kunne komme reduksjoner i støtte og vern også på landbrukssektoren, men er opptatt av at vi har sikkerhetsmekanismer gode nok til at vi kan ivareta sentrale norske landbrukspolitis-

ke målsettinger, som det også er bred enighet om i Stortinget.

Jan Petersen (H): Statsministerens innledende merknader holder nok dessverre ikke, for det er ikke jeg som har funnet på begrepet «firerbanden». Det er slik det blir fremstilt i pressen. Og det er et problem når den betegnelsen settes på den grupperingen Norge har lagt seg i. Da har man satt seg i en stilling som man senere vil få et problem med å håndtere. Jeg tror statsministeren bør bekymre seg atskillig mer over at pressen har brukt den type betegnelse. Jeg bringer bare dette videre til statsministeren.

Det andre er, noe jeg ikke skal gjøre et poeng av, men jeg vil minne om at det ikke minst var WTOs generalsekretær som reagerte på det mandatforslaget som kom. Jeg skjønner godt at utenriksministeren sa det han sa, men Norge har fortsatt et problem på det området.

I Dagens Næringsliv i dag sier FN's generalsekretær at «handel er bedre enn bistand», i en artikkel som bygger opp under ønsket om å få til vellykkede forhandlinger. Er statsministeren enig med FN's generalsekretær i hans utsagn?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: For det første er det slik at Norge i stor grad når det gjelder landbrukets rolle, også i forbindelse med WTO-forhandlingene, har ganske sammenfallende interesser og prinsipielle syn med land som Japan, Korea, Sveits og Island og samlingen av land innenfor EU. At pressen bruker en del begrep, får så være. Jeg syns nok det får et litt annet preg når det bringes opp på Stortingets talerstol.

Både handel og bistand er etter mitt syn viktig. Det ene skal ikke settes opp mot det andre. Det er klart at på lang sikt er det for utviklingslandene avgjørende viktig å komme sterkere inn på de rike lands markeder. Det har faktisk Norge lagt stor vekt på i det forhandlingsmandatet vår delegasjon reiser til Seattle med. Det redegjorde utenriksministeren ganske detaljert for i Stortinget. Jeg skjønnte at det var det bred tilslutning til i Stortinget. Det skal ikke brukes som et argument for at vi ikke også skal ha bistand på et høyt nivå. Det er også nødvendig for å avhjelpe situasjonen i mange utviklingsland.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Siri Frost Sterri.

Siri Frost Sterri (H): For Norges del er troverdighet i WTO-forhandlingene særdeles viktig. Vi har en åpen økonomi, og vi er tjent med at WTO-forhandlingene lykkes på en rekke områder. Særlig gjelder dette fisk, som også statsministeren nevnte. Jeg vil minne om at vi i 1998 eksporterte for 28 milliarder kr på den sektoren. Derfor trenger Norge utvidet markedsadgang for fiskeprodukter, og det er nødvendig at bruken av antidumpingmidler reduseres og reguleres.

Samtidig ser vi at Norges forsøk på å vinne frem med interne støttetiltak for landbruket ikke lykkes. Vi har fra

Høyres side tidligere satt spørsmålsteget ved denne strategien fra Regjeringens side. Jeg synes statsministeren er særdeles uklar. La meg derfor spørre helt konkret: Er Regjeringen beredt til å gjøre innrømmelser når det gjelder landbruket, for bl.a. å oppnå bedre markedsadgang for fisk?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg tror nok jeg nå ved starten av WTO-forhandlingene i Seattle skal være litt forsiktig – det skal kanskje også andre være – med å trekke konklusjoner med hensyn til hva som skal bli resultatet om kanskje to, tre eller fire år av noen meget kompliserte forhandlinger vi står foran.

For det andre vil jeg også advare mot at en setter den ene primærnæringen opp mot den andre. Fiskeri er svært viktig, og det er også en svært viktig eksportnæring for Norge. Men landbruk er selvsagt også viktig, både med tanke på matvareberedskap og med tanke på distriktpolitikk. Utenriksministeren redegjorde som sagt bare for få dager tilbake ganske detaljert i Stortinget for hvordan vi skal søke å finne en balansert løsning som ivaretar disse til dels kryssende hensyn. Det var det bred tilslutning til i Stortinget, og jeg ser ingen grunn til å rokke ved det som Stortinget i så måte gav sin tilslutning til. Å starte forhandlingene med å si at en skal innrømme noe nå og der for å oppnå noe på et annet punkt, tror jeg ikke tiden er inne for.

Presidenten: Dag Danielsen – til oppfølgingsspørsmål.

Dag Danielsen (Frp): Jeg setter pris på at statsministeren tar kryssende hensyn og i så måte inntar en sentrumsposisjon – det er jo en sentrumsregjering. Men her er vel plasseringen litt uheldig. Her kommer man sammen med de landene som kjører mest ekstremt på landbruksinteresser.

Det som har skjedd internasjonalt i de senere årene, er at u-landene understreker at det er markedsadgang og handel som er det viktige for dem, og dette gjelder særlig jordbruksprodukter. Vi har et konkret eksempel, nemlig handel med kjøtt fra bl.a. Botswana og Namibia, kjøtt som har en slik standard at det er klarert matvaresikkerhetsmessig osv., hvor Regjeringen prøver å innføre et auksjonsprinsipp, som i realiteten innebærer at veldig mye av dette kjøttet vil bli stengt ute fra markedet fordi det blir en tilleggsavgift.

Mitt konkrete spørsmål er om Regjeringen vil forlate standpunktet med auksjonsprinsippet, som hindrer kjøtt fra Botswana og Namibia i å komme på markedet.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder utviklingslandenes interesse for eksport av landbruksprodukter, bl.a. til Norge, har for så vidt Norge allerede i dag relativt gunstige ordninger gjennom GSP-ordningen og den importadgang vi har spesielt for land som er minst utviklet, den såkalte MUL-ordningen.

Som utenriksministeren redegjorde for i Stortinget, er Regjeringen innstilt på å gå lenger når det gjelder slike

ordninger, også internasjonalt bindende ordninger, kombinert med tilstrekkelige sikkerhetsmekanismer mot at det skal oppstå en ubalanse i det norske marked. Dette forstod jeg også at det fra dem som kommenterte det i Stortinget i forrige uke, var relativt bred tilslutning til.

Vi holder fast ved at vi vil føre en u-landsvennlig politikk, også når det gjelder internasjonal handel.

Når det gjelder auksjonsprinsippet, har vi registrert at det i merknader fra komiteen i Stortinget er bedt om at denne ordningen ikke trer i kraft fra nyttår, slik opprinnelig forutsatt. Det tar selvsagt Regjeringen til etterretning, og så skal vi komme tilbake til en nærmere gjennomgang av auksjonsprinsippet.

Presidenten: Harald T. Nesvik – siste oppfølgings-spørsmål.

Harald T. Nesvik (Frp): Norsk fiskerinæring er den desidert viktigste eksportnæringen for Norge hvis vi ser bort fra olje og gass. Det satses store midler for å finne alternative måter å øke markedsandelen på – vi har bl.a. oppdrett av skjell og torsk, og man vil også gå videre med det som har med laks å gjøre.

Vil statsministeren garantere at WTO-forhandlingene fra Norges side blir lagt opp på en slik måte at fiskerinæringen ikke blir rammet av den norske stats evne og vilje til å beskytte norsk landbruk i så stor grad som man har lagt opp til pr. i dag?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Som jeg har redegjort for, vil en ytterligere god eksportadgang for fiskerinæringen, som i dag etter olje og gass er vår viktigste eksportnæring, være svært viktig for Norge i de omfattende og langvarige og uhyre kompliserte WTO-forhandlingene vi nå står overfor.

Regjeringen er selvsagt ikke innstilt på å ofre fiskerinæringen på andre næringers alter. Men jeg vil også måtte si at vi heller ikke kan ofre andre næringer som er viktige med tanke på matvareberedskap og bosetting utover i landet vårt, bl.a. i det fylket som spøreren og statsministeren selv kommer fra. Jeg vil nok måtte advare mot å sette den ene næringen opp mot den andre. Vi har lagt et forhandlingsløp fra norsk side hvor en forsøker å kombinere våre offensive interesser med våre mer defensive interesser. Dette har fått bred tilslutning i Stortinget, og det er den linjen vi følger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til statsministeren.

Som kjent har Stortingets næringskomite vært på et lite arrangement hos Aker RGI og hr. Røkke, og Kristelig Folkepartis næringspolitiske talskvinne, Anita Apeltun Sæle, kommer ut med følgende høysang:

« – Han var så ærlig. Han sa rett ut at han bor i London fordi han ikke ønsker å betale mer skatt enn han trenger. Han har ikke slaktet noen bedrifter. Han er en

(Kristin Halvorsen)

nordmann som er opptatt av å skape arbeidsplasser. Det er ingen forbrytelse å være rik».

Deler statsminister Kjell Magne Bondevik denne beskrivelsen av Kjell Inge Røkke?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nå var jeg ikke på denne mye omtalte middagen, så hva som foregikk der og hvordan konversasjonen utviklet seg, skal jeg ikke ta stilling til, og heller ikke om det som avisene skrev etterpå, var dekkende for alt det de ulike representantene sa om dette møtet, bl.a. representanten Apelthun Sæle. Jeg tror nok hun vil ha visse reservasjoner – etter hva jeg har forstått – mot fargeleggingen av dette referatet.

Jeg tror jeg må forholde meg til denne saken på en annen måte, nemlig at vi trenger industriledere i Norge som er opptatt av både å bevare og å skape nye arbeidsplasser. Og det er ikke minst viktig innenfor næringer hvor Røkke har store eierandeler. Når det gjelder Aker RGI spesielt, har nærings- og handelsministeren bestemt at Kjell Inge Røkkes oppkjøp i bedriften skal underlegges nærmere prøving etter ervervsloven, som jo har en del kriterier å styre etter. Det betyr bl.a. også at den saken vil gå til høring til berørte instanser.

Jeg vil avstå fra å gi generelle karakteristikk, enten det nå måtte være av Røkke eller andre norske industriledere. Som statsminister og regjering må vi forholde oss til hva vi kan gjøre, og hvilke styringsredskaper vi har, for å sikre en sunn norsk industriutvikling.

Kristin Halvorsen (SV): Det er vel ikke så rart om man kommer på den tanken at det er nødvendig å stille Kristelig Folkeparti det spørsmål om man har den nødvendige kritiske distansen under behandling av de nå kontroversielle, alvorlige sakene som dreier seg om oppkjøp av Aker RGI og lån gitt av norske banker som finansierer oppkjøpet, etter de uttalelsene som Apelthun Sæle kom med.

Denne saken reiser mange spørsmål, men jeg kan konsentrere meg om ett i denne omgang. Den norske Bank, med et stort innslag av statlig eierskap, har lånt 2,7 milliarder kr til Røkke som finansiering av dette oppkjøpet. Nå er det satt mange spørsmålstejn ved hvordan dette lånet har skjedd, og det er fremmet krav overfor DnB om en gransking. Det er i denne omgang avvist av DnB.

Mener statsministeren at det hadde vært klokt av Den norske Bank å foreta en gransking av hvordan innvilgelsen av dette lånet har skjedd?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Først til hovedspørsmålet, om Regjeringen har den nødvendige kritiske distansen til det som skjer i Aker RGI. Ja, det har vi. Og nettopp næringsministerens intervensjon ved bruk av prøving etter ervervsloven er et uttrykk for at dette vil Næringsdepartementet og dermed Regjeringen rette et kritisk søkelys mot. Bruk av ervervsloven til prøving er ikke en daglig foreteelse, det er et relativt sterkt virkemiddel. Og det viser at dette har vi en kritisk distanse til. Selv om staten har en betydelig eierandel i Den norske Bank, følger vi

likevel – både denne og tidligere regjeringer – den politikk at vi ikke legger oss opp i bankens daglige avgjørelser, ei heller når det gjelder lån av en betydelig størrelse. Jeg synes det derfor heller ikke er riktig av meg å uttale meg om hvorvidt banken som sådan burde eller ikke burde sette i gang en gransking av dette spesielle lånet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Rolf Reikvam.

Rolf Reikvam (SV): Jeg har lyst til å rette mitt oppfølgingsspørsmål til finansministeren.

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at det er oppfølgingsspørsmål til forrige spørsmål til statsministeren.

Rolf Reikvam (SV): Ja, det er oppfølgingsspørsmål til det samme spørsmålet, men det går til finansministeren. Det må vel være tillatt?

Presidenten: Det er OK.

Rolf Reikvam (SV): Det går på selve behandlingen av konsesjonssøknaden som nå ligger i departementet. Den ligger vel i Næringsdepartementet, men jeg har likevel lyst til å rette et spørsmål til finansministeren. Jeg går ut fra at det er et ganske sterkt press både fra banker og fra Røkke for å få fortgang i denne behandlingen. Vi vet at den typen behandling tar rimelig lang tid, og mitt spørsmål til finansministeren blir: Kan vi være sikre på at departementet tar den nødvendige tid og behandler denne søknaden på en skikkelig og grundig måte, og ikke lar seg presse av de sterke interessene som måtte stå bak for å få fortgang i dette? Det er åpenbart mange som er ute etter den pengebingen som Aker har – banken skal ha sin del, Røkke skal ha sin andel – og presset er sikkert stort. Kan vi regne med at dette blir behandlet på en skikkelig, grundig måte, og at departementet ikke lar seg presse av konsesjonssøkeren?

Statsråd Gudmund Restad: Jeg skjønner ikke riktig hvorfor dette oppfølgingsspørsmålet skulle rettes til finansministeren og ikke til statsministeren, for statsministeren kunne, som jeg, ha svart det selvfølgelig, at man vil ta den nødvendige tid for å behandle konsesjonssøknader – i denne sak som i alle andre saker.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Haakon Blankenborg (A): Eg har eit spørsmål til statsministeren om samarbeidet med EU. Denne regjeringa har vorte utsett for den sterkt misvisande karakteristikken å vere ei nei-regjering, men det har jo alle regjeringar etter 1994 vore. Dei har bygd på det same grunnlaget – folkeavstemminga, EØS og tosidige samarbeidsavtaler med EU, der ein måtte finne det nødvendig.

Eg har også eit inntrykk av at alle i Stortinget og i Regjeringa meiner at ei utviding av EU til Sentral-Europa er

eit viktig bidrag til europeisk stabilitet. Statsministeren understreka dette da han var i Tyskland nettopp. Han understreka at ei utviding av EU til Sentral-Europa er eit viktig bidrag til den europeiske utviklinga, og at Noreg vil medverke til at desse nye medlemslanda får ein så lett overgang som mogleg inn i EU. Og eg spør da: Kva har statsministeren tenkt at Noreg konkret skal medverke med for å utvide EU?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder begrepsbruken først: Regjeringen bygger på folkeavstemningsresultatet fra 1994, og jeg minner om at det var et nei til norsk medlemskap. Det var ikke et nei til et samarbeid med EU som sådan, eller med EU-land, men det skal skje på et folkerettslig og ikke et overnasjonalt grunnlag. Derfor har jeg svært god samvittighet for at Norge arbeider aktivt for et slikt samarbeid med EU og med EU-land på dette grunnlag og på folkeavstemningens grunn.

Når det gjelder andre lands forhold til EU, respekterer vi disse lands selvbestemmelsesrett, på samme måten som de respekterer Norges. Vi tar derfor utgangspunkt i og legger til grunn at flere tidligere kommunistland, land i Øst- og Sentral-Europa, søker om medlemskap i EU. Derfor syns vi det er viktig å bidra til at denne prosessen kan skje på en slik måte at det skaper et helhetlig Europa uten nye skillelinjer. Vi kan selvsagt ikke direkte påvirke disse lands forhandlinger med EU, men når de ønsker medlemskap, kan vi bl.a. ved politisk og økonomisk støtte til slike land bidra til at de settes i stand til å få den tilknytningsformen som de selv ønsker. Men dette er disse lands eget valg. Norge treffer sitt valg.

Haakon Blankenborg (A): Eg meinte ikkje at det var nokon grunn for statsministeren til å ha dårleg samvit for det arbeidet som han gjer for å auke samarbeidet med EU. Tvert imot er det som skjer, viktig. Eg meinte det egentleg som ei støtte til Regjeringa når eg understreka det som statsministeren sa i si tale på Konrad Adenauerstiftelsen, at Noreg vil vere ein partner i utvidingsprosessen og vere med og lette overgangen for nye medlemmer. Eg set også pris på at statsministeren går vidare her og seier at bidraget kan vere i form av økonomisk støtte eller på andre måtar.

Meiner statsministeren at dette kan vere norske tiltak, eller ser han for seg at Noreg skal inngå i forhandlingar, konsultasjonar, med EU for å finne kor Noreg best kan medverke for at utvidinga kan kome i stand?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: En viktig grunn til at andre lands tilknytning og eventuelle medlemskap i EU interesserer oss, er selvsagt også at når nye land kommer inn i EU som medlemmer, blir de også en del av EØS-området, hvor Norge er med. Så dette har faktisk en ganske direkte virkning for Norge. Derfor har det interesse for oss både å være fortløpende orientert om utvidelsesprosessen, noe vi sørger for å bli, og å bidra til at denne prosessen kan skje så smertefritt som mulig. Det kan selvsagt skje gjennom direkte norske tiltak. Vi har

støtteprogrammer for noen østeuropeiske land, bl.a. de baltiske, som nå søker om medlemskap. Men jeg tror vi kan gi et større bidrag gjennom regionale ordninger i Europa, der også Norge er aktiv. Dette er også i norsk interesse, fordi disse landene, hvis de blir medlem av EU, blir en del av EØS-området.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A): Jeg tror alle forstår at vi skal legge folkeavstemningen til grunn, og jeg skal la EU-debatten ligge. Det er likevel et paradoks for noen at vi har en regjering som er erklært motstander av norsk medlemskap, men som er tilhenger av at andre land skal melde seg inn i Den europeiske union. Statsministerens tale i Berlin må oppfattes som mer enn en aksept for at andre land har en selvbestemmelsesrett til å avgjøre om de vil bli medlemmer, for statsministeren sa at Norge gjerne vil være partner i denne prosessen, og at Norge vil lette disse landenes muligheter til å bli medlemmer i en overgangsfase. Og da gjør man noe mer enn å akseptere at andre land kan bli medlemmer, man vil bidra til det ved å gå inn og støtte dem. Jeg synes vi fortsatt ikke har fått helt klart svar på hvordan denne støtten skal gis. Skal den gis i form av økonomisk støtte direkte, slik man i dag gir gjennom EFTA-fondet til Spania og Portugal, eller skal det f.eks. åpnes for mer handel?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Dette er ikke noe paradoks i det hele tatt. Som jeg nettopp repliserte til representanten Blankenborg, vil østeuropeiske lands eventuelle EU-medlemskap få direkte virkning for Norge på grunn av EØS-avtalen. Derfor har vi også en egeninteresse av at dette kan skje så smertefritt og så godt som mulig, som et ledd i en europeisk integrasjon, på basis av disse lands egen beslutning om å ville søke medlemskap. Mer oppsiktsvekkende er ikke dette.

Når det gjelder hvilken form for støtte vi kan gi for at dette skal skje så smertefritt som mulig, kan det, som jeg allerede har sagt, dels skje bilateralt. Vi har også uttrykt at vi gjerne ser at den støtteordningen som Norge til nå har bidratt i for søreuropeiske områder, også kan vris over mot eventuelle østeuropeiske land, som senere blir medlemmer av EU.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV): Jeg er glad for at statsministeren understreker at vi har en nei-regjering, men det er kanskje nødvendig å begynne å praktisere dette nei-et snart. En prøvestein på dette vil være når vi skal behandle f.eks. matsminkedirektiv, patent på liv eller barnemat-direktivene.

Ser statsministeren det slik at det er mulig å praktisere nei-et på en slik måte at man kan nedlegge et veto? Og ser statsministeren behovet for å få synliggjort konkret fordelene med å stå utenfor EU, og at ikke Regjeringa

med sin politikk bidrar til at vi blir mer tilpasset enn et EU-medlemsland?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: De fleste direktiver fra EU som har vært EØS-relevante, har vært relativt uproblematisk for Norge, og de har Regjeringen kunnet akseptere bl.a. i forståelse med Stortingets EØS-organ. Det er noen direktiver som nå er aktuelle, som er svært problematiske. Det er nok å nevne det bioteknologiske, bl.a. patentspørsmålet, og matsminke- og barne-matdirektiver. Regjeringen har klart gitt uttrykk for at her er det bestemmelser som vi ser negativt på, og som vi ikke ønsker skal bli gjort gjeldende i Norge. På hvilken måte det skal skje, må vi komme tilbake til etter at vi har vært gjennom en prosedyre, bl.a. innhenting av faglige uttalelser omkring dette. Det kan tenkes ulike måter å forholde seg til EU på omkring dette spørsmålet, med det som sikte at vi skal unngå uønskede bestemmelser og virkninger i Norge. Valg av virkemiddel kan ikke være det viktigste, men at vi opprettholder en sunn matpolitikk på dette området i Norge.

Presidenten: Inge Lønning – siste oppfølgingssspørsmål.

Inge Lønning (H): Statsministeren begrunnet sin uforbeholdne oppslutning om ønsket om å utvide EU med nye medlemsland med at Norge dermed får flere å samarbeide med innenfor rammen av EØS-avtalen. Det må jo være et paradoks i dette, for på Norges side er vi bare i selskap med Island og Liechtenstein. Med all respekt for disse landene er ikke den samlede kjøttvekt all verden.

Ser ikke statsministeren et paradoks i at tyngdeforholdet innenfor dette avtaleverket hele tiden forskyves til Norges ugunst?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det viktigste for Norge når det gjelder EØS-avtalen, er at den virker godt og etter hensikten. Det gjør den. Den har bidratt til at norske bedrifter konkurrerer på lik linje med bedrifter fra EU-land innenfor et samlet indre marked. Det er det avgjørende. Alle ser at det er ulik størrelse på de to pilarene innenfor EØS-avtalen, og at den vektforstyrringen kan bli enda sterkere hvis og når flere land blir medlem av EU. Men som sagt, det avgjørende for Norge er at EØS-avtalen fungerer godt og etter hensikten på de områder den dekker, og det gjør den. At den tidligere leder av Europabevegelsen gjerne ser at dette skal brukes som et argument for at Norge igjen skal søke om medlemskap, er ikke overraskende, men helt forståelig. For meg er det avgjørende at EØS-avtalen, som er den tilknytningsformen vi har valgt, fungerer godt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Siv Jensen (Frp): Jeg har et spørsmål til finansministeren.

Etter det rørende budsjettekteskapet vi nå har vært vitne til mellom sentrumspartiene og Arbeiderpartiet, har en

av konsekvensene vært at de svært høye og til dels særnorske avgiftene på bil har blitt videreført eller økt. En av dem er bensinavgiften. Hovedårsaken til den høye bensinprisen i Norge er i stor utstrekning nettopp bensinavgiftens størrelse. Hver gang oljeprisen nå stiger, vil bensinprisen bare bli høyere. Samtidig som oljeprisen øker, blir også statens inntekter større.

Fremskrittspartiet har flere ganger tatt til orde for å få utredet et fleksibelt bensinavgiftssystem, hvor avgiften fluktuerte motsatt av oljeprisutviklingen. I et replikkordskifte i finansdebatten sa Arbeiderpartiets parlamentariske leder til Carl. I. Hagen at også Arbeiderpartiet kunne vurdere et system for å hindre de altfor store fluktuasjonene. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Taletiden er omme.

Siv Jensen (Frp): Hva mener statsråden om dette?

Statsråd Gudmund Restad: Jeg skjønnte nok hva spørsmålet var, nemlig om også finansministeren kunne tenke seg å vurdere en fleksibel bensinavgift.

Jeg registrerte at Jagland i sitt svar i replikkrunnen i finansdebatten ikke avviste tanken og sa at man kunne jo vurdere en slik ordning, men jeg syntes nok ikke at man kunne spore særlig entusiasme i svaret. Jeg er derfor ikke sikker på, når man har fått tenkt seg nøyer om, at man også i Arbeiderpartiet mener at det vil være en god løsning, slik jeg har forstått at Fremskrittspartiet mener.

For min del vil jeg i hvert fall ikke nå signalisere at man skal begynne å lage fleksible avgifter verken på bensin eller annet, avhengig av markedssituasjonen.

Siv Jensen (Frp): Betyr det at finansministeren synes at nivået på dagens bensinavgifter er tilfredsstillende? Eller mener finansministeren at det kan være behov for å sette disse avgiftene ned, også fordi bilen vil være det viktigste transportmiddelet i all overskuelig fremtid? Den er et viktig transportmiddel for å opprettholde bosetting i distriktene. Den er et viktig transportmiddel for barnefamilieene. Den er et viktig transportmiddel for en rekke eldre mennesker i landet. Det betyr i realiteten at jo høyere bensinavgiften er, jo dyrere vil det være for hver enkelt av oss å kjøpe bensin.

Er finansministeren såre tilfreds med nivået på bensinavgiften? Eller vil Regjeringen ta et initiativ for på en eller annen måte å kunne få dette nivået ned?

Statsråd Gudmund Restad: Hvis finansministeren var av den oppfatning at avgiftsnivået f.eks. på bensin var helt feil, ville han selvfølgelig måtte ta et initiativ til å foreslå endringer. Det har ikke finansministeren gjort i forbindelse med dette budsjettet, og det må da tolkes i den retning at jeg mener at det avgiftsnivået vi har, må kunne forsvares.

Det er dessuten ikke slik at bensinen er spesielt dyr nå i forhold til i «gamle dager». Hvis man ser på prisutviklingen, er ikke 9-10 kr pr. liter for bensin, som vi har i

dag, avskrekkende i forhold til f.eks. 1-1,50 kr, som vi hadde tidlig på 1960-tallet.

Presidenten: Da går vi til nytt hovedspørsmål.

Børge Brende (H): Jeg har også et spørsmål til finansministeren.

I hundrevis av idrettslag, korps og andre frivillige lag og organisasjoner gjør lederne og instruktørene på fritiden en formidabel jobb for mange unge mennesker. Derfor må man klype seg i armen når man ser at Finansdepartementet foreslår regler som innebærer at reise til og fra trening i utgangspunktet nå defineres som arbeidsreise og ikke lenger som yrkesreise. Dermed blir hele kilometergodtgjørelsen plutselig skattepliktig inntekt. Dette føyer seg inn i rekken av meget tvilsomme forslag fra Finansdepartementet i den senere tid. Om det ikke er idrettsledere man skal ta, er det parkering hos arbeidsgiver eller hjemme-pc betalt av arbeidsgiver.

Kan finansministeren her og nå forsikre Stortinget om at han ikke har tenkt å gjennomføre disse reglene?

Statsråd Gudmund Restad: Dette temaet ble også tatt opp i en replikk til statsministeren i finansdebatten, og han gav vel ganske klart uttrykk for hva Regjeringen mener når det gjelder å «plage» idrettslagene.

Den aktuelle saken er svært skjevt framstilt i avisene. Man får av det som står i avisene, nærmest inntrykk av at det er et slags skattemessig anslag mot idretten. Det er ikke det som ligger i kortene.

Bakgrunnen for at dette i det hele tatt har kommet fram i mediene, er at Finansdepartementet tidligere i år sendte ut på høring et forslag om en forskrift angående yrkesreiser og arbeidsreiser. Årsaken til at departementet nå foreslår forskriftsendring her, er at det har vist seg problematisk å klassifisere slike reiser, det har altså vært vanskelig å avgjøre om reisen mellom hjem og arbeidssted skal karakteriseres som arbeidsreise eller yrkesreise. Derfor har det vært et problem å fastslå hvilken beskatning man eventuelt skal ilegge en dekning fra arbeidsgiver for slike reiser. Så hele bakgrunnen for forslaget er generell og har overhodet ikke vært rettet spesielt mot idrettsorganisasjonene. At dette ikke først og fremst er rettet mot idrettsorganisasjonene, viser det faktum at idrettsorganisasjonene heller ikke har vært høringsinstans. Dette er noe som er konstruert opp av mediene, spesielt av Aftenposten, har jeg lagt merke til. Jeg kan på samme måte som statsministeren forsikre om at det ikke er Regjeringens politikk å stikke kjepper i hjulene for idrettsorganisasjonene. Vi vil ikke legge opp til at man skattemessig skal legge økte byrder på dem som utfører en meget verdifull arbeidsinnsats for idretten, en arbeidsinnsats som svært ofte er ubetalt.

Børge Brende (H): Jeg takker for svaret.

Finansministeren sier at det ikke var meningen at en omlegging av kilometergodtgjørelsen skulle ramme bl.a. idrettsledere. Men poenget er at følgen av de endringene som departementet foreslår, at man skal omdefinere yrkesreise til arbeidsreise, vil føre til at f.eks. en idrettsle-

der som har 27 000 kr i kilometergodtgjørelse for å kjøre hjemmefra til idrettsplass eller treningsområde – hvor han gjør en kjempeinnsats – og hjem igjen, vil kunne få en skatteskjerpelse på 13 000-14 000 kr. I seg selv synes jeg det burde ha avstedkommet at finansministeren straks de oppslagene kom, bare hadde lagt ballen død. Men jeg registrerer nå at idrettsledere i henhold til finansministeren ikke skal bli omfattet av denne skatteskjerpelsen.

Når det gjelder skatt på hjemme-pc og fri parkering hos arbeidsgiver, lurer jeg på om finansministeren også har tenkt å frafalle det? Da vil jo gleden stige ytterligere!

Statsråd Gudmund Restad: De to siste temaene har jeg også nylig hatt spørsmål om i spørretimen, og jeg vil henvise til de svarene jeg gav der. Jeg synes det piskes opp en unødige frykt og stemning her for hva Finansdepartementet kan finne på av plager for folk flest.

Presidenten: Da går vi til siste hovedspørsmål.

Bjørn Tore Godal (A): Jeg har et spørsmål til forsvarsministeren, hvis statsministeren ikke insisterer på å ta det. Han er også berørt.

Arbeidet med å styrke EUs evne til krisehåndtering og fredsbevarende aksjoner har åpenbart stor betydning, også for Norge. Særlig vil det være problematisk hvis vi kobles fra de løpende rådslagninger i Vest-Europa om viktige sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål. Det framgår av pressen at både statsministeren og utenriksministeren har tatt til orde for konsultasjoner etter en særskilt ordning med EU – etter statsministerbesøket i Tyskland konkretisert som et mulig fellesorgan mellom EU og vesteuropeiske NATO-land som ikke er med i EU.

Dette kan være vel og bra og et nyttig bidrag, men det er langt fra nok. Det er på en måte NATO nå, minus USA og Canada. Vi deltar nå for alle praktiske formål fullt ut i Vestunionens rådslagninger. Betyr dette at Regjeringen har lagt til side ønsket om å delta på daglig basis, både i den foreslåtte sikkerhetspolitiske komite i EU og i den foreslåtte militærkomite?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Jeg kan forsikre om at de av Regjeringens medlemmer som har mulighet til å påvirke EUs beslutninger i denne prosessen, gjør det. Det gjør også jeg som forsvarsminister i de sammenhenger jeg har anledning til det. Vi har redegjort i Stortinget for hvilke ambisjoner vi har i forhold til å kunne få innflytelse i den nye forsvars- og sikkerhetspolitiske strukturen i EU. Det går på å kunne påvirke mest mulig så tidlig som mulig både i diskusjoner generelt og i diskusjoner som fører fram til beslutninger, men vi får selvfølgelig ikke være til stede i de fora hvor EU tar sine beslutninger.

Jeg reiser nå like etter denne spørretimen til Brussel og skal være med i forsvarsministermøtet i NATO. Der vil jeg igjen legge fram Norges ambisjoner og se hvor langt vi kan klare å komme.

Bjørn Tore Godal (A): Jeg tviler ikke på at Regjeringen her gjør det som er mulig, men jeg tror en offentlig

oftere bør gi inntrykk av hva som er ambisjonsnivået. Det er nemlig ikke spesielt vanskelig å få til konsultasjonsordninger med EU. Jeg har vært med på mange konsultasjoner med EU.

Det det dreier seg om her, er å delta i det daglige arbeidet med løpende sikkerhetspolitiske og militære spørsmål. I det forhandlingsopplegget Regjeringen har lagt fram, er det meg bekjent slik at en ber om å få delta i EUs interne organer på disse områdene med tale- og forslagsrett. Men jeg tror det er nødvendig å spesifisere at dette er noe helt annet og mer omfattende enn å møtes til rådslagninger på politisk nivå av og til, for det tror jeg ikke er spesielt vanskelig å få til. EU har mange slike ordninger med utenforliggende organisasjoner og utenforliggende grupperinger av land.

Så jeg ber om at forsvarsministeren sørger for at denne ambisjonen også kommer klarere til uttrykk i de signaler som sendes.

Statsråd Eldbjørg Løwer: Vi har i dag rettigheter i Vestunionen som er så klare som dem representanten Godal nå fremfører. Det er de samme rettigheter som vi har i Vestunionen i dag, som det er vår ambisjon å oppnå også i EU. Vi fremfører dette så klart og så tydelig som mulig når vi har anledning. Hva prosessen i EU fører fram til på Helsingfors-møtet, er selvfølgelig noe annet. Men vi har altså høye ambisjoner, nettopp for å prøve å oppnå høyest mulig mål.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er da omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en lang rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 6, fra representanten Øystein Hedstrøm til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av landbruksministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 7, fra representanten Børge Brende til nærings- og handelsministeren, er overført til miljøvernministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av utviklings- og menneskerettighetsministeren på vegne av miljøvernministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra utviklings- og menneskerettighetsministeren flyttes dette spørsmål og besvares foran spørsmål 25, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 8, fra representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av finansministeren på vegne av nærings- og handelsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 10, fra representanten Ingvald Godal til justisministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren på vegne av justisministeren, som er bort-

reist. Etter anmodning fra arbeids- og administrasjonsministeren flyttes dette spørsmål og besvares foran spørsmål 29 som skal besvares av samme statsråd. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Kari Lise Holmberg.

Spørsmålene 11 og 12, fra henholdsvis representantene Rune E. Kristiansen og Inga Balstad til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren på vegne av kirke-, utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra arbeids- og administrasjonsministeren flyttes også disse spørsmål og besvares foran spørsmål 29 som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 13, fra representanten Rolf Reikvam til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 21, fra representanten Torbjørn Andersen til helseministeren, vil bli besvart av sosialministeren som rette vedkommende.

Spørsmålene 22 og 24, fra henholdsvis representantene Børge Brende og Einar Olav Skogholt til helseministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av helseministeren, som er bortreist.

Spørsmål 23, fra representanten John I. Alvheim til helseministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmålene 26 og 27, fra henholdsvis representantene Per Roar Bredvold og Torbjørn Andersen til miljøvernministeren, vil bli besvart av utviklings- og menneskerettighetsministeren på vegne av miljøvernministeren, som er bortreist.

Spørsmål 28, fra representanten Ivar Kristiansen til arbeids- og administrasjonsministeren, bortfaller, da spøreren ikke er til stede.

(Brannalarmen går.)

Presidenten: Stortinget må nå ta en pause for å sjekke hva som skjer.

Møtet avbrutt kl. 11.05

Stortinget fortsatte sine forhandlinger kl. 11.25.

A u d B l a t t m a n n hadde her overtatt presidentplassen.

S p ø r s m å l 1

Sylvia Brustad (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I Fædrelandsvennen 22. november 1999 framgår det at kommunestyremøtene i Vennesla kommune i Vest-Agder alltid åpnes med bønn og andakt. Det framgår av avisen at slik det fungerer i dag, er andakten i praksis en del av møtene i kommunestyret. Enkelte av kommunestyremedlemmene har reagert på dette.

Mener statsråden det er riktig at kommunestyremedlemmer kan påtvinges andakt ved begynnelsen av kommunestyremøter?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Etter det jeg kjenner til, ble ordningen med andakt i tilknytning til kommunestyremøtene i Vennesla kommune innført tidlig på 1950-tallet og senest behandlet som sak i kommunestyret i 1988. Mot SVs stemmer ble det da besluttet å opprettholde ordningen.

Etter det jeg også er kjent med, tok den nåværende ordføreren initiativ til å drøfte videreføringen av ordningen i forbindelse med konstituerende møte i kommunestyret, og jeg antar at kommunestyret er i stand til å finne praktiske løsninger dersom man ønsker å opprettholde ordningen.

Jeg ser få betenkeligheter med å legge andakt i forkant av et kommunestyremøte, under forutsetning av at det er frivillig å delta, og at det skilles klart mellom andakten og kommunestyremøtet.

Jeg vil tilrå at ordningen drøftes på nytt i det nyvalgte kommunestyret, og at det tilstrebes å finne praktiske ordninger som innebærer at selve kommunestyremøtet blir satt på et tidspunkt etter avslutning av andakten.

Sylvia Brustad (A): Jeg takker statsråden for svaret og er i likhet med ham glad hvis det kan finnes en lokal løsning på denne saken. Jeg er også glad for at statsråden er enig med meg i at andakt, skriftlesning og bønn bør være en frivillig ordning og ikke fungere i praksis slik den bl.a. tydeligvis gjør i Vennesla, ved at dette blir en del av kommunestyremøtet og dermed noe som alle må delta i.

Jeg har selvfølgelig dyp respekt for de som vil delta i både andakt, skriftlesning og bønn, men mener i likhet med kommunalministeren at dette bør være frivillig. Jeg er også glad for at statsråden støtter meg i at kommunestyret bør gjennomgå dette på nytt, og at det bør være et klart skille mellom andakt, skriftlesning og bønn og ordinære kommunestyremøter.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Som jeg sa i mitt første svar, er dette en ordning som man har hatt i kommunen siden tidlig på 1950-tallet, og det har i hovedsak vært et enstemmig kommunestyre som har sluttet seg til dette. Så vidt jeg er kjent med, har altså den nåværende ordføreren selv tatt initiativ til å drøfte videreføringen av ordningen. Jeg går ut fra at det kommer til å bli gjort, og at man, som jeg sa i mitt første svar, lokalt finner fram til hensiktsmessige løsninger dersom man ønsker å opprettholde ordningen.

S p ø r s m å l 2

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et spørsmål til kommunal- og regionalministeren.

«Ved opprettelse av asylmottak der private operatører driver mottaket i regi av Utlendingsdirektoratet (UDI), utbetales det fra UDI til operatøren en viss sum som skal dekke driften etter visse regler og etter antall beboere.

Hvilke krav setter UDI til bemanningens størrelse og kvalifikasjoner når private operatører gis operatøransvar, og hva er årsaken til at det lokale UDI-kontor ikke får informasjon om anmeldelser som blir inngitt til politiet på lovbrudd begått av asylsøkere?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Ved opprettelse av statlige mottak for asylsøkere inngår UDI avtaler med ulike operatører, som da påtar seg ansvar for å drive mottakene etter gjeldende retningslinjer. Driftsoperatørene kan være kommuner, frivillige humanitære organisasjoner eller private aktører. Ved inngåelse av disse driftsavtalene legges de samme krav og retningslinjer til grunn for driften, uavhengig av hvem som er driftsoperatør.

I reglementet for drift av statlige mottak stilles det primært krav til at konkrete funksjoner ved mottaksdriften skal dekkes, og ikke spesifikke krav til bemanningens størrelse. I tråd med reglementets krav skal mottakene ha en ansvars- og oppgavefordeling mellom driftsoperatøren, ledelsen, de ansatte og beboerne som sikrer at de ulike oppgavene innenfor det administrative, det organisatoriske og det beboerrettede arbeidet løses på en best mulig måte. I tillegg til disse kravene skal de ansvarlige personene for informasjons- og aktivitetsprogrammet i mottakene og de som har ansvar for arbeidet med barn og unge, ha fagkompetanse eller tilsvarende erfaring på disse områdene.

Når det gjelder mulighetene til regionkontorene i UDI til å få informasjon om politianmeldelser av asylsøkere, er dette begrenset til situasjoner der mottaksledelsen kjenner til de kriminelle forholdene. Ved straffbare forhold der mottaket er den fornærmede part, skal mottakslederen anmelde forholdet. Er den fornærmede part en ansatt eller beboer, må disse anmelde forholdene selv. Dersom en beboer har gjort seg skyldig i straffbare forhold i mottaket og dette er anmeldt, skal mottaksleder sende melding om dette til UDI sentralt samt til vedkommende regionkontor. De samme skal også motta melding om straffbare forhold som ikke er anmeldt til politiet, og da med en forklaring på hvorfor dette ikke er gjort.

Det er av stor betydning at politiet får kunnskap om straffbare forhold som begås både av asylsøkere og av andre borgere. Asylsøkere bør i så henseende behandles på lik linje med andre borgere som begår lovbrudd. Når andre enn mottaket er fornærmet, skal derfor mottaket gjøre politiet oppmerksom på straffbare forhold de er kjent med, og, som jeg allerede har nevnt, sende melding til UDI sentralt og til det berørte regionkontor.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg registrerer at det ikke er krav til kvalifikasjoner når asylmottak skal bemannes. Det må etter min oppfatning være en stor svakhet. Vi leser i avisene om folk som kommer hit til landet med store traumer på grunn av krigsinnsats, og det kommer ungdom som har vært barnesoldater. Er det virkelig sånn at det ikke er behov for høyt kvalifiserte folk til å ta seg av disse folkene, slik at det kan gjøres på best mulig måte?

På mitt andre spørsmål svarte statsråden at det skulle sendes beskjed til det lokale UDI-kontoret ved lovbrudd. Han kan jo prøve å ta en telefon til UDI-kontoret i Narvik for å få høre hvor mange lovbrudd som der finnes registrert.

Statsråd Odd Roger Enoksen: For det første er det slik, som jeg sa i mitt svar, at de som har ansvaret for ar-

beidet med barn og unge, skal ha fagkompetanse eller tilsvarende erfaring på disse områdene. Det er også slik at i forhold til psykiske eller fysiske problemer som asylsøkere må ha, brukes det både helsefaglig kompetanse og annen kompetanse til å ta seg av slike ting.

I utgangspunktet er asylsøkere beboere på asylmottak inntil bosetting eller tilbakereise til hjemland finner sted, og de er i hovedsak ansvarlig for sin egen situasjon. De bor på asylmottak som er bemannet for å ta seg av de funksjoner som et asylmottak skal ta seg av.

Som jeg også sa, er det UDI som – under de forutsetninger jeg la til grunn i mitt første svar – skal varsle politiet om ulike lovbrudd, og det er viktig at asylsøkere her behandles på samme måte som en hvilken som helst annen borger.

Steinar Bastesen (TF): Jeg kan ikke dy meg, jeg må peke på at en rekke steder der det er asylmottak, og spesielt når et nytt asylmottak blir opprettet, oppstår det store konflikter mellom lokalbefolkningen og asylantene. På mitt eget hjemsted er det blitt et stort problem for politiet. Det forekommer knivbruk, nedskalling, det kommer anmeldelser til politiet om alle slags brudd på ordensregler og også andre anmeldelser. Men ringer man det lokale kontoret til UDI i Narvik, har de ikke en eneste anmeldelse registrert, nettopp fordi det er UDI sentralt som blir varslet. Altså: Det er vel et ledd i UDIs praksis om at det ikke skal gis informasjon – som statsråden selv har svart på tidligere i spørretimen.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Økende voldsbruk er et problem på mange områder, et problem som både sentrale og lokale myndigheter må ta på alvor. Uansett hvem som står for denne volden, er det en utvikling som ikke kan aksepteres. Og en må gjøre det en kan for å skape andre holdninger og forståelse for at dette er en utvikling som ingen av oss er tjent med.

Jeg sa i mitt første svar og jeg gjentar at både regionkontorene og UDI sentralt skal ha melding når det foreliggende anmeldelser av beboere på asylmottak. Det står fast. Jeg kjenner ikke til den konkrete saken som representanten Bastesen henviser til, men det er helt klare retningslinjer for hvordan denne type tilfeller skal rapporteres.

S p ø r s m å l 3

Erna Solberg (H): Jeg vil tillate meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«For Høyre har det vært et prinsipp at eiendomsskatt skal være en frivillig skatt i kommunene. Det skal ikke tas hensyn til om man har eller ikke har innført eiendomsskatt ved tildeling av rammeoverføring og skjønnsmidler. Statssekretær Olav Ulleren har senest i Farsunds Avis 19. november 1999 gitt uklare signaler om Regjeringens holdning.

Er statsråden enig i at eiendomsskatt skal være en reell frivillig kommunal skatteform?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det spørsmålet som representanten Solberg stiller, ble vurdert av Stortinget i

tilknytning til gjennomgang av retningslinjer for skjønns-tilskuddet ved behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen for 2000. Det heter i proposisjonen:

«Det inntektsutjevneende tilskuddet i inntektssystemet omfatter kun kommunenes skatt på inntekt og formue. Eiendomsskatt, konsesjonskraftinntekter og eierinntekter er blant de inntektene som av den grunn ikke inngår i grunnlaget for det inntektsutjevneende tilskuddet. I retningslinjene heter det at dette ikke er til hinder for at fylkesmennene i skjønnsfordelingen kan ta hensyn til slike inntekter i en totalvurdering av kommunenes økonomi.»

I sin innstilling til denne proposisjonen uttaler en samlet kommunalkomite følgende:

«Komiteen har merket seg den redegjørelse Regjeringen gir for kriteriene for tildeling av skjønns-tilskudd.»

Et mindretall fra Fremskrittspartiet og Høyre går imot at nivået på avgifter og eiendomsskatt skal påvirke tildelingen av skjønns-tilskuddet.

Jeg tolker dette slik at flertallet i komiteen støtter mitt og Regjeringens syn: Eiendomsskatt er en frivillig kommunal skatteform i den forstand at eiendomsskatt ikke skal inngå i grunnlaget for rammeoverføringer gjennom inntektsutjevneende tilskudd. Ved tildeling av skjønnsmidler kan imidlertid eiendomsskatt inngå i en helhetlig vurdering. Dette kan f.eks. være relevant ved spørsmål om tildeling av skjønn til en kommune som har brakt seg selv i en vanskelig økonomisk situasjon. Det er da rimelig å vurdere i hvilken grad kommunen har utnyttet sitt eget inntektsgrunnlag før man gir særskilt statlig bistand gjennom skjønn.

Erna Solberg (H): Jeg konstaterer at statsråden, som har to statssekretærer, nå bryter klart med de prinsipper for eiendomsskatt som en av disse i sin rolle som skattepolitisk talsmann i forrige periode gjorde seg til talsmann for på vegne av Senterpartiet, nemlig at dette skulle være reelt, og at det ikke skulle tas hensyn til ved tildeling også av skjønnsmidler.

Når statsråden nå henviser til uttalelsene fra kommuneøkonomiproposisjonen, som jeg også er klar over, leder dette likevel til et spørsmål: Bør det ikke eksistere en klar holdning fra Regjeringens side til dette spørsmålet, fremfor at dette overlates til en vurdering hos de enkelte fylkesmenn?

For øyeblikket pågår det ulike budsjettprosesser i kommunene. I forhold til Farsund kommune, som jeg nevnte i spørsmålet, presiserer fylkesmannens representant at eiendomsskatt til kommunene ikke skal ha betydning for størrelsen på skjønnsmidlene. I forhold til Meland kommune i Hordaland har fylkesmannen gitt klar beskjed om at de ikke får skjønnsmidler hvis de ikke innfører eiendomsskatt. Dette er en rimelig ulik behandling som ikke er verdig folkevalgte organer.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Som jeg sa i mitt første svar, kan det i enkelte situasjoner være grunnlag for å vurdere hvorvidt en kommune skal tildeles skjønnsmidler dersom man ikke har utnyttet inntektsgrunnlaget fullt ut. Dette er ikke regelen. Hovedregelen er at eiendoms-

skatt skal være en frivillig kommunal skatteform, der kommunene selv skal stå fritt med hensyn til om de velger å innføre dette eller ikke.

Men samtidig er det slik at man må ta hensyn til at det skal være en noenlunde lik behandling av kommuner. Når enkelte kommuner utnytter inntektsgrunnlaget sitt fullt ut for å unngå å komme i en vanskelig økonomisk situasjon, mens andre ikke gjør det, blir det også urimelig dersom de kommunene som ikke har utnyttet inntektsgrunnlaget fullt ut, skal kompenseres høyere gjennom bruk av skjønnsmidler enn de kommunene som har tatt i bruk eiendomsskatt. Så det må også ved bruk av skjønnsmidler være en rimelig grad av likebehandling. Dette er opp til fylkesmannen å vurdere, men den vurderingen skjer i nært samarbeid med departementet.

Erna Solberg (H): Jeg konstaterer at vi legger et helt ulikt innhold i begrepet reell frivillig kommunal skatt i forhold til eiendomsskatten.

Jeg har lyst til å spørre statsråden nærmere når det gjelder det forhold at det er en offentlig embetsmann som skal foreta vurderinger, som altså overprøver den lokale styringen, det lokale valget om ikke å innføre eiendomsskatt, og om han ikke ser på det som en utfordring og en underminering av det lokale selvstyret når man her gjør fylkesmannen til en overprøver i forhold til en av de viktigste diskusjonene man har i forbindelse med kommunevalg.

I tillegg er situasjonen slik at lovverket gjør at enkelte kommuner ikke kan innføre eiendomsskatt, fordi eiendomsskatt er begrenset til områder med tettbygde strøk. Hvordan stiller statsråden seg til det faktum at for en del kommuner har Stortinget altså allerede i utgangspunktet ekskludert muligheten til eiendomsskatt, fordi lovverket ikke gir dem mulighet til å innkreve det? Hvordan kan man få en likebehandling av kommunene når premissene er så ulike?

Statsråd Odd Roger Enoksen: La meg si det på denne måten: Alle kommuner skal tildeles skjønnsmidler ut fra reelt behov og økonomisk situasjon. Det innebærer at kommuner som ikke har innført eiendomsskatt, selvsagt ikke skal trekkes, selvsagt ikke skal få lavere tildeling av skjønnsmidler enn de ellers ville ha fått, på grunn av at de ikke har innført eiendomsskatt. Men de skal heller ikke overkompenseres, de skal altså heller ikke få en høyere tildeling enn de ville ha fått om eiendomsskatt hadde vært innført. Prinsippet her, også med hensyn til tildeling av skjønnsmidler, er mest mulig objektive kriterier, mest mulig likebehandling av kommunene.

Innføring av eiendomsskatt er frivillig, det er en vurdering som kommunene selv gjør, men de kan ikke vente å få kompensasjon gjennom ekstra tildeling av skjønnsmidler dersom de ikke har innført eiendomsskatt. Man skal altså behandles likt uavhengig av om man har valgt å innføre eiendomsskatt eller ikke.

S p ø r s m å l 4

Liv Marit Moland (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til barne- og familieministeren:

«Vi har i den senere tid fått urovekkende meldinger om hvordan barn og unge blir behandlet og får mangelfull behandling i private barnevernsinstitusjoner.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre denne situasjonen for noen av våre mest utsatte barn?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det er all grunn til å ta på alvor alle rapportene om overgrep i barnevernsinstitusjoner. Dersom ein får kjennskap til at det har vore slike overgrep utan at institusjonen eller tilsynet har reagert, er det mi meining at forholdet skal meldast til politiet.

Mange av dei sakene som har vore slått opp i media, er fleire år gamle, og dei er for lengst rydda opp i. Oppslag i media er sjeldan representative for dei generelle tilhøva. Departementet har god kontakt både med fylkeskommunane, som har det faglege ansvaret for institusjonane, og med fylkesmennene, som har tilsynet med dei. I fylkeskommunane foregår det eit kontinuerleg arbeid for å forbetra institusjonane.

Barne- og familiedepartementet har kvart år sidan 1995 løyvd øyremerkte midlar for å styrkja kompetansen i arbeidet med born og unge som vert plasserte på institusjon, særleg born og unge med alvorlege åtferdsvanskar. Mellom anna er det oppretta team eller rettleiingstenester som skal hjelpa kommunane med å finna høvelege tiltak samt følgja opp tiltaka. Mange fylkeskommunar arbeider òg med kvalitetssikring av institusjonane som eit ledd i kompetanseutviklinga. Denne løyvinga vil vi halda fram med.

I høve til dei private institusjonane er det i 1998-99 gjennomført eit prosjekt i fylkeskommunane der ein har gått igjennom alle dei private institusjonane som fylkeskommunane nyttar. Føremålet er å luka vekk dei tiltaka som ikkje held fagleg mål. Resultatet ligg no føre i form av forslag til ein forpliktande prosedyre for samarbeidet. Utan ein slik samarbeidskontrakt vil ein privat institusjon i framtida ikkje bli brukt.

Departementet har i møte med fylkeskommunane streka under det ansvaret dei har for *alle* institusjonar for born og unge. For ytterlegare å presisera dette har Stortinget nyleg vedtatt ei endring i barnevernlova § 5-8 som inneber at dersom fylkeskommunen vil bruka ein privat institusjon, må han undersøkja om og eventuelt sørgja for at institusjonen blir driven i samsvar med lova og elles på ein fagleg forsvarleg måte.

I den seinare tida har mange fylkesmenn hatt problem med å oppfylla lova sitt krav om åtte besøk i året for institusjonar der born og unge er plasserte etter tvangsparagrafane i barnevernlova. Men det er ikkje det same som at dei har dårleg kjennskap til desse institusjonane. Tilsynet finn stadig små og større avvik, noko som både fører til pålegg om forbetringar og i nokre tilfelle til inntaksstopp, eventuelt stenging av institusjonen.

Årsakene til at tilsynet slit med å få talet på tilsynsbesøk opp på det nivået lova krev, er fleire. Som nemnt her i spørjetimen for eit par veker sidan, har ressursituasjonen i embeta vanskeleggjort tilsynsarbeidet. Vi har òg hatt ein vekst i private institusjonar som tek imot born og

unge etter åtferdsparagrafane. Mange av desse «institusjonane» er i realiteten private heimar med berre ein eller to klientar. Likevel skal dei ha sine lovbestemte tilsynsbesøk.

Eit viktig moment i høve til det spørsmålet som er reist, er at det i dag er ein del ungdommar i institusjon som ikkje skulle ha vore der. Ei ekspertgruppe oppnemnd av Noregs forskingsråd på oppdrag frå Sosial- og helsedepartementet og Barne- og familiedepartementet konkluderte i 1998 med at ungdom med alvorlege åtferdsproblem ikkje har særleg nytte av opphald i institusjon. På bakgrunn av denne konklusjonen har desse to departementa sett i gang eit omfattande arbeid for å utvikla alternativ til institusjonsplassering av born og unge med alvorlege åtferdsproblem. Dei nye metodane er familie- og nærmiljøbaserte og har som målsetting å forebygga institusjonsplassering. Ved såleis å flytta ressursane over mot det forebyggande feltet vil ein kunna gi betre hjelp til dei med åtferdsproblem, samstundes som institusjonane blir betre for dei som treng dei.

For å halda høg beredskap og fokusering på moglege overgrepssituasjonar i institusjonane har departementet òg eit arbeid i gang for å laga retningslinjer og rutinar for korleis institusjonane skal handsama tilfelle der det er mistanke om seksuelle overgrep gjorde av tilsette. Dette arbeidet vil bli avslutta på nyåret og omfattar òg skular og barnehagar.

Vi kan aldri gardera oss mot overgrep, verken i barnevernsinstitusjonar eller andre plassar. Vi kan berre gjera vårt beste for at overgrep ikkje skal skje. Min strategi i høve til dette vil vera å halda fram med det gode arbeidet som vi alt har sett i gang.

Liv Marit Moland (A): Jeg takker statsråden for svaret. Det var et godt og gjennomarbeidet svar, og mange av de tankene jeg var ute etter, kom fram der.

Men de sakene jeg har referert til, er ikke gamle. Og på tross av alle de gode kontrollinstansene som skal være på dette området, skjer det altså allikevel. Ved en barnevernsinstitusjon i Aust-Agder fikk en 14-åring tak i skytevåpen. Ifølge avisene fikk han våpentrening, og han skjøt og såret en ansatt i institusjonen alvorlig med et 22 kaliber salonggevær.

Det er uakseptabelt at det finnes våpen i barnevernsinstitusjoner. Gutten er plassert i institusjon bl.a. for gjentatte ran av eldre kvinner i Oslo. Tidligere i år ble en ansatt i en annen institusjon stukket med kniv.

Hva vil statsråden gjøre for å få kontroll over behandlingstilbudene i private institusjoner slik at en på en mye bedre måte kan sikre kvaliteten på dette tilbudet?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg vil understreka at begge dei to sakene som representanten nemnde, er heilt klart uakseptable, og det vart òg gripe inn umiddelbart. Ein burde ha gripe inn før, slik at det ikkje hadde skjedd.

Det kjem på ein måte ei gjentakning av delar av mitt førre svar. Noko av det som er nytt som vi har gripe fatt i, er faktisk kvalitetssikringa av alle dei private institusjon-

ane som vi har. Som representanten veit, har vi fått mange nye private institusjonar, og vi ser at vi må følgja nøye med i forhold til kvaliteten dei kan tilby ungdomen og borna.

Den kvalitetssikringa som eg nemnde i mitt førre svar, er ny, og den har vi sjølvsagt ikkje sett noko resultat av enno. Men eg vonar inderleg at det vil vera med og forebygga slike hendingar som dei representanten nemnde.

I tillegg kan eg nemna at vi har eit utval – Befring-utvalet – som skal gå gjennom heile barnevernsområdet, fosterheimsproblematikken og lovverket og bruk av institusjonar, og eg vonar vi kan henta ein del der for å betra situasjonen.

S p ø r s m å l 5

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til barne- og familieministeren:

«I sommer vedtok landsmøtet i Det Vestlandske Indremisjonsforbund at kvinner skulle nektes å sitte som medlemmer av organisasjonens styre.

Hva mener statsråden om dette kvinnediskriminerende vedtaket?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Som likestillingsminister er eg sjølvsagt opptatt av å hindra kvinnediskriminerande vedtak. Eg meiner at kvinner ikkje skal stengjast ute frå avgjerande organ eine og aleine fordi dei er kvinner.

Eg søker fortløpande å forbetra dei verkemidla som står til min disposisjon. Derfor har eg òg nyleg sendt ut på høyring forslag til ei ny og betre likestillingslov, nettopp for å fremma likestilling mellom kjønna med særleg sikte på å betra kvinnene si stilling.

Alle former for forskjellsbehandling på grunn av kjønn er alt i dag i strid med likestillingslova og internasjonale forpliktingar på området. Det er likestillingsombodet som skal sjå til at likestillingslova blir overhalden og gjennomført, gjennom handsaming av klage eller egne tiltak.

Likestillingslova gjeld på alle samfunnsområde, men – og dette er viktig i akkurat denne samanhengen – lova har eit unntak for indre forhold i trussamfunn. Unntaket gjeld alle trussamfunn, både dissidentarsamfunn og Den norske kyrkja. Verksemda innan trussamfunn, som har ein nær samanheng med sjølve religionsutøvinga, er unntatt frå lova, det vil seia at ikkje all verksemd i trussamfunn er unntatt frå likestillingslova. Grunnen for unntaket i likestillingslova for «indre forhold i trossamfunn» er m.a. Grunnloven § 2, som slår fast at alle har rett til fri religionsutøving i Noreg. Her er det altså viktige omsyn som står mot kvarandre.

Kva som kan reknast som «indre forhold i trossamfunn» kjem i noka utstrekning an på skjønn. I forarbeida til lova, Ot. prp. nr. 33 for 1974-75, er det gitt eksempel på nokre forhold, medrekna tilsetjingar av prestar, forkynnarar o.l. Dersom det er i strid med trua å ha ein kvinneleg forstandar i ei dissidentlyd, ville det vera eit inngrep i religionsfridomen om § 4 i likestillingslova når det

gjeld tilsetjingar, skulle gjelda. Likestillingslova er såleis ikkje til hinder for at kvinner blir nekta å delta i visse religiøse handlingar og å inneha visse stillingar eller funksjonar i trussamfunn.

Eg tar vedtaket i Det Vestlandske Indremisjonsforbund til etterretning. Om eg likar det eller ikkje, er eigentleg uinteressant, men eg reknar òg med at Det Vestlandske Indremisjonsforbund sjølv kan gjera greie for dei vedtaka dei sjølve har fatta.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke statsråden for svaret, og jeg må begynne med å si at jeg ikke tror det er uinteressant hva statsråden mener i denne saken. Vi har i dag en likestillingslov, og den har som kjent unntak for indre forhold i trossamfunn. Men den likestillingsloven vi har i dag, handler nettopp om å fremme likestilling mellom kjønnene, og da særlig med sikte på å bedre kvinners stilling. Dette mener jeg – og det håper jeg også likestillingsministeren mener – burde gjelde for kristne organisasjoner. Jeg mener at det å ha like muligheter i dag, om det gjelder utdanning, arbeid, kulturell eller faglig utvikling, burde være en selvfølge. Jeg håper også at de kristne organisasjonene etterlever likestillingsloven på en helt annen måte enn vi har sett.

Vi så i sommer sterke reaksjoner fra svært mange kvinner som var aktive i kristne organisasjoner, på nettopp dette vedtaket som da ble fattet i Det Vestlandske Indremisjonsforbunds møte. Det mange mente, var jo at dette vedtaket var sterkt diskriminerende.

Presidenten: Taletiden er omme.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg er noko usikker på kva eg skal svara på, men eg er einig med representanten når det gjeld kampen for kvinner sine rettar, og eg kan for så vidt seia meg einig i alt ho sa. Når eg seier at det ikkje er så interessant kva eg meiner, skal eg likevel sjølv sagt som statsråd fylgja likestillingslova, og det gjer eg, men eg synest det er viktig å understreka at vi har eit unntak, og det gjeld òg i denne situasjonen som spørjaren reiste spørsmål om.

For å svara på spørsmålet om kva eg meiner: Hadde eg vore medlem av Det Vestlandske Indremisjonsforbund, hadde eg gått aktivt inn for eit anna vedtak enn det som vart fatta. Og det veit eg det var mange andre som gjorde òg. No er eg ikkje medlem i denne organisasjonen, derfor tar eg til etterretning det dei har gjort, og så reknar eg faktisk med at det foregår prosessar i den organisasjonen som i alle andre organisasjonar som har liknande lover og gjer liknande vedtak.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg beklager at tiden ble litt for knapp. Jeg er selvfølgelig veldig glad for at statsråden mener at likestillingsloven ikke skal tolkes slik at kvinner blir avskåret fra å delta i visse religiøse handlinger. Jeg tolker også statsråden dit hen at hun mener – og det fikk vi jo et klart svar på nå – at vedtaket i Det Vestlandske Indremisjonsforbund er klart i strid med dagens likestillingslov. Vi får derfor håpe at de kristne

organisasjonene tar dette på alvor, spesielt når det kommer fra en likestillingsminister fra Kristelig Folkeparti.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: At eg sa meg einig det i meste av det representanten sa i fyrste omgang, er rett. Men det eg er totalt ueinig med representanten i, er at det som har skjedd, er i strid med likestillingslova. Vi har eit unntak, og det har Det Vestlandske Indremisjonsforbund gjort seg nytte av. Eg vil faktisk forsvara at dei skal ha rett til det. Om eg kanskje ikkje er like einig i vedtaket som er gjort, så har ein altså unntaket. Eg trur det er viktig å kjempa for kvinners stilling og for eit godt lovverk, men samtidig skal vi òg kjempa for å behalda den fridomen som ein faktisk har, og prøva å bruka andre kanalar for å påverka samfunnet og organisasjonar til å ta standpunkt som etter mitt syn kanskje er rettare enn det som kom fram i det vedtaket som vart gjort i sommar.

S p ø r s m å l 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Øystein Hedstrøm til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av landbruksministeren som rette vedkommende.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til landbruksministeren:

«Prisen på samlemelk fra TINE Norske Meierier, brukt til gulost, utregnes etter utsalgspris på representantvaren, halvkilos pakninger av Norvegiaost. På bakgrunn av en omfattende undersøkelse mener Synnøve Finden at Tine dumper osteprisene. Gjennom å øke prisen på representantvaren, men senke prisen ellers, opprettholdes et høyt prisnivå for konkurrenter.

Mener statsråden dette er måten å håndtere utjevningsordningen på?»

Statsråd Kåre Gjønnes: Etter det jeg forstår, er undersøkelsen det her vises til, basert på priser ut i butikk, dvs. priser på detaljvarenivå. Prisutjevningsordningen er basert på jordbruksavtalens priser på melk og melkeprodukter, og disse fastsettes på engrosnivå. Etter at maksimalprisforskriftene for meierienes salg av melk ble opphevet fra 1. januar 1997, har en ingen offentlig regulering av prisene på melk og melkeprodukter på senere ledd enn engrosleddet. Butikkene foretar med andre ord prisfastsettelse på melkeprodukter på samme måte som for andre dagligvarer, og kan foreta de prisdifferensieringene som måtte ønskes.

Etter de opplysninger som Landbruksdepartementet har fått fra Tine, kan den refererte prisutviklingen på ost i butikk ikke tilskrives de priser Tine har satt ved salg fra meieri til grossist. I løpet av de siste to årene har de ostetyper som er omfattet av undersøkelsen, hatt en parallell prisutvikling på engrosnivå, og endringene i perioden kan relateres til endringer i jordbruksavtaleprisen på representantvaren.

I jordbruksavtalens prissystem for melk er det sju ulike produktgrupper som hver har definert en representant-

vare med tilhørende kostnads kalkyle og beregnede råvareverdier. Det er disse representantvarene som det fastsettes priser for i jordbruksavtalen. For den produktgruppe det her er tale om, dvs. modnede oster, er altså Norge i halvkilospakninger representantvaren.

I jordbruksavtalen legges det føringer på prissettingen for de øvrige produktene i de respektive produktgruppene. Det vil si at alle produkter som er plassert i samme varegruppe, skal prissettes med utgangspunkt i representantvaren. Dette betyr at dersom det hadde blitt registrert at Tine hadde ulike priser på ulike ostetyper i samme prisgruppe ut fra meieri, og at dette ikke kunne tilskrives ulike foredlingskostnader, hadde dette vært i strid med intensjonen i jordbruksavtalen. Men som nevnt tidligere er dette ut fra de opplysninger departementet har fått, ikke tilfellet. Oppfølging av eventuell konkurransehemmende prisdiskriminering mellom produkter som ikke prissettes i jordbruksoppgjøret, ligger til konkurransemyndighetenes ansvarsområde.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Det er godt å høre at den informasjonen som har kommet fra Synnøve Finden, sannsynligvis er ukorrekt, og at man har en utvikling i retning av større grad av konkurranse, slik som intensjonen er fra Stortingets flertall.

Omsetningsrådet vedtok den 19. mars i år å begrense Tines leveringsplikt til private meierier. Dette ble anket inn for departementet av Synnøve Finden. Denne saken har det vært stille om en stund, så jeg er litt nysgjerrig og vil nå høre om departementet har forholdt seg til denne anken og tatt en beslutning.

Statsråd Kåre Gjønnes: Jeg vil gjerne ha sagt at jeg er veldig opptatt av at utjamningsordningen skal fungere helt etter sin intensjon. TINE Norske Meierier skal verken tjene eller tape på denne ordningen. En manipulering med prissetting ville derfor være helt uakseptabelt også sett fra departementets side. Men som jeg har sagt: De undersøkelsene som er gjort, tyder ikke på at det foreligger noe mislighold på det området.

Så til en helt annen sak, som ikke gjelder spørsmålet. Men jeg kan opplyse representanten Hedstrøm om at denne klagebehandlingen er helt i sluttfasen, og at svar vil foreligge om ikke altfor lenge – for å uttrykke meg på den måten.

Presidenten: Spørsmål 7 vil bli behandlet senere, etter spørsmål 24.

S p ø r s m å l 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av finansministeren på vegne av nærings- og handelsministeren.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Et tillèt meg å stilla følgjande spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Gastronomisk Institutt er ei stifting som i nært samarbeid med Norsk hotellhøgskole i Stavanger har til føremål å driva utviklingsarbeid og studieverksemd for å fremja det gastronomiske nivå i Noreg. Dette har viktige ringverknader for næringslivet på dette feltet der Høgskolen i Stavanger har ein spisskompetanse.

Kva kan Nærings- og handelsdepartementet, eventuelt andre departement, bidra med for å sikra dette arbeidet i framtida?»

Statsråd Gudmund Restad: På vegne av nærings- og handelsministeren skal jeg få avgi følgjende svar:

Gastronomisk Institutt har en viktig funksjon i det matfaglige miljøet både nasjonalt, i Rogaland og i forhold til Høgskolen i Stavanger, avd. Norsk hotellhøgskole. Som en vesentlig del av det matfaglige miljøet i Rogaland, som betegnes som matfylket i Norge, er lokaliseringen i Høgskolens lokaler gunstig. Gastronomisk Institutt har internasjonal toppkompetanse både gjennom deltakelse på landslaget for kokker og gjennom sine profileringsaktiviteter for Norges Eksportråd, og er av stor betydning for eksport av norsk mat.

Det vil være viktig at denne kompetansen formidles videre til det nasjonale miljøet. Dette skjer direkte overfor næringen gjennom kursaktiviteter og samarbeidet med Høgskolen i Stavanger ved avd. Norsk hotellhøgskole omkring studietilbud innenfor området. Spesielt skjer dette i forbindelse med det nye toårige studiet i kjøkken- og restaurantledelse ved Høgskolen, der Gastronomisk Institutt spiller en vesentlig rolle med sin toppkompetanse på mat. Det er også planer om i samarbeid med Gastronomisk Institutt å etablere en internasjonalt anerkjent vinutdanning. Det er videre påbegynt et samarbeid mellom Høgskolen i Stavanger, avd. Norsk hotellhøgskole, om ulike forskningsprosjekter. Det første eksemplet på dette vil være innføring av ny teknologi i matproduksjonen i reiselivsnæringen. Prosjektet, som starter i januar 2000, vil bli finansiert av Norges forskningsråd.

Så vel kirke-, utdannings- og forskningsministeren som nærings- og handelsministeren ser positivt på at høgskolene og universitetene inngår gode allianser med ulike private og statlige institusjoner. Denne type samarbeid bidrar til å fremme innovasjon og næringsutvikling både på lokalt og nasjonalt plan, samtidig som det vil kunne være faglig berikende for utdanningsinstitusjonene. Samarbeidet med Gastronomisk Institutt er utvilsomt svært verdifullt for Høgskolen i Stavanger.

Det er viktig å ha et godt regelverk for utdanningsinstitusjonenes samarbeid med private institusjoner. Regelverket må ivareta hensynet til ryddighet og forsvarlig forvaltning av offentlige midler. Samtidig må slike regler gi fleksibilitet for institusjonene til å etablere hensiktsmessige ordninger som kan bidra til å øke omfanget av samarbeidet med eksterne aktører og til å styrke kvaliteten på etter- og videreutdanningsvirksomheten. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet arbeider i øyeblikket med oppfølging av Mjøs-utvalgets delutredning om organisering av oppdragsvirksomhet. I denne sammenheng

vil det eksisterende regelverket for samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og private stiftelser eller selskap bli gjennomgått for å avklare om det er behov for endringer.

Gjennom fem år har Gastronomisk Institutt hatt en samarbeidsavtale med Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, SND, om oppbygging av instituttet. SND har bidratt med 5 mill. kr til avtalen, som avsluttes i inneværende år. I tillegg har instituttet hatt en offentlig forsknings- og utviklingskontrakt med Radiumhospitalet. Som kompetansebedrift er det nå lagt opp til et større IT-prosjekt som etter planen skal starte opp i år 2000.

Det er viktig at Gastronomisk Institutt også i framtiden får nytte godt av støtteapparatet på lik linje med andre kompetansebedrifter.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar finansministeren for svaret, som eg synest var positivt i den forstand at det var ei veldig positiv framstilling av Gastronomisk Institutt.

På den andre sida var det ikkje så mykje nytt når det gjeld moglegheit for støtte. Det statsråden sa, så vidt eg kunne få med meg, var at dei får støtte knytt til forskingsprosjekt. Poenget er at dei driv med ganske mykje ueigennyttig arbeid, og ringverknadene kjem andre til gode enn dei sjølve. Og det er viktig.

Det kunne vera interessant og vera eit godt bidrag dersom staten kunne koma med noko meir enn forskings- og prosjektretta støtte til Gastronomisk Institutt. No er det ikkje sikkert at finansministeren kan svara på dette, men eg vonar at eg kan få tilbakemelding på det iallfall i ein seinare samanheng.

Statsråd Gudmund Restad: Som spørderen også antydte på slutten av spørsmålet, er ikke dette mitt fagområde, og derfor er det ikke rimelig at jeg blander meg opp i hva nærings- og handelsministeren og hans departement nå kan antyde av ytterligere støtte, men jeg skal ta med meg spørsmålsstillingen. Jeg føler vel at det også lå et ønske i spørsmålet om at det søkes muligheter for en slik støtte. Så får man avvente svaret fra fagdepartementet.

S p ø r s m å l 9

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Det svenske Systembolaget skal nå bygge en rekke polutsalgs langs den norske grensen. De fleste vin- og spritmerkene er mye billigere i Sverige, og mange tror at de nye utsalgene vil drive grensehandelen enda mer i været når dette vareutvalget blir enda lettere tilgjengelig for det norske folk.

Hva kan statsråden tenke seg å gjøre for å redusere grensehandelen med eventuell tanke på å redusere de norske prisene?»

Statsråd Gudmund Restad: Flertallet i finanskomiteen har bedt Regjeringen å vurdere behovet for endringer i avgiftsopplegget for alkohol i forbindelse med

framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett 2000, med sikte på eventuelle endringer i alkoholavgiftene fra 2001.

I budsjettavtalen med Arbeiderpartiet er det enighet om at avgiftsopplegget må ta utgangspunkt i at rusmiddepolitiske mål videreføres, samtidig som lovlig omsetning fremmes og grensehandelen begrenses. I forbindelse med gjennomgangen i revidert nasjonalbudsjett 2000 vil Regjeringen også vurdere om vin og brennevin har blitt lettere tilgjengelig for nordmenn på det svenske Systembolaget, bl.a. ved at det kan ha blitt flere utvalg langs norskegrensen.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Mener finansministeren at det svenske Systembolaget bygger disse nye polutsalgene for den svenske befolkningen, eller tenker de på at Norge med sine høye priser er et kjempestort marked man må innrette seg etter for å tjene store penger? Det er sannsynlig – med de svenske polprisene og de andre billigere varer i Sverige, så som tobakk, snus, matvarer, diesel f.eks., som på svensk side koster 5,10 kr mot nesten 9 kr i Norge – at vår handelslekkasje til Sverige øker for hver dag. Dette resulterer i fraflytting ute i de norske distriktene, de mister mange servicetilbud, som f.eks. nærbutikker. Hvor alvorlig ser finansministeren på dette?

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Gudmund Restad: Temaet grensehandel vet jeg ikke hvor mange ganger jeg har vært her på talerstolen og svart på i spørretimen, men det er ikke få i løpet av de to årene jeg har vært finansminister. Svaret har stort sett gått ut på at det er en bekymringsfull utvikling i grensehandelen, selv om man ikke skal karakterisere grensehandel som et problem i seg selv. Det er normalt at det er handel over grensene når nabofolk bor så tett innpå hverandre. Men det er stor usikkerhet om omfanget. Imidlertid tyder mye på at dette har et omfang som vi gjerne skulle ha sett mindre. Derfor har Finansdepartementet satt i gang et utredningsarbeid for å få større klarhet i hvilket omfang det dreier seg om, og kanskje spesielt hvilke varer det er som bidrar til denne grensehandelen. For det er en tendens til, særlig fra Bredvolds parti, å fokusere på polpriser, på alkoholavgifter og avgifter på tobakk, men de unngår hver gang å nevne at det kanskje også er et poeng med matvareprisene. Fremskrittspartiet går jo imot en redusert matmoms. Tross usikkerhet vet man i hvert fall at størst beløpsmessig omfang når det gjelder grensehandel, er knyttet til handelen med matvarer.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker igjen for svaret.

Finansministeren nevner at dette spørsmålet har blitt tatt opp mange ganger. Ja, det viser hvor alvorlig denne saken er, og da må det ikke være tvil om at noe må gjøres, og at det må gjøres raskt. I mitt hjemfylke, Hedmark, er etter mitt skjønn myndighetene i stor grad med på å

øke grensehandelen med sprit og de andre varene som er billigere i Sverige enn i Norge. NSBs bussruter har nemlig satt opp bussruter som går til handelssentre på svensk side. Turen koster 50 kr tur-retur, slik at alle skal kunne ha et godt nettoutbytte av handleturen. Er dette en riktig avgjørelse av en offentlig etat, som dermed forsterker denne handelslekkasjen?

Statsråd Gudmund Restad: Jeg vil ikke karakterisere de aktiviteter som enkelte foretar seg, og som øker grensehandelen, som det sies. Det kan jo hende at det også ligger noe annet bak enn akkurat ønske om å øke grensehandelen. Jeg vet at det i Midt-Norge settes opp busser til Sverige, hvor selvfølgelig grensehandel blir et resultat, men målet er også en avslapningstur bl.a. for pensjonister.

Så sier Bredvold at noe må gjøres, og det er jeg enig i. Først må vi få klarhet i hva problemet egentlig består i, og så får vi vurdere hva som må gjøres. Men i og med at vi allerede vet, som jeg sa i mitt forrige svar, at av størst omfang i kroner er matvarehandelen, vil Regjeringen følge opp i forbindelse med momsreformen til våren og foreslå en lavere moms på matvarer, slik at prisene på matvarer i Norge og i Sverige blir mer like.

Presidenten: Spørsmåla 10, 11 og 12 vil verta hand-sama seinare, før spørsmål 29.

S p ø r s m å l 1 3

Frå representanten Rolf Reikvam til kyrkje-, utdan-nings- og forskingsministeren:

«Juss-Buss, Juridisk Rådgivning for Kvinner og andre jusshjelpiltak (Nord-Norge og Bergen) utfører et viktig arbeid for å dekke et rettshjelpsbehov. Studentene arbeider i gjennomsnitt i tre semestre og får en beskjedne månedslønn. På grunn av den beskjedne lønnen må de i tillegg finansiere arbeidet med lån, noe som betyr at de ikke har noe å gå på i forhold til Statens lånekasse for utdannings regel ved forsinkelser i studiet.

Vil statsråden åpne for at disse studentene kan få et ekstra stønadår?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett til neste spørje-time.

S p ø r s m å l 1 4

Jan Johnsen (H): «I Dagens Næringsliv 23. novem-ber 1999 får vi vite at Luftfartsverket sonderer mulighe-tene til å bygge inntil 7 nye hotell i tilknytning til de stør-ste flyplassene i Norge. Eiendomssjef Lars Mork Gun-dersen i Luftfartsverket sier at de vurderer alt fra å feste bort grunn til å investere direkte i prosjektene.

Kan statsråden bekrefte at det er uaktuelt for Luft-fartsverket å investere direkte i disse prosjektene?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Luftfartsverket er ansvarlig for utbygging og drift av i alt 45 lufthavner.

Virksomheten er selvfinansierende, der de lønnsomme delene av systemet bidrar til å finansiere utbygging og drift ved de lufthavner som går med bedriftsøkonomisk underskudd. De økonomiske planene som er utarbeidet for virksomheten, viser at Luftfartsverket trolig vil få stramme økonomiske rammevilkår i årene som kommer.

Inntekter fra kommersiell virksomhet ved lufthavnene vil derfor være viktig for at Luftfartsverket skal kunne opprettholde sin selvfinansieringsevne og derigjennom sitt investeringsnivå.

Luftfartsverket utreder for tiden en rekke kommersiel-le områder for å se på mulighetene for å øke de kommer-sielle inntektene. Utbygging av hoteller er ett område. Oslo Lufthavn AS har gjennomført en hotellutbygging på Gardermoen, med Radisson SAS som driver av hotel-let. Luftfartsverket vurderer med bakgrunn i denne erfa-ringen tilsvarende prosjekter ved andre større flyplasser.

Jeg vil understreke at det er en viktig og nødvendig oppgave for Luftfartsverket å sikre tilstrekkelige inntekter til å ivareta forpliktelsene som ligger i det luftfartssyste-met hele landet er avhengig av. De investeringer eller ka-pitalinnskudd som eventuelt må til for å realisere nye kommersielle prosjekter, vil ikke gå på bekostning av in-vesteringstiltak i lufthavnsystemet, men skal bidra posi-tivt ved å sikre systemet en bedre totaløkonomi. Jeg vil således peke på at Luftfartsverkets primære oppgave er å bygge ut infrastrukturen i luftfarten. De tilleggsoppgaver som jeg har nevnt eksempel på, er kun interessante så langt de gir et positivt økonomisk bidrag til Luftfartsver-kets kjernevirksomhet, og risikoen ved prosjektene er lav.

Jan Johnsen (H): Nå må jeg med en gang si at jeg har ingenting imot at det kommer nye hoteller ved fly-plasser i Norge, men jeg har absolutt veldig mye imot at staten blander seg opp i utbyggingen av dette. Jeg kan ta Stavanger lufthavn som et eksempel. Det er en gullgruve for Luftfartsverket, og vi i Stavanger-området har jobbet i mange år med å få denne videre utbygd slik at det skal bli enda mer lukrativt for Luftfartsverket å ha den fly-plassen. Dette skjer ikke. Dette er primær oppgaven til Luftfartsverket. Kan jeg få forsikringer fra ministeren om at dette nå blir tatt på alvor, og at denne lufthavnen – som allerede i dag, etter å ha vært operativ i så kort tid etter at den ble bygd ut, er altfor liten – får de midlene som er nødvendige for å drive effektivt også i fremtiden?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Dette var nok en litt annen vinkling og et litt annet spørsmål, men jeg kan godt prøve å svare på det.

Når det gjelder Stavanger lufthavn konkret, ligger det inne i Luftfartsverkets planer for neste år, og innenfor de budsjetterammer som er foreslått tidligere. Jeg må også inn-rømme at Regjeringen har foreslått for Stortinget å se på organisering av Luftfartsverket i selskapssammenheng, for på den måten å gjøre Luftfartsverket i stand til å oppta lån i det ordinære marked og finansiere bedriftsøkonomisk lønnsomme deler av sin drift bl.a. på investeringssiden.

Stavanger lufthavn er jo en av de lufthavnene som vil være i stand til å finansiere en god del av de låneopptak

som er nødvendige for videre utbygging. Akkurat dette spørsmålet vil Regjeringen, som vi har varslet i proposisjonen, følge opp overfor Stortinget og komme tilbake til i en senere runde neste år.

Presidenten: Presidenten vil minna om at tilleggs-spørsmål skal vera oppfølgingsspørsmål og ikkje nye spørsmål.

Jan Johnsen (H): Jeg takker for svaret.

Dette følte jeg var et oppfølgingsspørsmål, president, for det jeg kommer inn på nå igjen, nemlig den primær-oppgaven som Luftfartsverket har, var jo ministeren selv inne på; det var det de skulle bry seg med først.

Jeg blir litt sjokkert når jeg hører at de sysler med tanken om å bygge sju nye hotell før de har tenkt å få orden på de flyplassene som de har ansvaret for å drive – og da tenker jeg ut fra publikumshensyn. Derfor stiller jeg et avslutningsspørsmål til ministeren: Føler ikke ministeren at det her først og fremst må være om å gjøre for Luftfartsverket å ta den primær-oppgaven som ministeren selv var inne på i sitt første innlegg?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jo, som jeg sa i mitt første innlegg, er det viktig og riktig, og det viktigste og riktigste, at Luftfartsverket er opptatt av sine primær-oppgaver. Og jeg sa:

«Luftfartsverkets primære oppgave er å bygge ut infrastrukturen i luftfarten. De tilleggsoppgaver som jeg har nevnt eksempel på, er kun interessante så langt de gir et positivt økonomisk bidrag til Luftfartsverkets kjernevirksomhet, og risikoen ved prosjektene er lav.»

Men da må jeg i tillegg tilføye at i og med at Luftfartsverket skal være selvfinansierende, har de en oppgave i å sørge for at de får kommersielle inntekter, i tillegg til den ordinære avgiften som betales i flysammenheng, for å kunne løse sine oppgaver. Hvis de ikke skulle greie oppgaven å være selvfinansierende ved kommersielle inntekter, finnes det etter mitt syn to måter: Den ene er at avgiftene i luftfarten øker, den andre er at staten betaler mer for de ulønnsomme tjenestene, og ingen av de to er vi sikkert interessert i, verken spørderen eller statsråden.

S p ø r s m å l 1 5

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Dette året har det vært en rekke branner i tunneler ute i Europa med tap av en rekke menneskeliv. Det er i en rekke tunneler i Norge benyttet PE-skum som isolasjonsmateriale, blant annet i de undersjøiske tunnelene inn til Ålesund. Dette materialet er svært brannfarlig, og det er stor frykt for hva som vil bli utfallet dersom det oppstår brann her.

Vil statsråden ta initiativ til at PE-skummet fjernes fra norske tunneler?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: PE-skum blir benyttet som vann- og frostsikring også i norske tunneler. For

å redusere faren for brann er det i regi av Statens vegvesen gjennomført et program for å sikre tunneler med stort trafikkarbeid ved å sprøyte et lag med betong utenpå det laget som inneholder PE-skum. Dette programmet ble avsluttet for om lag tre år siden. Metoden som benyttes, er godkjent av brannvernmyndighetene, og det er etablert et regelverk for hvordan dette skal gjøres.

Fra Statens vegvesen har jeg fått opplyst at i Ålesund-tunnelene er PE-skumplatene brannsikret allerede.

Det er imidlertid fortsatt tunneler som har ubeskyttet PE-skum. Dette er tunneler med lavt trafikkarbeid – enten tunneler med lav trafikk eller korte tunneler der risikoen for omfattende konsekvenser ved brann er forholdsvis mindre.

Det vil etter mitt syn neppe være riktig bruk av knappe ressurser å erstatte dagens vann- og frostsikring i disse tunnelene med vesentlig dyrere løsninger. Spørsmålet om oppgradering av eksisterende tunneler vil imidlertid bli vurdert i samband med Nasjonal transportplan for perioden 2002-2011. Brannbeskyttelse av PE-skum er et av flere viktige tiltak som vil være aktuelt i denne sammenheng.

Midlene til slike tiltak i tunneler må hele tiden veies opp mot den samfunnsnytte de ulike tiltakene gir. Det er få branntilfeller i norske tunneler. Statistisk sett skjer det færre ulykker pr. personkilometer i tunneler enn på vegenettet for øvrig. Det er derfor viktig å se tiltak i tunneler i sammenheng med det øvrige trafikksikkerhetsarbeidet og bruke tilgjengelige ressurser på en best mulig måte.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Dette året har det vært flere store branner ute i Europa. Det kan nevnes Mont Blanc-tunnelen og Tauern-tunnelen, med mer enn 50 omkomne. I etterkant av disse brannene var norske medier fulle av skrekkscenarier om hva som kunne skje i norske tunneler. Den 29. juni i år fikk Norge oppleve en brann i en tunnel under bygging, med påfølgende eksplosjon hvor tre personer mistet livet og 14 ble skadet.

Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern v/sek-sjonssjef Hans-Jørgen Eriksen sier til NTB at dynamitten i disse tunnelene eksploderte fordi den var lagret sammen med tennere. Samtidig sier han at dynamitten kunne ha eksplodert uansett.

Tidligere samferdselsminister Kjell Opseth fikk her på talerstolen den 8. desember 1993 et spørsmål fra Jan Simonsen, og daværende statsråd Opseth svarte:

«På 1980-talet blei nokre vegtunnelar likevel frost-sikra med isolasjonsmateriale som seinare synte seg å vera brannfarleg i visse samanhengar.»

Jeg vil bare stille følgende spørsmål: Hvorfor er det fremdeles, i 1999, benyttet PE-skum i tunneler, når Vegdirektoratet skulle skifte ut dette isolasjonsmaterialet i 1994-1995, ifølge svar fra daværende statsråd Opseth?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Etter at dette svaret ble avgitt, har det blitt gjort et omfattende arbeid med å sikre PE-skummet og på den måten gjøre disse tunnelene

det er henvist til, mindre brannfarlige eller ikke brannfarlige når det gjelder isolasjon. De korte tunnelene har imidlertid ikke vært prioritert i denne sammenheng, rett og slett fordi man har sett på faren for branntilløp som rimelig liten, og redningsmulighetene eller fluktmulighetene som meget gode.

Når det gjelder nyutbygde tunneler, tas brannsikring med allerede ved utbyggingen. Også i forbindelse med neste års budsjett er det satt av, så vidt jeg husker, ca. 40. mill. kr til tunnelsikring på denne sektoren. Det betyr med andre ord at det foregår et fortløpende arbeid, men intensiteten og størrelsen på brannsikringen vil det alltid kunne diskuteres om er stor og god nok, og den må vurderes i forhold til antall ulykker inne i tunnel i forhold til utenfor tunnel.

Harald T. Nesvik (Frp): Nå har det seg slik at jeg har fulgt med i en del av diskusjonen som har versert i media i forbindelse med brannsikkerheten i Ålesund-tunnelene. Jeg kjører selv disse tunnelene ofte og har lagt merke til at PE-isolasjon mange plasser i tunnelene ligger helt bar. Den dekningen som skulle vært der, og som muligens en gang var påført, er i dag vasket bort eller falt av på grunn av påkjørsler og annet.

Jeg har også registrert at brannsjefen i Ålesund ikke får den dokumentasjonen han krever fra Statens vegvesen i forbindelse med disse tunnelene. Når vi da ser, ifølge Drammens Tidende og Buskerud Blad, at en luftekanal er kledd med isolasjonsmaterialet PE-skum, og at dette skummet ikke var tildekket ytterst i kanalen hvor denne katastrofebrannen oppstod, er det med meget stor uro jeg tenker på hva som vil kunne skje i en tunnel der det er montert 108 000 km² med den samme isolasjonen. Jeg vil da stille samferdselsministeren følgende spørsmål: Har samferdselsministeren gjort seg opp noen mening om hva som skjer dersom en bil kolliderer med PE-mattene og kommer i brann? Vil brannbeskyttelsen fremdeles være effektiv? Og hva vil statsråden gjøre for at brannsjefen i Ålesund skal få utlevert den dokumentasjonen som skal følge et slikt anlegg?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Mine opplysninger, som jeg refererte i stad, tilsier at Ålesund-tunnelene er tilstrekkelig dekket i forhold til den brannfaren som eksisterer. Jeg tar til etterretning at det der er skader, som det påpekes nå, som kan føre til andre resultater, og det er naturlig at det følges opp videre. Om dette er av en slik art at det i seg selv skaper større utrygghet, tør jeg ikke ha noen formening om i dag, men jeg registrerer det som er sagt.

Jeg må imidlertid minne om at når man har mye større usikkerhet knyttet til hva som skjer inne i en tunnel, er det nok ut fra at hendelser i en tunnel virker mye mer skremmende enn hendelser ute i dagen. Men i forhold til de ulykkene som skjer utenfor, er tunnelkjøring i Norge noe av det sikreste. Det viser all statistikk. Men vi kommer til å følge nøye med i utviklingen videre på denne sektoren. Og som sagt: Alle nye tunneler er tilstrekkelig sikret. Det er de gamle vi nå har tatt fatt på for å bringe

dem i orden i forhold til de brannfarer som måtte eksistere. Men jeg kan ikke garantere at alle korte tunneler vil få en løsning som spørreeren etterspør i dag.

S p ø r s m å l 1 6

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Hvert vegkontor får om lag 75-100 søknader i året om visningsskilt til bedrifter m.m. Nå viser det seg at for å saksbehandle om lag 100 stykker veiskilt trenger hvert vegkontor hele 1 ½ årsverk.

Er statsråden av den oppfatning at dette er effektiv og vel anvendt bruk av samferdselsmidlene?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Ved hvert vegkontor blir det trolig brukt om lag 1,5 årsverk i gjennomsnitt til saksbehandling innen området trafikkskilt. Dette omfatter ikke bare vegvisning til bedrifter, men også all annen vegvisning på riks- og fylkesveger, vurdering av fartsgrenser og annen skiltregulering, utarbeiding av skiltplaner for nyanlegg og rutevise planer for utskifting i forbindelse med periodisk vedlikehold. De fleste saksbehandlerne har også andre oppgaver.

Trafikkskilt engasjerer mange, og saksbehandlerne har svært mange telefoniske henvendelser og annen rådgivning i ulike skiltspørsmål. Slike henvendelser lar seg ikke tallfeste, men de utgjør en god del av den daglige kontakten og servicen som Vegvesenet har mot enkeltpersoner og andre instanser. Forståelig nok vil slike ikke registrerbare henvendelser stykke opp arbeidsdagen til den enkelte saksbehandler.

Som en offentlig etat er Statens vegvesen pålagt å følge forvaltningslovens bestemmelser og behandle alle innkomne saker på en ordentlig måte. Dette innebærer at man skal kunne gi begrunnede svar. Besvarelser kan særlig ta tid å utarbeide hvis det er snakk om et avslag, fordi en ikke anser det som tilstrekkelig å kun henvise til at det ut fra regelverket blir gitt avslag. Vi anser det som god forvaltningsskikk samtidig å gi nærmere forklaring på hvorfor regelverket er som det er.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg takker for svaret fra samferdselsministeren.

Det er en kjensgjerning at det er veldig vanskelig for mange bedrifter å få satt opp anvisningsskilt til sine bedrifter. Ønsker man å få skiltanvisning til sitt sted, blir det ofte satt opp samleskilt, eller så får man ikke lov til å sette opp noe. For det første tar denne behandlingen svært lang tid, brev går frem og tilbake. Og ofte ender det med nei. Men dette varierer litt fra fylke til fylke, det skal jeg være såpass ærlig at jeg innrømmer. Kan statsråden tenke seg å endre praksisen slik at den blir litt mer lik over hele landet og det blir litt enklere for bedriftene å få satt opp anvisningsskilt til sine bedrifter?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Som jeg nevnte i mitt hovedsvar, er det ofte sterke følelser knyttet til skilting og skiltanvisning. Fra Vegvesenets side tror jeg de

ikke har noe imot at man går over til en forenklet saksbehandling, men jeg går ut fra at det også i fremtiden er i publikums og allmennhetens interesse at de får begrunnede og utfyllende svar på sine henvendelser.

Vegvisning til bedrifter m.m. er nemlig i en særstilling. Skiltvedtak er ikke et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og en har derfor ikke ordinær klageadgang. Men fordi dette er skilt som ofte berører enkeltpersoners eller foretaks interesser, er det innrømmet klageadgang til Vegdirektoratet. I og med at slike skilt fremdeles er gratis for søkeren, blir det i mange tilfeller klaget på avgjørelsen. Det må da gjøres en ny vurdering, og saken må eventuelt forberedes for Vegdirektoratet. Dette krever som regel ytterligere informasjons- og dokumentasjonsinnhenting fordi Vegdirektoratets saksbehandlere ikke kjenner de lokale forhold. Jeg må nok innrømme at da vil det kanskje mer være behov for flere årsverk enn en reduksjon i årsverk.

S p ø r s m å l 17

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I ordinær spørretime 17. november 1999 sa statsråden at nedleggelse av direkteruta Brønnøysund–Oslo er en avgjørelse Widerøe tar. Men departementet har allerede opphevet statsstøtten. Indirekte blir dette da departementets ansvar. For å få reell konkurranse om dette rute-tilbudet må flyplassen være minimum 1330 meter. Luftfartsverket har per i dag, på sin egen flyplass, kun godkjent 1 199 meter.

Hva vil statsråden gjøre for å godkjenne tilstrekkelig lang rullebane, slik at det kan tas ned Fokker 50 fly?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Ruten Brønnøysund–Oslo vil fra 1. april 2000 bli åpen for trafikk for alle selskaper som måtte ønske å trafikker strekningen. Dette innebærer at selskapene står fritt til å velge kategori luftfartøy ut fra trafikkgrunnlaget og de til enhver tid gjeldende tekniske og operative rammer.

Departementet har ved tidligere anledninger vist til at en rullebanelengde på rundt 1 200 meter kan åpne opp for flere flytyper og dermed større konkurranse, sammenliknet med det konseptet med 1 000 meters rullebaner som tidligere har vært skissert for regionale lufthavner etter teknisk-operativ oppgradering. På bl.a. denne bakgrunn ble det i 1998-99 besluttet forlengelse til 1 200 meter for lufthavnene i Brønnøysund og Florø, som de to første utvidede regionale lufthavnene i Norge.

Spørsmålet om å kunngjøre 1 319 meters avgangslengde ved Brønnøysund Lufthavn, noe som eventuelt kan oppnås ved å ta i bruk det asfalterte endefeltet i startenden av banen, er nå til behandling i Luftfartsverket.

La meg føye til at spørren inkluderer i sitt spørsmål en forutsetning om at tilskuddet til ruten Brønnøysund–Oslo allerede er opphevet. Det er ikke tilfellet. Fra 1. april neste år er det fri konkurranse på ruten Brønnøysund–Oslo og vice versa, men inntil den dato flys det etter det gamle konseptet.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er klar over at statsstøtten blir opphevet først når den nye anbudsrunden trer i kraft, men allerede da anbudspapirene var lagt ut, var forutsetningen at FOT-krav til Brønnøysund–Oslo skulle bort.

Det er greit å si at man legger dette ut på anbud, og at det er fri konkurranse, men hvis man skal snakke om fri konkurranse, må flyplassen være tilstrekkelig lang til at de selskapene som operer med fly som kan konkurrere med Widerøe, får anledning til å lande. Og da må rullebanen være nær 1 330 meter, det er kravet fra selskapene.

Det må i anstendighetens navn ikke bli slik at vi blir stående overfor samme situasjon som man hadde i Finnmark, at et selskap som kanskje ikke har fly engang, blir det som får anledning til å fly Brønnøysund. Når man skal snakke om konkurranse mellom Widerøe og andre, må det være selskap som har fly som man kan ta ned. Og da må banen være bortimot 1 330 meter.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Ingen fly eller flyselskaper blir sluppet til på kortbanerutenettet i Norge uten å være godkjent både av Luftfartsverket og av luftfartsinspeksjonen, eller som det vil hete senere, Luftfartstilsynet. Det gjelder enten man flyr i Finnmark, på Helgeland eller i Sør-Norge. Bestemmelsene er like, alle som er med i anbudsrunden, blir fulgt løpende opp, og det blir kontrollert at de tilfredsstillende krav som er stilt fra departementets side underveis.

Når det så gjelder Brønnøysund, var det flere aktører på banen i anbudssammenheng da anbudet var lyst ut sist. Jeg regner med at noen av disse aktørene fremdeles vil være aktuelle og interesserte i en konkurransesammenheng. Forlengelsen på Brønnøysund er nettopp gjort for å slippe til flere flyselskaper og flere flytyper og, som representanten Bastesen har nevnt i tidligere spørsmål, nyttiggjøre seg den økonomisk lønnsomme ruten mellom Oslo og Brønnøysund.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden igjen for svaret, og jeg registrerte det han sa i sitt forrige svar, og også det han sa nå, om at banen vurderes forlenget. Det setter jeg jo pris på.

Det er for lite tid til å kommentere og si alt man har lyst til å si i en slik kort runde. Jeg syns tross alt at statsråden er positiv i sitt svar, men: Vurder å gjenopprette FOT-krav til ruten mellom Brønnøysund og Oslo!

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg la merke til den siste delen av representanten Bastesens spørsmål og kommentar. Jeg tar den med meg.

Når jeg ikke kan svare på om FOT-anbud, som det heter, er aktuelt for ruten mellom Brønnøysund og Oslo, er det fordi vi ennå ikke har fått utprøvd dette på kommersielt grunnlag eller har tilstrekkelig grunnlag for å si om etterspørselen er god nok til at det kan flys kommersielt. Jeg vil gjerne følge utviklingen nøye på en del av de lufthavnene som nå kommer ut uten anbud. Widerøe har for

(Statsråd Fjærvoll)

lengst gjort oppmerksom på at de vil fly Vadsø–Tromsø, Hammerfest–Tromsø og Stokmarknes–Bodø uten tilskudd. Derfor er de ikke med i anbudene som fungerer fra 1. april neste år, og det er naturlig å se ruten Brønnøysund–Oslo i samme sammenheng.

S p ø r s m å l 1 8

Sigrun Eng (A): Eg vil få stille følgjande spørsmål til samferdselsstatsråden:

«Som EØS-medlem har Noreg harmonisert svært mange reglar med store delar av Europa. Men i praksis viser det seg at Noreg framleis meiner å vera best i klasa. Ein periodisk kjøretøykontroll utført i Danmark er underkjent her i landet av involverte instansar.

Skal Noreg berre godkjenne EU-regelverket utan å etterleve innhaldet, eller botnar slike hendingar i at det utøvande organ ikkje har fått oppdatert arbeidsordre?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: EUs regler om periodisk kjøretøykontroll fastlegger et minimumskrav for den tekniske kontrollen av kjøretøy. Hvert medlemsland kan i sine nasjonale regler kreve en mer omfattende og strengere kontroll for kjøretøy registrert i det enkelte land. Dette er fastslått i en uttalelse fra EU-kommisjonen 25. mai 1998, Om fortolkningen av EUs Rådskdirektiv 96/96/EF.

EU-kommisjonen har som mål å stramme inn kravene til kjøretøyenes tekniske tilstand. På sikt kan dette føre til ensartede nasjonale standarder. Men foreløpig ønsker et flertall av EUs medlemsland ikke gjensidig anerkjennelse av kjøretøykontroller.

Norge og andre nordiske land har i dag ikke regler om alminnelig gjensidig anerkjennelse av kjøretøykontroller. Men den norske forskriften om periodisk kontroll av kjøretøy åpner imidlertid for at vi i særlige tilfeller kan godkjenne dokumentert kontroll som er utført av godkjent kontrollorgan i et annet EØS-land. Dette kan gjelde f.eks. når et norskregistrert kjøretøy er i utlandet i svært lang tid, slik at fristen for kontroll vil bli vesentlig oversittet.

Jeg kan for øvrig nevne at Norge har tatt initiativ til en gjennomgang og vurdering av kontrollordningen i de nordiske land gjennom Nordisk vegteknisk forening. Gjennomgangen vil vise om det er grunnlag for å inngå avtaler om gjensidig anerkjennelse av kjøretøykontroll innen Norden.

Sigrun Eng (A): Eg takker statsråden for svaret.

Grunnen til at eg spør, er ein førespurnad eg har fått frå ei norsk jente som oppheldt seg i Danmark, der ho tok nokre kurs før ei doktorgradavhandling. For så vidt er det uinteressant kva ho gjorde der nede, men i alle fall: Ho sende rapporten om den kontrollerte bilen og vognkortet sitt til Statens vegvesen – ho tok kontrollen i Danmark sidan det var der ho var på det tidspunktet da kontrollen skulle utførast. Ho fekk da beskjed om at kontrollen ikkje var godkjend, og ho fekk beskjed om å bringe saka vidare til Vegdirektoratet.

Aller først hadde saka vore hos Biltilsynet, så den har vore innom tre forskjellige instansar, og dei har faktisk

ikkje eit einaste svar på om Noreg har strengare reglar enn elles. Så spørsmålet blir: Er kvalitetssikringa dårlegare i dei andre nordiske landa? Og kan statsråden skissere ein horisont for kor lang tid det vil ta før ein i det heile kan få svar i høve til det statsråden eigentleg innleia med i stad?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Når det gjelder tidsbruk, er vi nok avhengig av hva de øvrige nordiske land svarer på denne henvendelsen, og initiativet som er gjort fra Norge gjennom Nordisk vegteknisk forening. Vi har interesse av å få en gjensidig anerkjennelse av kjøretøykontroll i Norden.

Når det gjelder den konkrete saken, er jeg ikke i stand til å respondere på den, naturlig nok. Men den norske forskriften om periodisk kontroll av kjøretøy åpner, som jeg nevnte, for at vi i særlige tilfeller kan godkjenne dokumentert kontroll som er utført av godkjent kontrollorgan i et annet EØS-land, og at dette da gjelder når et norskregistrert kjøretøy er i utlandet i svært lang tid, slik at fristen for kontroll vil bli oversittet. Det kunne være at det hadde vært fornuftig å ta kontakt hjem før man gjennomførte kontrollen, for å høre nivået på kontrollkravet. Men jeg vil håpe at denne saken gjør at vi kommer raskt videre for å få en nordisk løsning.

Sigrun Eng (A): Eg takkar atter statsråden for svaret.

Eg vil berre opplyse om at denne saka ikkje er eineståande. Bilen var til EU-kontroll etter at den kom tilbake til Noreg, og det var framleis ikkje ein einaste mangel ved den. Men det som på ein måte blir essensen ved denne oppklaringa, er: Prøv å gi informasjon slik at ein kan unngå dette! For tilbake sit både eg og fleire med spørsmål om kvifor vi innfører EU-reglar så tidleg at det på ein måte må oppstå slike problem når dei andre landa, som er EU-medlemmer, ikkje følgjer dei opp. Vi får kanskje eit fortolkingsproblem i ein slik samanheng, og det kan vi kanskje unngå.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Det kunne være veldig fristende å mene noe sterkt om EU-landenes gjensidige godkjenning av hverandres krav på dette området som på andre områder der det måtte være strid og uenighet. Jeg skal ikke falle for den fristelsen, men registrerer bare at det fremdeles ikke er kommet ensartede krav og regler og gjensidig godkjenning av hverandres kontroll på dette området. Vi vil arbeide for at vi får en felles nordisk løsning, og håper at det ikke er så langt unna.

Ellers er jeg enig i at bruker vi betegnelsen EU-kontroll eller EØS-kontroll, så burde vi ha et felles grunnlag å gå ut fra i den sammenheng. Men igjen: Det er minstekrav, og norske myndigheter har da altså valgt å legge kravene noe høyere enn man har gjort for øvrig i EU-landene.

S p ø r s m å l 1 9

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til statsråd Meltveit Kleppa:

«Det er ingen selvbetjeningspol i grensefylket Østfold. Vinmonopolet A/S i Sarpsborg skal på nyåret flytte til nye lokaler i Storbyen. Ledelsen i Vinmonopolet A/S har gitt svar på at ingen flere tillatelser for selvbetjening kan gis grunnet regelverket.

Hva kan statsråden gjøre for at Østfold får sitt første selvbetjeningspol, slik at man kan møte konkurransen fra Sverige, som vil åpne selvbetjeningspol i Strømstad utpå nyåret, rettet spesielt mot norske kunder?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg vil visa til handsaminga av Handlingsplan for redusert bruk av rusmiddel i Stortinget i desember i fjor og ynsket frå eit fleirtal om ei prøveordning med sjølvbetjening i Vinmonopolet A/S, ved nokre utsal.

Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning, SIFA, og styret i Vinmonopolet A/S fekk i oppdrag å utforma forsøket, m.a. ved å setja opp kor mange og kva for utsal som skulle vera med. Til utsala er det òg sett opp kontrollutsal med om lag same salsvolum og kundestruktur, som ein skal samanlikna salsutviklinga med i forsøksperioden. Styret vedtok ein plan for ei prøveordning med 14 utsal. Eg har slutta meg til den planen. Det siste prøveutsalet vart opna denne veka. I samvar med ynsket frå Stortinget skal ordninga evaluerast etter to år, og ansvaret for evalueringa er lagt til SIFA.

Eg deler ikkje representanten Stang si tru på at sjølvbetjening i Vinmonopolet sine lokale løyser utfordringane omkring handelslekkasjen til Sverige. Til dette vil eg visa til SIFA sin rapport «Norsk-svensk grensehandel med alkohol», rapport nr.1/99, som i sin konklusjon peikar på at prisskilnaden på matvarer er viktigare for grensehandelen enn alkoholvarer. Eg legg vekt på at det no er eit vel planlagt prøveprosjekt i gang for ein toårsperiode. Når evalueringa frå SIFA ligg føre, vil eg koma tilbake til saka. Eg har difor ikkje planar om i forsøksperioden å ta initiativ til å auka talet på prøveutsal i samband med Vinmonopolet A/S si flytting i Sarpsborg, eller flytting eller oppussing av utsal i andre delar av landet.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg må takke for svaret.

Det er meget skuffende, det svaret som ble gitt. Man er mer opptatt av planer – som man også hadde i tidligere kommunistland – og ser faktisk ikke realiteten og utfordringen man står overfor når det gjelder det spørsmålet som jeg her har stilt.

De stedene i Norge som har vært så heldig å bli en del av forsøket med selvbetjening, kan vise til økt salg. Kundene er tydeligvis også tilfreds med slike ordninger, men sosialministeren ser ikke noen vektige poenger med at Østfold, et fylke hvor det bor nærmere 250 000 innbyggere, skal ha et slikt tilbud, fordi planen ikke godkjenner en slik ordning for Østfold. Det er trist at man ikke ser nødvendigheten av å ha et slikt tilbud til polets kunder, og at dette er viktig for å beholde den kundekretsen som også et monopol er avhengig av, og som sosialministeren i nasjonalbudsjettet faktisk regner med å få visse inntekter fra.

Jeg må stille spørsmålet til sosialministeren: Er ikke dette å velge stivbente og byråkratiske løsninger fremfor forretningsmessige og strategiske?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Dersom det i denne saka var tale om ein plan for planen si skuld, byråkratiske ordningar for byråkratiet si skuld, kunne eg ha gitt representanten Jørn Stang rett.

Men kva er poenget? Poenget er dilemmaet ved å leggja til rette for sal av ei lovleg vare og samtidig ha ei viss gjennomtenkt planlegging, visse avveingar i høve til å avgrensa alkoholen sine skadeverknader. Er det noka sak som har vorte vurdert nøye, er det spørsmålet om forsøk med sjølvbetente pol, ut frå ein situasjon der svenskanen viste at det i deira forsøk var auke av salet, og at ein difor òg kunne rekna med auka omfang av skader – difor ein plan som no vert følgd i to år.

Jørn L. Stang (Frp): Svaret fra statsråden osrer av dobbeltmoral. Det er det ikke noen tvil om.

Det jeg konkretiserer, er faktisk et ønske fra et vinmonopol som skal flytte inn i nye lokaler, som vil ha mer forutsigbare rammebetingelser, og som blir møtt med den holdning at man venter på en evaluering etter to år. Da tar man etter min mening ikke fatt i problemets kjerne.

I tillegg er man heller ikke villig til å se hva som skjer over grensen til Sverige, som er bare noen mil unna, hvor det legges opp til et selvbetjeningspol, et av de største i Sverige, og som kun er myntet på norske kunder. Det må da være i statsrådets interesse å se hva dette vil føre til, at norske kundekretser vil dra over til Sverige og faktisk også legge igjen penger der, til fordel for den svenske statskassen og ikke den norske.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Østfold fylke har i dag seks utsal: to i Fredrikstad, eitt i Moss, eitt i Sarpsborg, eitt i Halden og eitt i Askim. Eg kjenner meg trygg på at Vinmonopolet har vurdert både tal og forhold knytte til grensehandelen, og eg har valt å følgja dei vurderingane som Vinmonopolet sitt styre gjorde då dei anbefalte det opplegget som vart valt. Men lat meg peika på følgjande: Vi tar grensehandelen på alvor, det er difor SIFA har fått eit oppdrag som dei skal leggja fram resultatet av no i januar.

Av og til undrar eg meg på om Framstegspartiet tek grensehandelen så på alvor som dei peikar på at dei gjer, når dei ikkje er villige til å diskutera matprisane, som for mange ser ut til å vera det viktigaste når det gjeld handel i Sverige. Heller ikkje har eg sett at dei har føreslått grenser i forhold til dei skadeverknadene som alkoholen trass i alt har på vårt samfunn.

S p ø r s m å l 2 0

Jørn L. Stang (Frp): Jeg har enda et spørsmål til statsråd Meltveit Kleppa:

«Hoteller med millionoverskudd får støtte i form av penger av det offentlige. Rusmiddeldirektoratet har de

siste to årene bevilget mer enn 8 mill. kroner i tilskudd til overnattingssteder, fordi de er alkoholfrie. Ordningen er etablert etter initiativ fra Bondevik-regjeringen.

Er dette en riktig måte å bruke skattebetalernes penger på, å subsidiere særskilte hoteller med å bruke midler som er satt av til rusforebyggende arbeid?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Forbruket av alkohol har auka dei seinare åra. For å motverka denne utviklinga, avgrensa bruken og såleis skadeverknadene av alkohol, legg Regjeringa stor vekt på rusmiddelførebyggjande arbeid. Eit breitt sett av verkemiddel er naudsynt, m.a. ulike tiltak for å fremja rusfri livsstil og rusfrie miljø. Det å yta økonomisk stønad til å etablere og vidareutvikla rusfrie miljø er eitt av fleire sentrale verkemiddel i Regjeringa sin innsats.

Ordninga med tilskot til alkoholfrie overnattingsstader m.m. vart innført i 1998 som erstatning for Statens fond for alkoholfrie overnattings- og serveringsstader. Fondet er no under avvikling, etter Stortinget si handsaming av statsbudsjettet for 1999. Målet med den nye tilskotsordninga er å fremja etablering av rusfrie fritidsmiljø ved å gje investeringstilskot til nyetablering og modernisering av alkoholfrie overnattings- og serveringsstader og allaktivitetshus for ungdom. Regjeringa vonar at denne nye tilskotsordninga vil stimulera til at fleire slike tiltak vert oppretta. Stortinget løyvde 4 mill. kr til den nye tilskotsordninga i 1998. Frå og med 1999 er midlar til tilskotsordninga løyvde over kap. 610.70, som no heiter Tilskot til fråhaldsorganisasjonar m.m. Gjennom overføringa av tidlegare post 74 til kap. 610.70 i 1999 vart midlar til tilskotsordninga løyvde innanfor ei større tilskotsløyving på til saman 56,6 mill.kr, som skal finansiera fleire tilskotsordningar. Rusmiddeldirektoratet kan innanfor gjeldande retningslinjer prioritera løyvde midlar på posten på tvers av dei ulike tilskotsordningane, og i 1999 har Rusmiddeldirektoratet fordelt nær 4 mill. kr av løyvinga på posten, altså same sum som var øymerkt tilskotsordninga i 1998.

Innanfor tilskotsordninga kan det altså gjevast investeringstilskot til m.a. overnattingsstader, så framt desse har ein serveringsstad utan skjenkeløyve. Det kan ystast tilskot til nyetablering, men òg til modernisering for å gjera eit tilbod meir attraktivt. Det er ikkje særskilde krav til søkjaren sin økonomi, men Rusmiddeldirektoratet vurderer m.a. om tiltaket har overlevingsevne med omsyn til drift og økonomi.

I 1998 vart det gjeve tilskot til enkelte etablerte overnattingsstader til ombygging og utviding, medan òg kafear og allaktivitetshus fekk tilskot frå ordninga. I 1999 er tilskot til ulike miljøtiltak for ungdom prioriterte i høve til tilskotsmottakarane, m.a. allaktivitetshus i kommunal regi.

Sosial- og helsedepartementet varslar i budsjettproposisjonen for 2000 ein gjennomgang av det rusmiddelførebyggjande arbeidet, også Rusmiddeldirektoratet si rolle og sin funksjon. I den samanhengen vil eg vurderer om bruken av tilskotsmidlar på dette området fungerer etter føremålet, med særleg vekt på den førebyggjande effekten.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Vi fikk bare bekreftet det allmennheten allerede vet, og jeg forstår det slik at statsråden vil fortsette ordningen. Det er oppsiktsvekkende at Rusmiddeldirektoratet de to foregående år, og også det året vi er inne i, faktisk har bevilget penger til ombygging til bedrifter som går med millionoverskudd. Mange av hotellene er eiet av ulike kristne organisasjoner – eller det er velkjente, populære kaffebarer, som også statsråden var inne på. Det er å oppfatte sosialministeren dit hen at hun forsvaret denne måten å bruke skattebetalernes penger på, fordi intensjonen kun er å stimulere til overnattingssteder og serveringssteder som er rusfrie. Dette er etter min oppfatning feil. Denne type bevilgning på 4 mill. kr i året kan ikke forsvares verken faglig eller strategisk. Dessverre mener sosialministeren at denne type lite kritiske pengebruk kan forsvares også for fremtiden.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg føler behov for å gjenta siste del av svaret mitt, der eg streka under den gjennomgangen eg har sett i gang i mitt departement, som gjeld det rusmiddelførebyggjande arbeidet.

Intensjonen med det er nettopp å sjå på korleis vi kan få så mykje førebygging som mogleg av dei midlane som er til disposisjon. Det gjeld Rusmiddeldirektoratets rolle og funksjon, og det gjeld bruken av ulike tilskotsordningar. Eg ber representanten merka seg spesielt at eg vil vurderer om bruken av tilskotsmidlar på dette området fungerer etter formålet, med særleg vekt på den førebyggjande effekten.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg noterte meg at hun vil se på hva forbruket egentlig går til. Det en må ta med seg i denne sammenhengen, er at de alkoholfrie serveringsstedene selv ikke kan konkretisere hva pengene er blitt brukt til. Her trengs det helt klart en oppfølging.

Med denne ordningen slår en fast at statlig støtte kan gå til de underligste ting, noe som vanlige folk reagerer på – med rette. Til tross for at hotellene går med millionoverskudd, og til tross for at det ikke er noen problemer med å fylle hotellsengene, velger man å fortsette med støtteordninger til i mange sammenhenger luksuriøse etableringer.

Sosialministeren slår dermed fast at dette er best mulig bruk av 4 mill. kr – i året – i kampen mot rusmiddelbruk, og at man ikke har kontroll over hva pengene faktisk blir brukt til.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Det er ikkje alltid dialogen er like god frå Stortingets talarstol. Eg har ikkje slått fast noko som helst utover det at det er eit behov for ein gjennomgang av det førebyggjande arbeidet – og det er eg i ferd med. Eg har gjort greie for at bruken av desse 4 mill. kr, som er ein del av dei midlane som blir brukte til førebyggjande arbeid, er gjenstand for gjennomgang.

Eg har òg sagt i mitt fyrste svar at det allereie er ei dreining her. I 1998 var det øymerkt 4 mill. kr, og det

var då sagt kva dette skulle gå til. I 1999 har ordninga blitt ein del av ein større post, og frå direktoratet si side er det gjort ei vridning i retning av meir støtte til allaktivitetshus for ungdom.

S p ø r s m å l 21

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Torbjørn Andersen til helseministeren, vil verta svara på av sosialministeren som rette vedkommande.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg skal få stille følgende spørsmål til sosialministeren som rette vedkommende:

«En lungesyk (82 år) bor på den kommunale institusjonen Margarete Stiftelsen i Arendal. På grunn av sin sykdom er hun avhengig av å bruke surstoffflaske. For å komme ut av rommet er hun avhengig av en transportabel surstoffflaske, men denne må hun betale for selv. Dette er dyrt for henne. Hadde hun bodd hjemme, ville hun fått dette dekket av trygdeverket.

Hva mener statsråden om denne urettferdighet som har rammet pasienten, og vil statsråden straks ta initiativ for å endre dette regelverket?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Lat meg aller fyrst gjera greie for regelverket slik det er i dag.

Kommunen har både etter kommunehelsetenestelova og sosialtenestelova ansvaret for å gje pleie og omsorg til alle i kommunen som har behov for det. Pleie og omsorg kan ein gje i sjukeheim, aldersheim eller andre former for bustader med omsorgsteneste heile døgnet.

Ansvaret for finansiering av tekniske hjelpemiddel for personar som oppheld seg i slike institusjonar, er delt mellom kommunen og folketrygda.

Kommunen har ansvaret for hjelpemiddel som er naudsynte i samanheng med den behandlinga, treninga eller pleia som slike helseinstitusjonar normalt yter. Det same gjeld hjelpemiddel som fleire bebuarar kan dra nytte av.

Folketrygda har ansvaret for finansieringa av hjelpemiddel som er individuelt tilpassa. Dette gjeld hjelpemiddel til rørsle og kommunikasjon. Kommunikasjons-hjelpemiddel omfattar t.d. syn, hørsel og lesehjelpemiddel.

Surstoffapparat blir rekna som behandlingshjelpemiddel og fell difor utanfor finansieringsansvaret til folketrygda slik regelverket er utforma. Etter kommunehelsetenestelova § 2-1 har alle rett til naudsynt helsehjelp i den kommunen vedkommande bur eller mellombels oppheld seg.

Det kan tenkjast at mobilt oksygenapparat eller andre hjelpemiddel er naudsynt for at klienten skal få «naudsynt helsehjelp» etter kommunehelsetelova. Det må avgjerast etter ei konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Den som meiner å ha eit slikt krav, kan retta ein søknad til kommunen. Ved avslag kan avgjerda klagast til det organet kommunestyret har valt. Dersom avgjerda framleis går klagaren imot, eller klagen blir avvist, kan det klagast til fylkeslegen. Det er tilstrekkeleg for å fremja ei slik sak

at klienten meiner at vilkåret «naudsynt helsehjelp» ikkje er oppfylt.

Kva nivå kommunen legg seg på når det gjeld å gje naudsynt helsehjelp, avheng av økonomien i den enkelte kommunen. Det kan difor føra til forskjellsbehandling. Eg vil på denne bakgrunnen vurdere ansvarsfordelinga nærmare.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg oppfatter som rimelig positivt.

Denne saken er en sak som har fått ganske stor oppmerksomhet og vakt bestyrtelse hos mange, ikke bare nede på Sørlandet, men over hele landet. For en kan jo spørre seg: Hvordan er det mulig at gamle og syke mennesker som har vært med på å bygge opp dette landet, som i dag skal være verdens rikeste, kan bli innestengt og lenket til et institusjonsrom bare fordi det offentlige sier at de ikke har råd til å koste på dem noen skarve tusenlapper til f.eks. et pusteapparat som de er helt avhengig av? Det er faktisk regelrett skandale at vi ikke har et skikkelig regelverk som sikrer at de svakeste av de syke får et rettferdig og likeverdig tilbud fra det offentlige, uavhengig av om en bor i en rik eller fattig kommune her i landet.

Jeg er rimelig tilfreds med det svaret statsråden gav, men jeg vil spørre: Hvorfor må alltid noen lide og våge å stå fram i media før vi er villige til å endre på det som er åpenbare urettferdigheter i regelverket i landet vårt?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg er glad for at denne konkrete saka så langt som eg har fått opplyst, er løyst, og at den lungesyke som dette gjeld, har fått sitt apparat. Eg er òg glad for at det heldigvis ikkje er slik at det berre er kvar gong ei sak blir tatt opp i media, at det skjer endringar på dette feltet.

Når det gjeld ansvarsfordelinga mellom folketrygda, kommunane og òg ulike brukarbetalingsordningar, har vi ei offentleg utgreiing frå eit offentleg oppnemnt utval som har sett på dette. Deira tilrådingar ligg i mitt departement. Dei er vanskelege å følgja opp, for her er det svært ulike meininger. Men denne saka skal eg ta med meg i det vurderingsarbeidet som no skal gjerast vidare. Det er her behov for ei ytterlegare avklaring.

Torbjørn Andersen (Frp): Det er etter mitt syn et stort poeng at svak kommuneøkonomi ikke skal få resultere i at gamle, syke og pleietrengende gis et uverdige eller mangelfullt tilbud. Jeg tror bestemt – og jeg oppfatter det slik fra statsråden – at vi er helt enige i at vi må sikre oss en nasjonal standard på tilbudene til dem som er syke, om det er gamle eller pleietrengende, som sikrer et likeverdig tilbud til alle, slik at de som bor i fattige kommuner, ikke får et dårligere tilbud enn de som bor i en rik kommune. Det at den damen som vi her snakker om, tilfeldigvis bor i en kommune som er i nærheten av konkurs på grunn av helt elendig lokalpolitisk styring, må ikke få ramme henne som en uskyldig tredjepart.

Jeg er glad for at Regjeringen har innsett at regelverket kanskje bør endres for å skape mer rettferdighet. Sva-

ret var imidlertid ikke helt klart. Kan vi vente at regelverket helt klart blir endret på dette området for å få vekk de urettferdighetene som denne saken viser?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg vil gjerne understreka at om ein bur i ein fattig kommune eller i ein rik kommune, har ein både etter lova om kommunehelse-teneste og lova om sosialteneste rett til nødvendig helsehjelp og rett til nødvendig pleie og omsorg. Slik er lova i dag, og slik skal ho òg handhevast. Det er i tillegg gjeve ut både forskrifter og retningslinjer, og det er formelt høve til å klaga i forhold til dei.

Så til spørsmålet: Eg har altså sagt, og det står eg ved, at eg vil vurdera dagens ansvarsfordeling, for den er uklår.

Eg må i tillegg leggja til at kanskje kunne eg oppfatta eit fornøye engasjement frå Framstegspartiet for å sikra kommunane ein betre økonomi. Det vil i så fall vera eit signal eg tek imot med stor glede.

S p ø r s m å l 2 2

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Børge Brende til helseministeren, vil verta svara på av sosialministeren på vegner av helseministeren.

Børge Brende (H): Jeg har følgende spørsmål til sosialministeren, som vil svare på vegne av helseministeren, som ikke er her i dag:

«Fylkeslegen i Sør-Trøndelag har i en rapport avdekket at virksomheten ved Regionsykehuset i Trondheim, medisinsk avdeling, drives på en faglig uforvarlig måte. Rapporten viser konstant overbelegg av pasienter gjennom flere år, samt stor infeksjonsfare. Dette rammer ikke minst pasientenes rettssikkerhet, sier fylkeslegen. Sentrale helsemyndigheter skyver fylkeskommunen foran seg uten å ta ansvar.

Vil statsråden ta et nasjonalt ansvar for å sikre forvarlige forhold ved landets sykehus, deriblant RiT?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Senest i behandlingen av ny lov om spesialisthelsetjenesten i vår bestemte Stortinget at fylkeskommunen fortsatt skulle ha ansvar for drift av sykehusene. Det er derfor Sør-Trøndelag fylkeskommune som er ansvarlig for driften av Regionsykehuset i Trondheim.

Staten har et overordnet ansvar for sykehusenes rammebetingelser. Statlige myndigheter fører videre tilsyn med at fylkeskommunale helsetjenester ytes i samsvar med de krav som er gitt med hjemmel i lov og forskrifter. Et krav om forvarlig drift ved sykehus kan avledes av bl.a. sykehusloven § 18.

Fylkeslegen i Sør-Trøndelag har som statlig tilsynsmyndighet gjennomført en tilsynsmessig oppfølging av situasjonen ved Regionsykehuset i Trondheim, medisinsk avdeling, gjennom hele 1999. På grunnlag av dette er det utarbeidet en rapport om forholdene som nylig er oversendt Statens helsetilsyn. Fylkeslegen påpeker i rapporten en rekke forhold som etter fylkeslegens oppfat-

ning tilsier at driften ved avdelingen ikke er forvarlig. Det pekes bl.a. på at avdelingens overbelegg medfører fare for infeksjoner som er over det som kan regnes som normal risiko samt at rettssikkerheten for pasienter og personell av samme grunn er truet. Det siste har sammenheng bl.a. med at uforstyrret dialog mellom helsepersonell og pasient ikke lar seg gjennomføre. Fylkeslegen gir også uttrykk for at personellsituasjonen ved avdelingen medfører at risikoen for skade, feil eller «nestenfeil» er uakseptabel høy.

Fylkeslegen har oversendt saken til Statens helsetilsyn med anmodning om at det blir vurdert å gi påbud til fylkeskommunen om retting av forholdene med hjemmel i sykehusloven § 18 og lov om statlig tilsyn med helsetjenesten § 5. Saken er til behandling i Statens helsetilsyn. Helsetilsynet innhenter rutinemessig uttalelse når det gjelder fylkeskommunens planer for utbedring av de påpekte mangler. Deretter vil det bli tatt stilling til spørsmålet om påbud. Jeg er kjent med at Helsetilsynet gir saken høy prioritet.

Regionsykehuset i Trondheim er ett av flere sykehus i landet som i lengre tid har hatt høy belastning ved medisinsk avdeling i form av overbelegg og korridorpasienter. Dette kom fram i Helsetilsynets kartleggingsundersøkelse i fjor av situasjonen ved landets sykehus.

En oppfølgende kartlegging i år, som er i ferd med å bli avsluttet, gir indikasjon på at situasjonen ved medisinsk avdeling ved Regionsykehuset i Trondheim har blitt ytterligere forverret.

Jeg vil understreke at helseministeren nøye vil studere denne rapporten for å vurdere om noen tiltak skal iverksettes.

Når det gjelder den økonomiske situasjonen ved sykehuset, vil Regjeringen ta initiativ til en gjennomgang av sykehusøkonomien generelt, herunder produktivitetsutviklingen, utviklingen i fylkeskommunenes økonomi og mulige årsaker til underskuddssituasjonen ved sykehuse- ne. Dette vil skje i samråd med sykehuseierne og Kommunenes Sentralforbund. Regjeringen vil komme tilbake til resultatet av denne gjennomgangen i revidert nasjonalbudsjett i år 2000.

Børge Brende (H): Dette var et særdeles utilfredsstillende svar – ansvarsfraskrivelse i kjent stil fra denne regjeringen når det gjelder viktige helse- og sosialpolitiske spørsmål.

Her snakker vi om en medisinsk avdeling ved et av våre regionsykehus hvor fylkeslegen påpeker at det er stor infeksjonsfare. Det er altså så stort overbelegg at det går på rettssikkerheten til pasientene løs. Og hva sier sosialministeren? Jo, hun ønsker å gjøre disse pasientene ytterligere til en kasteball mellom ulike forvaltningsnivå. Hun sier at Regjeringen skal komme tilbake til denne type problemstilling i revidert nasjonalbudsjett – altså om nesten ett år skal disse pasientene få et skikkelig svar på sin situasjon.

Poenget er at helseministeren og Regjeringen i sitt budsjettforslag kuttet det statlige tilskuddet til regionsykehusene. Det ble kuttet fordi det ikke ble prisjustert. Vil

sosialministeren og Regjeringen vurdere å prisjustere dette tilskuddet til regionsykehusene på bakgrunn av de siste opplysningene?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Lat meg fyrst opplysa at Regjeringa i 1999-budsjettet og også i 2000-budsjettet har styrkt den statlege finansieringa til sjukehusa. Lat meg peika på at eg ventar at representanten Børge Brende òg meiner at det her må vera ei viss rekkjefølgje i forhold til ein helsetilsynsrapport og oppfølginga av den, den gjennomgangen som er varsla av fylkeskommunanes økonomi, og det samarbeidet som ein der skal ha med KS og andre involverte, bl.a. helseøkonomiske fagmiljø. Då er det behov for noko tid. Det er ikkje lenge til kommuneøkonomiproposisjonen eller til revidert budsjett skal handsamast. Men sjølv sagt er det her argusauge på utviklinga når Helsetilsynet har sagt det dei har sagt.

Børge Brende (H): Det er nesten slik at man blir i tvil om sosialministeren har tatt innover seg den krisen som er ved våre fire regionsykehus. Direktørene har presentert materiale som viser at pasientene ikke får adekvat behandling. Så sier hun at Regjeringen har økt bevilgningene til helse- og sosialtjenester. Poenget er at heller ikke i år prisjusterte man tilskuddet til regionsykehusene. Det er ikke prisjustert siden 1995, og det representerer et kutt på over 300 mill. kr.

Jeg vil ha sosialministerens eksplisitte svar på om hun også støtter fullt ut det kutt som er foretatt i forhold til regionsykehusene. Og mener faktisk Regjeringen at selv om det nå er avdekket at mange pasienter ikke får en skikkelig behandling, så vil man fortsatt stå ved det kuttet og ikke komme tilbake med noen tilleggsbevilgninger til sykehusene før i revidert nasjonalbudsjett? Dette synes jeg er utrolig i forhold til de utsatte gruppene det her er snakk om. Jeg hadde faktisk ventet mer fra iallfall sosialministeren.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Sosialministeren står bak det budsjettet som vart lagt fram. Sosialministeren er òg kjend med at Stortinget har auka løyvingane til regionsjukehusa gjennom si behandling. Det synest det ikkje som om representanten Børge Brende har tatt innover seg.

Så viste eg i svaret mitt til at fylkeslegen har oversendt denne saka til Statens helsetilsyn, og at Statens helsetilsyn no innhentar fråsegner og ser på korleis dei kan følgja opp sin del av dette. Samtidig vil helseministeren, i lag med sjukehuseigarane og KS, setja i verk ein gjennomgang som både vil innebera ei evaluering av det nye innsatsstyrte finansieringssystemet i forhold til viktige helsepolitiske spørsmål, og ein analyse av årsakene til underskotet ved mange sjukehus. Så kunne eg kanskje håpa at òg Høgre stiller opp for å styrkja kommuneøkonomien. Det ville òg hjelpa på.

S p ø r s m å l 2 3

Frå representanten John I. Alvheim til helseministeren:

«En overlege ved Rikshospitalet har fått korreks fra sin direktør etter at han på anmodning har møtt enkelte medlemmer av Stortingets sosialkomite og gitt faglig informasjon.

Er korreksen gitt etter anmodning fra Sosial- og helsedepartementet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett.

S p ø r s m å l 2 4

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Einar Olav Skogholt til helseministeren, vil verta svara på av sosialministeren på vegner av helseministeren.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til sosialministeren:

«Vi har registrert en rekke brudd på forbudet mot salg av tobakk til barn under 18 år.

Hvilke sanksjoner vil statsråden iverksette?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Det er viktig at tobakkskadelovgivningene blir etterlevd i praksis. Det er dessverre et faktum at barn under 18 år altfor lett har hatt mulighet til å kjøpe tobakkvarer. Undersøkelser som er blitt iverksatt av Den Norske Kreftforening og Statens tobakksskaderåd, har klart vist dette. På denne bakgrunn har Sosial- og helsedepartementet bedt Tobakksskaderådet om å samarbeide med bransjen for å bedre etterlevelsen av aldersgrensen. På tidligere spørsmål i Stortingets spørretime, den 13. januar i år, svarte helseministeren bl.a.:

«Det jeg har sett som den viktigste strategien når vi har dokumentert en slik uakseptabel praksis, er å konfrontere bransjen og bransjens egne organisasjoner med disse pinlige fakta. Og det har vi gjort.

Neste trekk har da vært å utfordre dem med hensyn til hva de vil gjøre som ansvarlige aktører på dette området for å følge norsk lov. Det skal de svare på i løpet av denne måneden. Jeg velger å ta den kommunikasjon vi har hatt til nå, på alvor, fordi den har vært positiv, og jeg vil da forholde meg til de tilbakespill som bransjen gir, før jeg antyder eventuelle endringer i den politikk og de bestemmelser som Stortinget har vedtatt. Men det er klart at hvis dette ikke fungerer, kan spørsmålet om en bevillingsordning for tobakk være aktuelt å vurdere.»

Statens tobakksskaderåds samarbeid med bransjen har siden dette ble sagt, bl.a. medført at skilt som viser at loven forbyr å selge tobakkvarer til personer under 18 år, og hvor kjøper bes om å vise legitimasjon dersom han eller hun er under 23 år, nå er å finne i utsalgsstedene for tobakk. Bransjen har også satset på informasjon innad blant bransjens aktører. Statens tobakksskaderåd har i første omgang bedt om tilbakemelding ved årsskiftet 1999/2000 vedrørende bransjens erfaringer med de nye skiltene.

Nasjonal strategiplan for det tobakksskadeforebyggende arbeidet 1999-2003, Røykfrihet – en rettighet, som

ble lagt fram av Sosial- og helsedepartementet nå i september, gir klart uttrykk for at man i det tobakkskade-forebyggende arbeidet tar sikte på en skjerpet innsats for oppfølging av vedtatt lov og regelverk på området. Hva spesielt oppfølgingen av aldersgrensen for salg av tobakk angår, sies det i strategiplanen:

«Bruk av tvangsmulkt som sanksjon for overtredelse av bestemmelsene om aldersgrense ved salg av tobakksvarer vil bli vurdert.»

Og videre:

«Det vil også bli vurdert å innføre en bevillingsordning for salg av tobakksvarer.»

Når tiltakene fra bransjen har virket en tid, vil de bli evaluert. Når denne evalueringen foreligger, vil jeg vurdere muligheter for eventuelle sanksjoner i form av tvangsmulkt eller bevillingsordning.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få takke statsråden for svaret.

Det er viktig med en dialog med bransjen samt å gi bransjen mulighet til å ta forbudet mot salg av tobakk til barn under 18 år på alvor. Jeg har også registrert skilting i utsalgsstedene for tobakk. Det er beklagelig at bransjen ikke etterlever dette. Undersøkelser på flere steder i landet viser at barn under 18 år dessverre får kjøpt tobakk – langt flere enn det jeg hadde trodd. Altfor mange røyker i Norge. Vi har en kjempeutfordring for å oppfylle WHO's målsetting om å begrense andelen røykere til 20 pst. av den voksne befolkningen. Jeg er derfor glad for at statsråden åpner mulighetene for eventuelle sanksjoner i form av tvangsmulkt eller bevillingsordning. Av statsrådets svar framgår det at dette vil bli vurdert når tiltakene fra bransjen har virket en tid.

Når vil evalueringen bli foretatt, og når kan statsråden tidligst iverksette eventuelle sanksjoner?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg vil fyrst rosa representanten Skogholt for engasjementet hans på dette feltet, som eg trur er eit svært viktig førebyggjande arbeid, òg sett i relasjon til kostnader knytt til helseskadar.

I løpet av dette året har som nemnt bransjen iverksett ei rekkje tiltak for å betra etterlevinga av aldersgrensa på 18 år. Desse frivillige tiltaka bør få verka ei tid før det eventuelt blir gripe inn og fastsett strengare krav. Ei evaluering av tiltaka bør difor utstå til slutten av 2000 eller tidleg i 2001. Dersom evalueringa viser at etterlevinga av tiltaka framleis er for dårleg, vil tiltak som tvangsmulkt eller bevillingsordning bli vurdert. Kva tiltak ein ser som mest tenleg, er det for tidleg å seia noko om no. Det må vurderast nærare på bakgrunn av det evalueringa viser.

Presidenten: Me går så tilbake til spørsmål 7.

S p ø r s m å l 7

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Børge Brende til nærings- og handelsministeren, er overført til miljøvernministeren som rette vedkomande. Spørsmå-

let vil verta svara på av utviklings- og menneskerettsministeren på vegner av miljøvernministeren, som er bortreist.

Børge Brende (H): Jeg er glad for at i hvert fall utviklingsministeren er i landet og kan besvare spørsmålet:

«Det offentlige, gjennom blant annet SND, har tapt over 30 mill. kroner på gjeldssaneringen etter et halvt års drift ved Scanbio Lysøysund AS. Fabrikken skulle ta imot matavfall og resirkulere det til husdyrfôr, men produserte bare noen prøvepartier før millionene var brukt opp. Bedriften, som skulle løse et miljøproblem med helt ny teknologi, har hele tiden drevet uten utslippstillatelse.

Mener statsråden SND har kvalitetssikret prosjektet godt nok før lånetilsagn ble gitt?»

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Bedriften Scanbio Lysøysund AS, opprinnelig Bjugn Industrier, er et datterselskap av Scanbio ASA. Dette selskapet har siden starten i 1984 drevet med gjenvinning av organisk avfall fra fiskeindustrien. I 1994 startet selskapet arbeidet med planer om å utvide virksomheten til også å omfatte gjenvinning av matavfall fra privathusholdninger, storhusholdninger og næringsmiddelindustri til produksjon av kraftfôr til husdyr. Planene hadde bl.a. utgangspunkt i at forurensningsmyndighetene hadde varslet at det ville bli forbudt å deponere slikt avfall. Det er denne aktiviteten, knyttet til gjenvinning av matavfall, som har fått offentlig støtte.

Miljøverndepartementet gav sommeren 1996 et tilskudd til bedriften på 9 mill. kr over statsbudsjettets kap. 1442 post 70, støtte til gjenvinningstiltak, og senere ytterligere 1,25 mill. kr over samme post. Samtidig gav Miljøverndepartementet en miljøgaranti på 17,9 mill. kr over statsbudsjettets kap. 1442 post 73. Miljøgarantiordningen eksisterte fra 1991 til 1996 på Miljøverndepartementets budsjett.

SND var operatør for ordningen og foretok selv prosjektvurdering, innstilling og oppfølging etter samme kriterier som gjelder for SNDs øvrige ordninger. Det var Miljøverndepartementet som innvilget eller avslo søknadene om garanti etter anbefaling fra SND, mens det var SND som utstedte garantiene.

I saken angående Scanbio Lysøysund forelå det en omfattende innstilling og anbefaling fra SND til Miljøverndepartementet. SNDs innstilling bygde bl.a. på uttalelser fra Statens forurensningstilsyn og Statens landbrukstilsyn, som begge var positive til prosjektet. Mottak av matavfall fra privathusholdninger var planlagt å være en vesentlig del av inntektsgrunnlaget for bedriften. Imidlertid nedla Landbrukstilsynet i november 1996 forbud mot bruk av matavfall fra privathusholdninger, bl.a. på grunn av faren for giftstoffer i fôret.

Anlegget ble åpnet i september 1998. Imidlertid måtte selskapet gå til permittering av de ansatte i januar i år, og frivillig gjeldsforhandling ble åpnet i februar. Garantien ble innfridd med 15,5 mill. kr. Restgarantien på 2,4 mill. kr står ved lag. De statlige tilskuddene har gått tapt.

I spørsmålet vises det til at bedriften drev uten utslippstillatelse. Det må understrekes at det er den enkelte bedrifts-

ansvar å sørge for å innhente nødvendige offentlige tillatelser. Så vel private kreditorer som offentlige tilskudds- eller långivere må kunne forutsette at bedrifter selv sørger for dette. For øvrig har jeg fått opplyst at bedriften har basert seg på en tidligere utslippstillatelse som var knyttet til lokalene de overtok fra en tidligere sildoljefabrikk. Imidlertid har bedriften nå søkt om egen utslippstillatelse.

Etter min vurdering har SND gjort en tilfredsstillende jobb i kvalitetssikringen av prosjektet som grunnlag for Miljøverndepartementets vurderinger i saken.

Børge Brende (H): Statsråden hadde en grei gjennomgang av historikken, men da hun konkluderte med at det var en tilfredsstillende saksbehandling fra SNDs side, skvatt jeg litt i stolen. Jeg synes ikke premissene som statsråden la først i sitt innlegg, egentlig tydet på det. For hva er det snakk om? Jo, man skal lage en sildoljefabrikk om til et sted hvor man skal drive resirkulering av matavfall til dyrefôr. Men det var også kjent i forkant at det var store betenkeligheter knyttet til det å gjøre om matavfall fra husholdninger til dyrefôr, bl.a. på grunn av fare for forurensning. Burde det ikke ha ringt en varselklokke hos SND og Miljøverndepartementet da de så at hele prosjektet var basert på noe som det faktisk ikke var gitt utslippstillatelse til, og som det på det tidspunkt heller ikke var anledning til å gi godkjenning til?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg tror det er viktig å skille mellom to ting her. Det ene er utslippstillatelsen og de vanlige rutinene som knytter seg til utstedelse av en utslippstillatelse. Det andre er hvorvidt man har foretatt en tilfredsstillende kvalitetssikring med hensyn til de søknader som bedriften har fått behandlet av ulike offentlige tilsynsmyndigheter.

Når det gjelder utslippstillatelsen, har man fulgt helt vanlige prosedyrer. Det er standard både i Norge og internasjonalt at det er opp til den enkelte bedrift å søke om utslippstillatelse, men det sier seg selv at under dette ligger det en klar forutsetning om at så blir gjort, at Statens forurensningstilsyn ved sine stikkprøver kan og vil forsikre seg om at det gjøres, og at det vil medføre alvorlige konsekvenser dersom ikke nødvendig utslippstillatelse er blitt innhentet. Det er faktisk opp til den enkelte bedrift. Jeg synes det er viktig å skille mellom de to sakene, og det er også dette som er den vanlige rutinen internasjonalt når det gjelder utstedelse av utslippstillatelser.

Når det så gjelder vurderingene av det faglige grunnlaget, vil jeg påpeke at det ikke alltid er slik at en vet hvordan situasjonen for en bedrift vil utvikle seg, selv om en har fått en tilfredsstillende vurdering på forhånd. Jeg synes det også må tas med i denne vurderingen.

Børge Brende (H): Staten har lagt igjen 30 mill. kr i dette prosjektet. På forhånd hadde man ikke søkt om utslippstillatelse, og hadde man fått nei på en slik søknad, hadde 30 mill. kr vært feilinvestert. Men la det ligge, og la oss gå over til kvalitetssikringen.

Når man skal hente inn matavfall fra halve landet og bruke matavfallet til å lage dyrefôr, og man på forhånd

ikke har undersøkt om dette matavfallet kan brukes som husdyrfôr, og man satser 30 mill. kr av statens penger, og statsråden ikke er villig til å si at dette er en uheldig kvalitetssikring fra SNDs side, må mitt spørsmål til statsråden bli: Når er man villig til å sette ned foten og si at dette ikke er forsvarlig?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Når det gjelder kvalitetssikringen av prosjektet, som jeg nå vil knytte mine kommentarer til, vil jeg vise til at det var en svært omfattende innstilling og anbefaling som forelå fra SND til Miljøverndepartementet, og som bygde på uttalelser fra Statens forurensningstilsyn og Statens landbrukstilsyn. Begge var positive til prosjektet og har gått grundig gjennom sakens dokumenter.

Jeg synes likevel det er ett viktig element som man skal ta med, og det er at vedtaket om å gi støtte kom sommeren 1996, og noen måneder etterpå – i november – kom det et forbud mot bruk av matavfall til fôr. Vi fikk i mellomtiden en diskusjon internasjonalt om kugalskap og bruk av matavfall i fôr, og det var medvirkende til at forbudet kom samme år. Det er også medvirkende til at man har fått forstyrret det økonomiske grunnlaget for prosjektet. Det elementet synes jeg også hører med i vurderingen av saksforholdene.

S p ø r s m å l 2 5

Inger Lise Husøy (A): Jeg har følgende spørsmål til ministeren:

«Vietnam opplever nå den verste flommen på 75 år. Mellom 70 og 80 pst. av det sentrale Vietnam er rammet. 900 000 har blitt hjemløse. Mange er døde og savnet. Tilgang til mat og medisiner er vanskelig på grunn av at landets infrastruktur er ødelagt. Fattige Vietnam har minimert med ressurser til å håndtere katastrofen.

Hva vil Regjeringen bidra med til nødssituasjonen i Vietnam?»

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Sentrale deler av Vietnam ble i dagene 1.- 4. november 1999 rammet av et voldsomt regnvær. Dette regnværet fremprovoserte den største flommen landet har opplevd på mange år. Flommen har berørt i overkant av 1 million mennesker. Ca. 600 er omkommet, 41 000 hus har forsvunnet, mens over 600 000 boliger er ødelagte. Flommen har også rammet infrastrukturen i området.

Vietnamesiske myndigheter reagerte raskt på katastrofen, og militært personell og utstyr ble i samarbeid med det vietnamesiske Røde Kors satt inn for å opprette en nødbro av nødhjelpsforsyninger fra militære lagre til katastrofeområdet.

Norge bidrog med hjelp allerede den 9. november. Da ble ca. 320 000 kr gitt til Vietnam via FNs Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, OCHA, som er FNs koordinerende nødhjelpsenhet. Disse norske midlene ble brukt til logistiske støttefunksjoner for fordeling av nødhjelp.

I tillegg har Norge gitt 1,5 mill. kr til Kirkens Nødhjelp. Disse midlene er tenkt brukt til innkjøp og utdeling av ris, forsyninger av medisiner, utdeling av tepper, myggnett og materialer til hustak, finansiell støtte i liten skala til familier som har mistet noen av sine, assistanse til dekning av transportkostnader og distribusjon av nødhjelpsvarer samt gjenoppbygging av infrastruktur.

Hjelpen vil bli utført av Nordic Assistance to Vietnam, NAV, i nært samarbeid med lokale myndigheter. NAV er et konsortium bestående av Kirkens Nødhjelp, Diakonia i Sverige og Folkekirkens Nødhjelp i Danmark. NAV er i dag engasjert i utviklingsarbeid blant de fattigste i Vietnam og har arbeidet i lang tid i de områdene som er rammet av katastrofen.

Inger Lise Husøy (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg vil starte med å si at jeg har fått den informasjonen jeg har, fra en faglig tillitsvalgt som var med i et samarbeidsprosjekt med fagbevegelsen i Vietnam, og som med egne øyne har sett det som skjedde. I ettertid har vel beskrivelsene bare blitt enda mer dramatiske.

Jeg takker for svaret, og jeg synes det er bra at Norge allerede har gjort noe. Spørsmålet er om dette er tilstrekkelig. Det er veldig vanskelig å vite, og det er viktig å følge situasjonen nøye. Nå er antageligvis mesteparten av skadene kartlagt når det gjelder antall døde, skadde og husløse. Vi vet også at sykehusene ikke fungerer. Det er veldig mye som ikke fungerer. Matvarelagrene er borte, avlingene er ødelagte osv. Reparasjonskostnadene er også kjempestore.

Jeg har lyst til å spørre om statsråden vil se på sletting av gjeld som et mulig virkemiddel i denne sammenhengen.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Når det gjelder sletting av gjeld, vil vi fra norsk side legge stor vekt på internasjonale finansieringsinstitusjoners vurdering av gjeldssituasjonen for Vietnam. Vi har nå en sterk oppfølging internasjonalt av det som kalles HIPC-initiativet, Heavily Indebted Poor Countries, i forhold til Verdensbanken, IMF, bilaterale givere og alle internasjonale aktører knyttet til gjeld. Det er gjennom disse vurderingene vi vil få en større oversikt over hvorvidt det er grunnlag for at Vietnam kan komme inn under en ordning med gjeldsettergivelse og gjeldssletting.

Når det gjelder situasjonen i Vietnam, vil vi selvsagt fra norsk side følge den svært nøye. Jeg vil dessuten nevne at vi også tidligere i år har utbetalt midler til beredskapsopplæring for naturkatastrofer til det vietnamesiske Røde Kors, og at NORAD har gitt 17 mill. kr til Vietnam, og vi vil innværende år totalt finansiere prosjekter i landet for ca. 48 mill. kr. Også her er det mulig å være i en dialog med vietnamesiske myndigheter for eventuell endring av prioriteringene i forhold til akutte behov.

Inger Lise Husøy (A): Jeg takker igjen statsråden for positiv vilje til å prøve å skjønne og gjøre noe med problemene også i Vietnam.

I gjeldsplanen mot år 2000 omtales HIPC-ordningen i forhold til Vietnam. Jeg har lyst til å spørre statsråden om hva man har kommet til, for man skulle jo vurdere å innføre den ordningen overfor Vietnam. Det står også som en målsetting etter at de har fått en slik løsning, at man også vil vurdere forutsetningene for ensidig ettergivelse av norske bilaterale fordringer.

Jeg skulle ønske at statsråden også ville kommentere det.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Det er helt korrekt at Vietnam omfattes av gjeldsplanen fra norsk side. Grunnen til at jeg viste til dette internasjonale HIPC-rammeverket, er at mekanikken i planen vår er slik at når et land har kommet opp for det man kaller HIPC-behandling, vil Norge ensidig – selvfølgelig etter en vurdering i hvert enkelt tilfelle – kunne ettergi restgjelden, slik at det blir 100 pst. gjeldsettergivelse fra norsk side.

Det som har skjedd i Verdensbanken nå i september, er at en lang rekke flere land kan komme inn under HIPC-ordningen tidligere – i alt 36 land. Dette arbeidet har Norge deltatt svært aktivt i og vært en pådriver for. Det er klart at Vietnam vil kunne komme inn under denne ordningen. Men det som dessverre ennå ikke er helt på plass, er finansieringen av den totale nye pakken på HIPC. Dersom finansieringen ikke kommer tilstrekkelig på plass, kan det trekke lenger ut for en rekke lands vedkommende, inkludert Vietnam. Vi jobber imidlertid fra norsk side for å få særlig G7-landene til å komme opp med tilstrekkelige midler. Der vil selvfølgelig Vietnams anliggende være tungt inne, i likhet med flere andre fattige og svært hardt rammede land når det gjelder gjeldsbelastning.

S p ø r s m å l 2 6

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Per Roar Bredvold til miljøvernministeren, vil verta svara på av utviklings- og menneskerettsministeren på vegner av miljøvernministeren.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille utviklings- og menneskerettighetsministeren, som svarer på vegne av miljøvernministeren, et spørsmål:

«Importen av sau og lammekjøtt har så langt i år steget med 74 pst. Dette skyldes selvfølgelig rovdynens herjanger i saueflokkene og dermed mindre interesse for sauehold.

Er statsråden enig i at dette skyldes den rovdyrpolitikken som flertallet av politikerne ønsker, eller ser statsråden en annen løsning på manglende interesse for å drive med sau?»

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Det er riktig, som representanten Bredvold sier, at importen av saue- og lammekjøtt vil stige fra ca. 150 tonn i fjor til ca. 275 tonn i år. Det siste tallet er hentet fra Prognoseutvalget for kjøtt i september. Denne importøkningen har sammenheng med WTO-avtalen, der vi forplikter oss til å reduse-

re tollsatsen på et økende kvantum sauekjøtt. I tillegg har vi en gammel avtale med Island fra 1969 om import av 600 tonn sau og lam. I de år det er underskudd i det norske markedet, importerer vi, mens vi i år med press i markedet betaler ut importforpliktelsene. I 1998 importerte vi ikke fra Island, mens vi i 1999 vil importere 100 tonn fra Island.

Importen av sau og lam utgjør i 1999 bare 1 pst. av det norske markedet.

Prognosen for norsk produksjon av sau og lam viser i 1999 en økning på 2 pst. sammenlignet med 1998 – altså en økning i produksjonen. Det er altså flere sau og lam på beite i år enn i fjor. Ut fra dette materialet er det derfor ikke mulig å fastslå at det er mindre interesse for sauehold. Tidligere materiale viser videre at det ikke er slik at det systematisk legges ned flere sauebruk i rovdryområdene enn i landet for øvrig.

Det arbeides aktivt for å redusere konfliktene mellom de store rovdirene og bufe- og tamreinnæringen. Det er klart at rovvilt i lokale områder fører til stor skade på enkeltbesetninger på en måte som ikke kan aksepteres. Regjeringen legger derfor vekt på en differensiert virkemiddelbruk i rovviltforvaltningen, som omfatter bl.a. felling av rovvilt og utvikling av forebyggende tiltak.

G u n n a r B r e i m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker for svaret.

Det var ikke helt i henhold til det svaret jeg forventet å få, men jeg tror kanskje statsråden og jeg lever i to vidt forskjellige verdener. Jeg lever i Distrikts-Norge, hvor en del av befolkningen har bl.a. bufe og sau enten som hovedgeskjeft eller i hvert fall en bigeskjeft. Med den biinntekten har de mulighet til fortsatt å bo der ved at de får en samlet inntekt som de kan leve av.

Jeg har selvfølgelig lest de tallene som statsråden refererer til. Jeg har et annet tall når det gjelder import av sauekjøtt – 341 tonn. Men uansett om det er statsrådets tall eller tallet mitt som er riktig, representerer dette mange dyr. Det er også et annet tall som viser at det er 20 000 færre avlsdyr på sau enn det var før, så en reell nedgang har det vel vært.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg tror at representanten Bredvold forstår at jeg ikke vil kunne bekrefte tallet på 20 000 sau over bordet i forhold til de statistikker vi har. Da må vi i tilfelle få tak i kildene og kryssjekke dem.

Men det som uansett står fast, er at prognosen for norsk produksjon av sau og lam viser en økning på 2 pst. i 1999 sammenliknet med 1998. Økningen kunne selvsagt vært større, men det er en økning. Jeg vil vise til at det ikke er grunnlag for å si at det nå er en meget vanskelig og kritisk situasjon som fører til nedlegging og reduksjon i produksjonen, så sant en produksjon viser en økning, ikke minst over en periode eller over et år, hvor det faktisk har vært rovdyrkonflikter, hvor medieinteressen og mediedekningen av dette har vært omfattende, og

hvor vi vet at næringen har slitt. Likevel vises det altså en produksjonsøkning.

Men jeg vil understreke det jeg gav uttrykk for i mitt første svar, nemlig at det er Regjeringens klare målsetting å dempe de konfliktene vi finner mellom rovdyr og husdyrnæringen, og at vi legger stor vekt på en differensiert rovdyrforvaltning som kan sikre dette.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for det andre svaret, som jeg syntes var bedre, spesielt det at Regjeringen vil gå inn for å dempe konflikten mellom bufe og rovdyr. Det finnes konflikter, og det at konfliktene i stor grad er avhengig av hvor man bor i landet, er også riktig. At det er mange følelser inne i bildet, er helt sikkert, så jeg håper Regjeringen tar til etterretning at bufe er hovedgeskjeft for noen og en viktig biinntekt for andre, noe som er viktig for at Distrikts-Norge fortsatt skal kunne bestå.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg kan bekrefte at representanten vil oppleve en oppfølging på dette området fra Regjeringens side. Samtidig vil jeg understreke at det er viktig at alle legger godviljen til for å få løst de konfliktene vi har. Regjeringen skal gjøre sitt, men næringen må også gjøre sitt. Vi må erkjenne at i denne situasjonen finnes det ingen fiks løsning for noen, og derfor må alle forsøke å bidra til en løsning.

S p ø r s m å l 2 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Torbjørn Andersen til miljøvernministeren, vil også bli besvart av utviklings- og menneskerettighetsministeren på vegne av miljøvernministeren.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg vil få stille følgende spørsmål til utviklings- og menneskerettighetsministeren, som svarer på vegne av miljøvernministeren:

«I Sandviga på Hisøy i Arendal er en totalt kondemnerbygning ønsket fredet av Riksantikvaren. Dette skaper stor fortvilelse hos eieren, som ønsker å rive og bygge nytt på stedet. Bygningen fremstår i en så fullstendig elendig forfatning at vedtaket om fredning ut fra en rent byggfaglig tilstandsvurdering virker helt uforståelig.

Vil statsråden sørge for at departementet foretar en befaring på eiendommen for ved selvsyn å vurdere den faktiske forfatning den omtalte bygningen befinner seg i?»

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Riksantikvaren fattet vedtak om fredning av eiendommen Sandvigsveien 165 den 28. oktober 1999. Vedtaket er påklaget av eier. Riksantikvaren forbereder nå saken for departementet på vanlig måte og etter forvaltningslovens bestemmelser. Jeg finner det derfor ikke riktig å kommentere de konkrete problemstillingene knyttet til saken, ettersom saken ikke foreligger til formell behandling i departementet. Spørsmålet om befaring vil bli vurdert som en del av departementets klagebehandling.

Fredning er et virkemiddel hvor man ønsker å fremheve og spesielt sikre enkelte utvalgte objekter med høy an-

tikvarisk verdi. Fredningsobjektene velges ut fra en totalvurdering basert på kulturminnefaglig forsvarlige kriterier, som eksempelvis kulturhistorisk verdi og arkitektonisk verdi. Bygningens tekniske tilstand er ikke avgjørende i denne sammenheng. En fredning innebærer videre mulighet for faglig støtte og veiledning med hensyn til fremtidig skjøtselsarbeid, og man vil ha mulighet til å søke om midler som er avsatt på statsbudsjettet til fredede bygninger og anlegg.

Dette er generelle merknader og da ikke spesielt knyttet til den aktuelle sak, som er hos Riksantikvaren til behandling.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Dette var jo et spørsmål som det kunne vært nok å svare ja eller nei på.

Riksantikvaren har altså villet frede en privat eid, falfederdig bygning mot eierens eget ønske. Arendal kommune har tidligere gitt rivningstillatelse, og fylkesutvalget er imot at bygningen fredes. Likevel står altså Riksantikvaren hardt på for å frede denne bygningen. Eieren har, som statsråden nevnte, i sin forvilelse derfor anket Riksantikvarens avgjørelse om fredning inn for departementet med et berettiget ønske – selvsagt – om å få omgjort et, etter mitt syn, totalt meningsløst fredningsvedtak.

Når det gjelder saksforberedelse ved enkeltvedtak, er det ifølge forvaltningsloven ankeinstansens egen plikt å påse at saken er så godt opplyst som mulig før det treffes vedtak. Derfor er det mitt klare synspunkt at det bør foretas en befarings på stedet, for nettopp å ha de informasjonene som forvaltningsloven viser til, når saken skal behandles.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Når det gjelder det direkte spørsmålet, vil jeg vise til det jeg opprinnelig sa, nemlig at befarings selvsagt vil bli vurdert som en del av departementets klagebehandling.

Men la meg bare knytte et par kommentarer til det generelle. I en rekke saker har det vært fattet fredningsvedtak når det gjelder bygninger med dårlig vedlikeholdsmessig og teknisk standard. Erfaringene har vist at selv om disse bygningene i samtiden har vært vurdert som lite verdifulle, kan det i ettertid ofte ha vist seg at fredningsvedtaket har hatt stor positiv effekt. Istandsetting av disse bygningene medfører ofte bevisstgjøring i forhold til lokal historie og stedsidentitet. Dette er også noe som Stortinget har vært med på å bestemme, gjennom f.eks. behandlingen av St.meld. nr. 58 for 1996-97. Vi vil avvente hvordan Riksantikvaren vurderer saken, og så foreta en vurdering av den i henhold til vanlige prosedyrer.

En saksopplysning som kanskje hører med her, er at bygningen også i fylkesutvalget ble midlertidig fredet. Det har altså vært en behandling i forkant her, også lokalt, når det gjelder vurdering av bygningen.

Torbjørn Andersen (Frp): Det er selvsagt von i hengende snøre, men når departementet vil vurdere å ta en tur ned og se på denne bygningen, er ikke det godt nok

for meg. Som fagmann med en 20 års praksis når det gjelder selvstendig håndverk innen byggebransjen, stiller jeg meg fullstendig uforstående til Riksantikvarens amatørmessige vurderinger av tilstanden til disse bygningene.

I løpet av min tid i faget har jeg bygd mangt og mye rundt på Sørlandet, og jeg har reparert mange gamle bygninger, men aldri har jeg sett et dårligere utgangspunkt for å rehabilitere et gammelt bygg enn den bygningen vi her snakker om. Det primære er således at de som skal behandle anken i departementet i denne saken, bør se på dette bygget selv for å danne seg en mening om tilstanden. Det som står i rapportene, er ikke godt nok. Jeg hadde ønsket et klart svar på at de skal komme og se på dette bygget.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg har behov for å si at det er en ganske sterk påstand at Riksantikvaren foretar amatørmessige vurderinger. Det tror jeg faktisk bør stå i forhold til en faglig vurdering. Og da vil jeg understreke at *tilstanden* ikke er det Riksantikvaren vurderer, Riksantikvaren vurderer de kulturminnefaglige kriteriene som skal ligge til grunn for fredningsvedtaket. Det er nok ikke de bygningstekniske spørsmål som avgjør, selv om jeg anerkjenner representantens kompetanse i så måte, men andre vurderinger som ligger til grunn for Riksantikvarens fredningsvedtak.

Det er et poeng for Riksantikvaren at denne bygningen faktisk er bygningsarkeologisk svært interessant, og at det finnes spor etter dekorasjonsmaling fra barokken i et av rommene, under gulvbord mot kjelleren osv. osv. Men dette er det Riksantikvaren som nå behandler. Vi skal komme tilbake til denne saken i Miljøverndepartementet, så får vi se hvorvidt det blir befarings eller ikke.

S p ø r s m å l 28

Fra representanten Ivar Kristiansen til arbeids- og administrasjonsministeren:

«Næringsministeren har slått fast at det er Regjeringens politikk at offentlig virksomhet som er i direkte konkurranse med privat næringsvirksomhet på områder som tradisjonelt blir ivaretatt av privat næringsliv, ikke skal subsidieres særskilt, og at konkurranse skal skje på like vilkår, også i forhold til offentlig støtte.

Betyr dette at statsråden vil være tilbakeholden med å overprøve vedtak eller forslag til vedtak som fattes av Konkurransetilsynet i slike saker?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

Vi går da tilbake til spørsmålene 10, 11 og 12.

S p ø r s m å l 10

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ingvald Godal til justisministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren på vegne av justisministeren. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Kari Lise Holmberg.

Kari Lise Holmberg (H): Jeg tillater meg å ta opp følgende spørsmål på vegne av representanten Ingvald Godal:

«Skogsleirane i Vrådalen og Fyresdal har i lengre tid gjeve gode soningsalternativ der dei innsette driv fysisk arbeid i frisk luft til beste både for kropp og sinn sett i høve til meir lukka soning. Leirane er godt integrerte i lokalsamfunnet, og skal vera svært billige i høve til andre former.

Kva vil statsråden gjera for å trygge framtida til denne soningsforma og desse leirane?»

Statsråd Laila Dævøy: Det er riktig at skogsforlegningene under Skien og Arendal kretsfengslar gjennom mange år har vært en del av soningsalternativene. Kjernen i opplegget har vært at innsatte etter søknad har kunnet avsona relativt korte dommer i åpne leire mens de utførte ulike typer skogkultiveringsarbeid for lokale skogeiere.

For enkelte grupper innsatte har åpenbart skogsarbeid blitt oppfattet som en god og meningsfull måte å gjennomføre straffen på. Dette indikeres bl.a. gjennom lav sviktprosent. Det finnes derimot ikke noe forskning som sier noe om slik soning er bedre eller dårligere i forhold til fortsatt kriminalitet og tilbakefall.

De siste årene har det vært vanskelig å finne innsatte som har ønsket et slikt soningsalternativ, og det har derfor vært en lav kapasitetsutnyttelse og dermed en lite effektiv ressursbruk. Skiensleiren har derfor i en periode vært midlertidig stoppet.

Dette har foranlediget at departementet har startet en vurdering av skogsforlegningenes framtid. Det er gjennomført en bred innhenting av synspunkter fra berørte instanser, som kommune og skogeiere, og fra etatens egne organer. Det har kommet inn mange synspunkter og vurderinger, som delvis knyttes til lokale arbeidsplasser, delvis til næringshensyn og delvis til kriminalomsorgsfaglige forhold.

Disse synspunktene vil være en del av beslutningsgrunnlaget når departementet i disse dager tar en beslutning om skogsforlegningenes framtid.

Kari Lise Holmberg (H): Jeg takker for svaret, som ikke inneholdt så veldig mye nytt i forhold til tidligere argumentasjon. Jeg merket meg imidlertid at saken skal til en snarlig avgjørelse, og det tror jeg er viktig i forhold til den usikkerheten som denne saken har skapt.

Jeg har lyst til å gå litt mer inn på en ting som jeg syns står sentralt i dette. Det er nemlig kommet fram, også i møte med departementet, at Skien kretsfengsel ikke hadde behov for en skogsleir, og at de ikke hadde den typen innsatte som kunne nyttiggjøre seg soning ved en slik åpen avdeling. Begrunnelsen for nedlegging av skogsleirene har vært at Skien kretsfengsel ikke har hatt nok innsatte til åpen soning, og det vises til at dagens innsatte ikke vil sone andre steder enn i et nytt, moderne kretsfengsel der de har egne rom med bad og fjernsyn med flere kanaler.

Da er jeg interessert i å spørre: Mener statsråden at det at de åpne plassene kan velges bort til fordel for mer be-

kvemme steder, er argumenter som kan vektlegges? Jeg syns svaret til statsråden bar veldig mye preg av ønske.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg kan bekrefte at det vil bli foretatt en snarlig avgjørelse i denne saken. Det har vært foretatt en høring, og det er lagt en del momenter til grunn for den vurderingen som departementet nå skal foreta.

Jeg vil nevne noen av de kriteriene som legges til grunn, og som ikke går i en slik retning som representanten her antyder. For eksempel: Er det gunstig å gjennomføre korttidssoning geografisk relativt langt fra de samfunnene de innsatte skal løslates til, gir skogsarbeidet de innsatte en arbeidskompetanse som er relevant for det framtidige arbeidsmarked, vil skogsforlegningene trenge ytterligere ressurstilførsel for å kunne fortsette, er de lange transportene fra moderanstaltene effektivt ressursbruk, kan denne gruppen korttidssonere få en relevant åpen soning innenfor andre anstaltstyper, og hvordan blir balansen i soningsalternativene i de regionene som opprettes i nær framtid? Dette er bare noen av de spørsmålene som departementet har som bakgrunn for sin beslutning i saken.

Kari Lise Holmberg (H): Kort til et ønske før den endelige beslutningen tas.

Vi snakker om rehabilitering og tilbakeføring til samfunnet, og vi vet hva det betyr for et menneske å kunne utføre et arbeid i frisk luft og sunne omgivelser. Jeg håper dette vil vektlegges i den videre beslutningsprosessen. Det skal ikke bare være snakk om hva den enkelte ønsker, men om å ha en fornuftig holdning til måter å sone på.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg har stor forståelse for det ønsket, og for behovet for rehabilitering og tilbakeføring til samfunnet og at man kan sone i åpne omgivelser.

Nå er jo ikke jeg justisminister. Men jeg skal bringe med tilbake representantens anmodning om at det bør fattes en fornuftig avgjørelse i saken, hvilket jeg er helt sikker på vil bli gjort.

S p ø r s m å l 1 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Rune E. Kristiansen til kirke, utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren på vegne av kirke, utdannings- og forskningsministeren.

Rune E. Kristiansen (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til statsråden:

«I Dagsrevyen 22. november 1999 ble det kjent at svaksynte og blinde ikke har et skoleboktilbud som fastsatt i opplæringslova.

Når vil statsråden sørge for at dette skjer?»

Statsråd Laila Dævøy: Kwart år vert det i Noreg fødd fire-fem heilt blinde barn som bruker punktskrift i sku-

len, og fire-fem svaksynte barn som både lærer punktskrift og bruker forstørrande leseutstyr. Desse elevane har rett til eit opplæringstilbod likeverdig med andre elevar.

Staten skal etter § 5-9 i opplæringslova syte for at det vert utarbeidd lærebøker og andre læremiddel for spesialundervisning. Nasjonalt læremiddelsenter koordinerer arbeidet med å utvikle spesialpedagogiske læremiddel for grunnskule og vidaregåande opplæring. Sjølv om talet på blinde og svaksynte elevar er lite, kom det inn 221 bestillingar på nyproduksjonar i punktskrift det skuleåret vi er inne i. Utviklings- og produksjonsmiljøa, kompetansesentra Huseby og Tambartun, har dessverre ikkje greidd å følge opp med å levere punktskriftutgåvene i rett tid, slik ein hadde føresett. Elevar har difor måtta vente fleire månader på enkelte bøker. Dette er svært leitt, og ikkje slik det skal vere.

Årsakene til leveringsproblema er fleire. Innføringsmakta for grunnskulereforma har gjort at ein har fått nye bøker for tre klassetrinn samtidig kvart av dei to siste åra. Punktskrifttilpassinga kan fyrst gjerast etter at boka ligg føre frå forlaget. Ei vanleg trykt lærebok for sjåande elevar utgjer 8–14 permar i punktskrift, og det kan ta inn til tre månader å lage slike bøker. Dette har skapt eit stort arbeidspress. I tillegg har vi ikkje nok personar med nødvendig synspedagogisk og punktskriftfagleg kompetanse. Særleg i grunnskulen krevst stor grad av pedagogisk tilrettelegging av stoffet, aller mest i faga matematikk og naturfag, og generelt når det gjeld illustrasjonar. Mange ressursar går også med til å utarbeide parallellutgåver, og ein har tre målformer å ta omsyn til: bokmål, nynorsk og samisk.

Så snart bestillingane for inneverande år er ekspedert, byrjar produksjonen av lærebøkene for neste skuleår. Tambartun har ei liste på 74 bøker for skuleåret 2000/2001 og har opplyst at arbeidet med produksjonen vil pågå i tida januar – august år 2000. Etter den informasjonen eg har i dag, er det grunn til å vente at vi for neste skuleår vil vere à jour og ikkje oppleve ein liknande situasjon som i år. Eg har likevel teke initiativ til eit møte med Nasjonalt læremiddelsenter og styret for statlege spesialpedagogiske kompetansesenter i neste veke, der vi vil drøfte nærmare status og vidare arbeid på området spesielt. Intensjonen min er sjølvsagt å gjere det eg kan for at blinde og sterkt svaksynte skal sikrast tilpassa læremiddel på punktskrift i rett tid, dvs. samtidig som andre elevar.

Eg nemner elles at eg før jul vil sende ut på allmenn høyring forslag om rett til opplæring for blinde og sterkt svaksynte elevar i punktskrift, i samsvar med tidlegare vedtak i Stortinget. Eg vil i sjølve lovproposisjonen kome nærmare tilbake til spørsmålet om konsekvensar med omsyn til punktskriftopplæring, læremiddel- og kompetansesituasjonen og økonomisk oppfølging.

Rune E. Kristiansen (A): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg oppfatter av svaret at her er nå departementet i fullt arbeid i forhold til problemstillingen, og at man forventer å finne en tilfredsstillende løsning – i hvert fall

skal alt være klart for skoleåret 2000/2001. Jeg syns også statsrådens svar bærer preg av at departementet tar denne saken svært alvorlig.

Mitt tilleggsspørsmål går da på hva departementet gjorde da man oppdaget at tilbudet ikke forelå, altså at det var for sent. Dette er jo en sak som berører mange, og har, så langt jeg har blitt opplyst, satt mange elever helt utenfor det undervisningstilbudet de skulle ha hatt.

Spørsmålet blir da: Hva foretok departementet seg da man ble kjent med at det ikke ville kunne foreligge et slikt tilbud?

Statsråd Laila Dævøy: Det er riktig at departementet har grepet alvorlig fatt i saken og er i fullt arbeid. Og det er alvorlig at disse elevene ikke har fått det nødvendige tilbud.

Generelt kan jeg si om det som skjer når elevene står uten tilbud om bøker, at det er flere ting som da kan gjøres. Det som gjøres vanligvis, er at elevene får en foreløpig utgave, uten korrekturlesning og taktile illustrasjoner. Det andre som gjøres, er at eleven kan få deler av den foreløpige utgaven uten korrektur og taktile illustrasjoner, eller så får eleven tilbud om alternativt eksisterende læreverk i faget, altså gjerne eventuelt på en annen målform. Så det finnes alternativer selv om det selvsagt ikke vil føles godt nok.

S p ø r s m å l 1 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Inga Balstad til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren på vegne av kirke-, utdannings- og forskningsministeren.

Inga Balstad (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til statsråden:

«Som en følge av St.meld. nr. 23 (1997-98) skal kompetanseutviklingsprogrammet for pedagogisk-psykologisk tjeneste og skoleledere, Samtak, settes i gang. Skoleledere og PP-tjenesten er programmets målgrupper. For at alle ledere som arbeider med barn, skal få samme forståelse av det systemretta arbeid det legges opp til i første fase av programmet, ser flere skoleledere det som naturlig at barnehageledere burde vært med i den primære målgruppa.

Vil statsråden vurdere å utvide målgruppa i tråd med dette?»

Statsråd Laila Dævøy: I samband med behandlinga av St.meld. nr. 23 for 1997-98 vedtok Stortinget å bygge ned tilbudet ved dei fleste statlege kompetansesentra og flytte meir av ressursane og kompetansen nærmare brukarane, til lokal PP-teneste. Samla sett vert PP-tenesta styrkt med midlar tilsvarande 300 nye stillingar. Samstundes vert det sett i verk eit treårig landsomfattande og praksisretta kompetanseutviklingsprogram for tilsette i PP-tenesta og skuleleiarar. Programmet, som heiter Samtak, startar opp for fullt på nyåret 2000.

Programmet skal medverke til å styrkje kompetansen i skuleverk og PP-teneste i møte med utfordringane om å

gje tilpassa opplæring på alle steg i grunnskule og vidaregåande opplæring. Det vil særskilt verte fokusert på området lese- og skrivjevanskar, sosio-emosjonelle vanskar og samansette lærevanskar. Innhaldet i programmet tek sikte på å gje hjelp til å dreie arbeidet i skule og PP-teneste mot meir system- og brukarorientert arbeidsprofil og å sjå kompetanseutvikling i PP-tenesta i samanheng med kompetanseutvikling for lærarar. Programmet er delt inn i ulike fasar. Tilsette i PP-tenesta vil delta i heile programmet, mens skuleleiarane følgjer dei fasane som omhandlar systemretta arbeid og lokalt utviklingsarbeid.

Som generelt prinsipp ser eg det som uaktuelt å utvide målgruppa til òg å omfatte barnehageleiarar, både ut frå faglege, praktiske og økonomiske grunnar. Vi snakkar i utgangspunktet om eit kompetanseutviklingsprogram for PP-tenesta og skuleleiarane retta inn mot å møte viktige utfordringar i skulen. Difor er tilsette i PP-tenesta og skuleleiarane primær målgruppe, til saman om lag 6 000 personar.

Programmet skal vere eit praksisretta kompetanseutviklingsprogram. Lokalt utviklingsarbeid vil difor inngå som ein viktig del av programmet og medverke til at kunnskap frå programmet kan omsetjast i praktisk handling i kvardagen og såleis involvere fleire aktørar enn PP-tilsette og skuleleiarar. Her er det òg aktuelt, og ønskjeleg, å dra inn t.d. barnehageleiarar. I temaplan for Samtak vert det understreka at samarbeidet mellom skulen og andre instansar er viktig for å skape eit inkluderande opplæringsmiljø. I denne samanhengen vert barnehagen nemnd som ein sentral samarbeidspartnar.

Eg ønskjer å oppfordre kommunane til å arbeide breitt og tverrsektorielt når dei planlegg og gjennomfører lokalt utviklingsarbeid som ledd i Samtak-prosessane. Gjennom lokale utviklingsprosjekt bør òg leiarar og personale i barnehagane kunne trekkjast inn og engasjerast i programmet, som bør utnyttast til å vidareutvikle brei lokal kompetanse når det gjeld å styrkje innsatsen nettopp for born og unge med behov for særskild oppfølging.

Inga Balstad (A): Jeg takker statsråden for svaret. Men selv om det her er en forutsetning at kommuner og fylkeskommuner skal se dette utviklingsprogrammet i sammenheng med sitt lokale utviklingsarbeid og at man kan trekke inn de faggrupper man selv ønsker, så er det tross alt Statens utdanningskontor som har ansvar for å utarbeide fylkesvise planer – sammen med sentrale fagmiljøer, kommuner og fylkeskommuner. Det er altså med utgangspunkt i et sentralt tilrettelagte program, og derfor bør også andre grupper som arbeider med disse spørsmålene, tas med som primær målgruppe.

Forebygging av lærevansker og sosiale- og emosjonelle vansker bør starte allerede i førskolealder. PP-tjenesten har ansvar også for denne aldersgruppen, og jeg mener også at helsesøster og barnevern kanskje er faggrupper som skulle ha vært med.

Barneforsker Per Olav Tiller sa en gang at alle som arbeider med barn, burde ha et felles kunnskapsgrunnlag før de starter på sin spesialisering, dette for å unngå misforståelser og profesjonsstrid. Jeg mener også det samme

er tilfellet med dette programmet. Ved å skaffe flest mulig et felles utgangspunkt ligger alt langt bedre til rette for å få et godt resultat.

Er statsråden enig i at felles kunnskap og dermed felles forståelse er det beste grunnlag for å få et godt resultat, når flere fagmiljøer må arbeide sammen for å nå målet?

Statsråd Laila Dævøy: Ja, jeg er enig i det representanten sier om at felles fagforståelse og samarbeid vil være svært viktig i barne- og ungdomsarbeidet også innenfor dette programmet. Derfor er det viktig at vi også trekker en linje ned mot de lokale miljøene, slik at med lokalt initiativ kan kanskje også barnehageledere og andre være med i deler av programmet. Men det er nå engang slik at PP-tjenesten har vært et svakt ledd i tiltaks-kjeden til nå, og vi ønsker å prioritere denne delen av tjenesten svært høyt. Derfor er det nettopp den delen som er den primære målgruppen for hele programmet.

Det er i dag om lag 6 300 barnehager i landet. Dersom barnehagelederne også skulle inngå som primær målgruppe, ville det bety ytterligere 6 300 personer inn i selve Samtak-programmet. Det er verken praktisk eller økonomisk mulig pr. dags dato.

Inga Balstad (A): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg ser kanskje de økonomiske begrensninger, men ikke helt de praktiske. Dette er likevel et positivt tiltak som jeg håper vil vise seg å gi bedre tjenester til dem som skal ha tilpasset opplæring. I framtiden håper jeg likevel at en tenker langt mer helhet før en setter i gang slike programmer. En må være åpen for samarbeid på tvers av departementsgrensene, for i kommuner og fylkeskommuner må flere etater arbeide sammen for å forebygge og hjelpe dem som trenger tettere oppfølging. Sosiale og emosjonelle problem, som viser seg å være sterkt økende, er langt ifra en utfordring bare for skole og PP-tjeneste.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg er helt enig med representanten i at det å tenke helhet på tvers av departement og på tvers av kommuner er svært viktig innenfor dette området, og jeg skal i hvert fall love å bringe disse synspunktene tilbake til kirke-, utdannings- og forskningsministeren.

Presidenten: Vi går til spørsmål 29.

S p ø r s m å l 2 9

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«Som kjent er over 9 pst. av alle i yrkesaktiv alder uførepensjonert, og alt tyder på at dette tallet fortsatt vil stige. Det synes vanskelig for yrkesvalghemmede å få arbeid i vanlige norske bedrifter. Samtidig framkommer det opplysninger som tyder på at det blir gitt for dårlig bistand til etablering av egen arbeidsplass, og at uførepensjon i stedet blir anbefalt.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre mulighetene for de yrkesvalghemmede som vil etablere sin egen arbeidsplass?»

Statsråd Laila Dåvøy: 77 pst. av de registrerte yrkeshemmede deltok på arbeidsmarkedstiltak i 1998. 50 pst. av de registrerte yrkeshemmede som hadde avsluttet attføring i 1998, gikk over i aktive løsninger. Dette var i tråd med målsettingen for dette året.

Jeg ser imidlertid, i likhet med representanten Arnesen, at innsatsen kan forsterkes når det gjelder rammebetingelsen for yrkeshemmedes etablering av egen arbeidsplass. Derfor signaliserte Regjeringen i St.meld. nr. 8 for 1998-99, om handlingsplan for funksjonshemmede, at regelverket for yrkeshemmede med gode prosjektideer skulle vurderes.

Jeg kan opplyse at jeg for øyeblikket har til vurdering et endringsforslag som skal gjøre det lettere for yrkeshemmede å skape sin egen arbeidsplass. Forslaget til endring i forskrift om attføringspenger under etablering av egen virksomhet har vært på høring. Det er bl.a. foreslått å oppheve kravet om at søker må ha fått innvilget etablererstipend fra fylkeskommunen for å kunne få rett til attføringspenger under etablering. Samtidig foreslås det at det skal kunne gis attføringsstønning under etablering.

Jeg vil legge vekt på at det skal bli enklere for yrkeshemmede som ledd i den enkeltes attføringsprosess å etablere sin egen arbeidsplass.

Jeg kommer ganske raskt til å ta endelig stilling til endringene i forskriften. Deretter vil den tre i kraft så snart det er praktisk mulig.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er slik at for noen mennesker er uførepensjon den eneste løsningen, men svært mange av dagens uførepensjonister vil gjerne ha arbeid dersom arbeidet kan tilpasses deres situasjon. Det å ha et arbeid har mye å bety både for livskvalitet, selvfølelse og privatøkonomi.

Jeg opplever ganske ofte å høre at folk som vil skape sin egen arbeidsplass, sendes på en rundgang fra kontor til kontor, og resultatet blir ofte et avslag, eller en bistand som ikke er tilstrekkelig i forhold til behovet. Da er mitt spørsmål: Tror statsråden at en større innsats og en smidigere saksbehandling på dette området vil kunne redusere antall trygdede og dermed gi en bedre økonomi både for disse som enkeltmennesker og for samfunnet totalt?

Statsråd Laila Dåvøy: Jeg er enig med representanten i viktigheten av å ha arbeid, selv om, som også representanten sier, kanskje ikke alle ender opp med å klare det. Likevel skal det ikke være slik at man skal gå fra kontor til kontor før man på en måte føler at man blir hjulpet. Regelverket er slik at når en person først kommer til arbeidsetaten, vil attføring bli vurdert og eventuelt prøvd. Og jeg har i alle fall fra mitt ståsted en trygghet for at dette skjer.

Når det gjelder å gjøre ting smidigere, er jeg enig, og vi kan vel aldri bli flinke nok. Det er snakk om fleksibilitet, men det er vel også snakk om å legge til rette for enda flere ordninger.

Jeg har lyst til å vise til utjevningmeldingen, der det tross alt legges opp til en del nye tiltak nettopp for yrkeshemmede med tanke på å få dem i arbeid.

Bendiks H. Arnesen (H): I tilknytning til det jeg sa i stad, har jeg lyst til å si at Stortinget flere ganger har drøftet spørsmålet om økt yrkesdeltakelse blant yrkesvalghemmede. Det er bl.a. tatt til orde for en samlokalisering av sosialkontor, trygdekontor og arbeidskontor for å forenkle behandling av søknader og for å gjøre dette mer smidig. Hvor står denne saken i dag?

Statsråd Laila Dåvøy: Helt konkret til det siste spørsmålet om samlokalisering av trygdekontor, arbeidskontor og sosialkontor: Dette er en del av de offentlige servicekontorene, som Regjeringen har kalt dem, som vi ønsker at alle kommuner på eget initiativ skal sette i gang – personlig er jeg godt kjent med det fra min egen kommune – der ulike etater møter brukerne som en førstelinjetjeneste, der man kan få rask behandling, og få de enkleste tjenestene direkte på samme kontor, som kanskje også er åpent til andre tider enn vanlig, normal arbeidstid – lørdager eller kanskje en ettermiddag i uken.

Alle de statlige etatene og kommunale etatene skal gå sammen og søke å opprette slike kontor. Jeg har tatt initiativ til også å påpeke overfor departementene og etatene at de skal vise villighet til å delta, til å være med på en slik samordning. Vi er godt i gang med det.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 14.50.
